

Duurzaamheidsrapportering in genoteerde vennootschappen

Eline Roels

Master in de rechten

Meesterproef Thesis
Module **Ondernemingsrecht**

Promotor
Prof. dr. Tom Vos

1^e assessor
Meneer Theo Monnens

2^e assessor
Prof. dr. Robby Houben

Aantal tekens: 162.680

Inhoudsopgave

1	Dankwoord	4
2	Inleiding.....	5
3	Opkomend belang van duurzaamheidsrapportering	10
3.1	Europese wetgeving en standaarden.....	10
3.1.1	Van NFRD naar CSRD	10
3.1.2	CSRD	13
3.1.3	ESRS.....	23
3.2	Internationale initiatieven en standaarden.....	34
3.2.1	SDG.....	34
3.2.2	GRI.....	36
3.2.3	SASB, TCFD en IFRS.....	38
3.2.4	CDP.....	40
3.2.5	SBTi.....	41
3.3	Conclusie standaarden	41
4	Analyse duurzaamheidsrapportering in BEL 20, BEL Mid en BEL Small.....	44
4.1	Methodologie	44
4.2	Duurzaamheidsverslag.....	44
4.3	(maatschappelijke) verantwoordelijkheid van de onderneming	48
4.4	(In)efficiëntie standaarden	54
4.5	Doelstellingen en realisaties klimaat	55
4.5.1	Referentiejaar	55
4.5.2	Rapportering scope 1, 2 en 3	57
4.5.3	Watergebruik.....	69
4.6	Aandacht voor sociale thema's.....	71
4.6.1	Gezondheid en welzijn	72
4.6.2	Veiligheid.....	73
4.6.3	Naleving mensenrechten.....	75
4.6.4	Discriminatie en diversiteit	76
5	Besluit	80
6	Bibliografie	83
7	Appendix	95
7.1	BEL 2095	
7.2	BEL MID.....	98
7.3	BEL SMALL	101
7.4	Definities variabelen	104
8	Beknopte samenvatting	109

1 Dankwoord

Ik wil graag allereerst mijn dank uitspreken aan verschillende personen die hebben bijgedragen aan het tot stand komen van deze thesis. Allereerst wil ik mijn familie bedanken, voor hun steun en aanmoediging gedurende het schrijven van deze thesis en tijdens mijn rechtenstudie in het algemeen. Hun geloof in mijn kunnen, heeft me gemotiveerd om door te zetten.

Verder wil ik mijn vrienden bedanken voor hun steun. De tijd die werd doorgebracht in de bibliotheek zorgde voor de nodige motivatie en zij zorgden bovendien voor de nodige ontspanning tijdens het schrijven van deze thesis. Dankzij hen zijn er veel typfouten gesneuveld.

Ten slotte wil ik mijn dankbaarheid uitspreken aan mijn promotor, professor Vos. Zijn begeleiding en interesse, vanaf het allereerste gesprek over de keuze van mijn onderwerp tot aan de afronding van deze thesis, hebben een belangrijke rol gespeeld bij het tot stand komen van deze thesis.

2 Inleiding

1. Klimaatopwarming is een van de grootste uitdagingen waarmee de mensheid en de planeet wordt geconfronteerd en die bijgevolg onze samenleving op veel vlakken bedreigt. Het is overbodig te benadrukken dat duurzaamheid hierbij van essentieel belang is voor het voortbestaan van onze planeet.

2. De vraag hierbij is wie de verantwoordelijkheid moet dragen om de problematiek van klimaatverandering aan te pakken. Om te beginnen wordt van de regeringen of staten verwacht dat ze actief bijdragen aan de klimaatdoelstellingen. Dit kwam onder andere naar voor in de Belgische klimaatzaak¹ en onlangs zelfs voor het Europees Hof van de Rechten van de Mens.² Recente ontwikkelingen tonen echter aan dat niet enkel naar de staten zelf, maar ook naar ondernemingen wordt gekeken voor de verantwoordelijkheid van klimaatverandering. Een illustratie van de verantwoordelijkheid die verwacht wordt van ondernemingen is terug te vinden in de rechtspraak van Nederland. De rechtbank heeft Den Haag Royal Dutch Shell opgelegd om de CO₂-uitstoot tegen het einde van 2030 te verlagen tot een netto-percentages van 45% ten opzichte van het niveau van 2019.³ De rechtbank kwam tot deze beslissing door het tekortkomen van het huidige beleid van de onderneming en de noodzaak van conformiteit met de klimaatdoelstelling van de Overeenkomst van Parijs.⁴ In deze rechtbankzaak was er consensus dat klimaatneutraliteit een collectief doel is, waarbij samenwerking tussen verschillende actoren essentieel is.⁵

Door deze klimaatverandering zullen ondernemingen hun activiteiten anders moeten ontplooiën. In ons dagelijks leven verschijnen steeds meer duurzame ontwikkelingen. Voorbeelden hiervan zijn papieren rietjes, coladopjes die aan de fles bevestigd zijn, herbruikbare bekertjes op festivals, elektrische auto's, enzovoort. Vanwege de klimaatopwarming wordt er wereldwijd duidelijk meer belang gehecht aan duurzaamheid en worden er stappen ondernomen naar een klimaat neutrale economie. Door de grootte van deze problematiek, is het belangrijk dat iedereen zich inzet om de verdere klimaatopwarming tegen te gaan.

¹Rb. Brussel (Fr.) 30 november 2023, *JLMB* 2024, 356.

² EHRM 9 april 2024, nr. 53600/20, Verein klimasenioren schweiz/ Switzerland.

³Rechtbank Den Haag (NL) 26 mei 2021, nr. C/09/571932/HAZA19-379, ECLI:NL:RBDHA:2021:5337, rechtspraak.nl, § 4.4.32. (hierna: Shell-vonnis).

⁴Ov. van Parijs van 12 december 2015, *Pb. L.* 19 oktober 2016, 5 (hierna: Overeenkomst van Parijs); Shell-vonnis, § 2.6.1.

⁵ Shell-vonnis, §4.4.33.

Om ondernemingen te stimuleren hun verantwoordelijkheid te nemen, is duurzaamheidsrapportering een belangrijk hulpmiddel. Hierdoor gaan ondernemingen rapporteren over hun bijdrage aan de huidige duurzaamheidsproblematieken of ESG-thema's⁶ (thema's die zich kaderen binnen environment, social en governance) en worden de verschillende belanghebbenden ingelicht over de inspanningen van de onderneming. De vraag die men hierbij kan stellen is of ondernemingen een verplichting nodig hebben om over hun inspanningen omtrent duurzaamheid te rapporteren of dat ze dit vanuit eigen beweging zullen doen. Zoals later aan bod komt in deze thesis, heeft de Europese Unie ervoor geopteerd om aan de ondernemingen de verplichting op te leggen om te rapporteren over hun duurzaamheid.

3. Over de wenselijkheid van verplichte duurzaamheidsrapportering zijn de meningen verdeeld. In een Amerikaanse studie viel op dat de vrijwillige duurzaamheidsrapporteringen toenamen, dus dat ondernemingen vanuit zichzelf meer beginnen te rapporteren.⁷ Opmerkelijk in deze studie is de harmonisatie van duurzaamheidsterminologie, zelfs zonder regulering door de overheid. In een studie van Guberna geven de meeste ondernemingen aan dat ze duurzaamheid belangrijk vinden omdat het op lange termijn beter is voor de onderneming en omdat ze vinden dat ze een zekere verantwoordelijkheid dragen ten opzichte van het klimaat en hun externe stakeholders.⁸ Deze ondernemingen lijken dus al een zeker verantwoordelijkheidsgevoel te hebben, mogelijks zonder verplichte duurzaamheidsrapportering. In dezelfde studie van Guberna zijn sommige ondernemingen van mening dat concrete actie belangrijker en efficiënter is dan verplichte duurzaamheidsrapportering.⁹ Ze noemen ook de hoge administratieve last en de complexiteit een nadeel aan verplichte duurzaamheidsrapportering. Tot slot stelt een respondent van de studie dat hij geen voorstander is van meer standaardisatie, maar dat er meer autonomie aan ondernemingen moet worden overgelaten, waardoor er ruimte is voor de specifieke situatie van de onderneming.¹⁰

Niettemin kan verplichte duurzaamheidsrapportering iets zijn om na te streven. De voordelen van verplichte duurzaamheidsrapportering zijn terug te vinden in drie problematieken waar verplichte duurzaamheidsrapportering mogelijks een oplossing kan bieden.

⁶ Zie voor een definitie: CAMBRIDGE DICTIONARY, "ESG", https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/esg#google_vignette (laatst geraadpleegd op 2 april 2024).

⁷ E. ROUEN, K. SACHDEVA en A. YOON, "The Evolution of ESG Reports and the Role of Voluntary Standards", <https://corpgov.law.harvard.edu/2022/11/21/the-evolution-of-esg-reports-and-the-role-of-voluntary-standards/>, 21 november 2022, 56p. (laatst geraadpleegd op 9 februari 2024).

⁸ GUBERNA, "Study on sustainable value creation in Belgian listed companies: Report on the empirical analysis", <https://www.guberna.be/en/know/study-sustainable-value-creation-belgian-listed-companies-report-empirical-analysis>, 2023, 43 (laatst geraadpleegd op 10 april 2024).

⁹ Ibid, 33.

¹⁰ Ibid.

De eerste problematiek is dat er geen nauwkeurig oordeel kan worden geveld over de betrokkenheid van ondernemingen bij duurzaamheidsthema's.¹¹ Zonder duurzaamheidsrapportering is er een gebrek aan informatie zowel in de relatie onderneming-aandeelhouder als in de relatie onderneming-leverancier. De tweede problematiek is dat er moet geverifieerd worden dat ondernemingen hun verplichtingen nakomen.¹² Dit bijvoorbeeld in het kader van de Green Deal.¹³ Een derde problematiek waar duurzaamheidsrapportering een oplossing kan bieden, is green washing. Greenwashing betekent dat een onderneming zich duurzamer voordoet dan ze is.¹⁴ Ook hier kan verplichte duurzaamheidsrapportering een oplossing bieden. Deze rapportering zal namelijk gecontroleerd worden en zo kunnen ondernemingen zich niet groener of duurzamer voordoen dan ze zijn. Al wordt er ook beargumenteerd dat verplichte rapportering greenwashing net verergerd doordat ondernemingen hierbij positieve, maar irrelevante informatie zullen opnemen zodat het hen in een beter daglicht stelt.¹⁵

Omtrent de wenselijkheid en dus de voordelen van verplichte rapportering zijn ook meerdere empirische studies uitgevoerd. Een onderzoek naar de rapportering van CO₂-uitstoot in de Verenigde Staten constateert dat verbeterde transparantie leidde tot een daling van de uitstoot.¹⁶ In een vergelijkbare context in het Verenigd Koninkrijk suggereert een andere studie dat ondernemingen momenteel rapporteren vanwege hun anticipatie op toekomstige regelgeving, wat leidt tot verminderde uitstoot.¹⁷ De conclusie in een ander onderzoek was dat verplichte rapportering de informatie-asymmetrie tegengaat, hierdoor kunnen investeerders de risico's beter inschatten.¹⁸ In ditzelfde onderzoek kwam naar boven dat verplichte duurzaamheidsrapporten betrouwbaarder,

¹¹ J. ARMOUR, L. ENRIQUES en T. WETZER, "MANDATORY CORPORATE CLIMATE DISCLOSURES: NOW, BUT HOW?", <https://doi.org/10.52214/cblr.v2021i3.9106>, 28 januari 2022, 8 (laatst geraadpleegd op 22 april 2024); P. KRUEGER, S. SAUTNER, D. TANG en R. ZHONG, "The Effects of Mandatory ESG Disclosure Around the World", <https://ssrn.com/abstract=3832745>, 8 april 2024, 9 (laatst geraadpleegd op 28 januari 2024).

¹² J. ARMOUR, L. ENRIQUES en T. WETZER, "MANDATORY CORPORATE CLIMATE DISCLOSURES: NOW, BUT HOW?", <https://doi.org/10.52214/cblr.v2021i3.9106>, 28 januari 2022, 8 (laatst geraadpleegd op 22 april 2024).

¹³ Communication (Comm.) over the European Green Deal, 11 december 2019, COM(2019) 640 def (hierna: Green Deal). Zie voor bespreking: J. ARMOUR, L. ENRIQUES en T. WETZER, "MANDATORY CORPORATE CLIMATE DISCLOSURES: NOW, BUT HOW?", <https://doi.org/10.52214/cblr.v2021i3.9106>, 28 januari 2022, 8 (laatst geraadpleegd op 22 april 2024).

¹⁴ EUROPEES PARLEMENT, "Stopping greenwashing: how the EU regulates green claims", <https://www.europarl.europa.eu/topics/en/article/20240111STO16722/stopping-greenwashing-how-the-eu-regulates-green-claims#:~:text=What%20is%20greenwashing%3F,product%2C%20which%20can%20mislead%20consumers>.

¹⁵ E. ROUEN, K. SACHDEVA en A. YOON, "The Evolution of ESG Reports and the Role of Voluntary Standards", <https://corpgov.law.harvard.edu/2022/11/21/the-evolution-of-esg-reports-and-the-role-of-voluntary-standards/>, 21 november 2022, 1 (laatst geraadpleegd op 9 februari 2024).

¹⁶ S. TOMAR, "Greenhouse Gas Disclosure and Emissions Benchmarking", <https://ssrn.com/abstract=3448904>, 1 januari 2023, 61p (laatst geraadpleegd op 21 maart 2024).

¹⁷ V. JOUVENOT en P. KRUEGER, "Mandatory Corporate Carbon Disclosure: Evidence from a Natural Experiment", <https://ssrn.com/abstract=3434490>, 8 augustus 2019, 68p (laatst geraadpleegd op 21 maart 2024).

¹⁸ P. KRUEGER, S. SAUTNER, D. TANG en R. ZHONG, "The Effects of Mandatory ESG Disclosure Around the World", <https://ssrn.com/abstract=3832745>, 8 april 2024, 9 (laatst geraadpleegd op 28 januari 2024).

gedetailleerder en gemakkelijker te vergelijken zijn tussen ondernemingen, wat ook greenwashing kan verminderen.¹⁹

4. Het is dus duidelijk een zeer belangrijke problematiek, waarbij duurzaamheidsrapportering als oplossing naar voren wordt geschoven om de ondernemingen ter verantwoording te roepen. De wenselijkheid van het al dan niet verplicht maken van duurzaamheidsrapportering is al uitgebreid onderzocht. In dit onderzoek zijn er voor- en tegenstanders van verplichte duurzaamheidsrapportering. In de wetgeving van de Europese Unie is er echter een duidelijke tendens naar verplichte rapportering en hierdoor dus ook in België. De problematiek hierbij is dat er in België nog weinig onderzoek is gedaan omtrent de duurzaamheidsrapportering van ondernemingen. Dit gebrek aan onderzoek opvullen, wordt belangrijker en interessanter gezien de recente en toekomstige ontwikkelingen op dit gebied. Momenteel gebeurt duurzaamheidsrapportering voornamelijk nog vrijwillig, maar met de introductie van de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) op 1 januari 2025 zullen uitgebreide rapportageverplichtingen worden opgelegd.²⁰ Het is duidelijk dat ondernemingen zich nu al voorbereiden, aangezien het om een uitgebreide rapporteringsplicht gaat. In welke mate Belgische ondernemingen nu al doen aan duurzaamheidsrapportering werd nog niet onderzocht. Om dit gebrek aan onderzoek op te vullen wil ik met deze meesterproef empirisch onderzoek doen naar de stand van zaken van de verschillende ondernemingen in België door data te verzamelen aan de hand van hun duurzaamheidsrapporten. Het empirisch onderzoek leent zich er goed toe deze leemte op te vullen omdat er met deze methode best kan nagegaan worden hoe de ondernemingen ervoor staan in de praktijk en een beter begrip te krijgen van de uitdagingen.

De invoering van deze rapportering zal geleidelijk verlopen. Op dit moment kunnen echter al de belangrijkste criteria worden beoordeeld waaraan de onderzochte ondernemingen zich nog moeten aanpassen in het kader van de aankomende Corporate Sustainability Reporting Directive. De centrale vraag in dit onderzoek is: In welke mate rapporteren Belgische genoteerde vennootschappen over duurzaamheid, en welke veranderingen zal de Corporate Sustainability Reporting Directive teweegbrengen? Naast deze hoofdvraag zal ook geprobeerd worden een antwoord te formuleren op

¹⁹ Ibid, 10.

²⁰ Richtl.Parl.Raad nr. 2022/2464, 14 december 2022 tot wijziging van Verordening (EU) nr. 537/2014, Richtlijn 2004/109/EG, Richtlijn 2006/43/EG en Richtlijn 2013/34/EU, met betrekking tot duurzaamheidsrapportering door ondernemingen, *Pb.L* 16 december 2022, 15 (hierna: CSRD). Zie voor bespreking: G. DE BUYSER, L. TRUYENS, M. DESLANDES en C. DE BUCK, "De CSRD treedt begin 2023 in werking en is relevant voor alle ondernemingen", *Schoups* 2022 (blog), https://schoups.be/nl/news_items/de-csrd-treedt-begin-2023-in-werking-en-is-relevant-voor-alle-ondernemingen#:~:text=De%20CSRD%20treedt%20begin%202023%20in%20werking%20en%20is%20relevant%20voor%20alle%20ondernemingen,-Ondernemingsrecht&text=Op%2028%20november%202022%20nam,betrekking%20tot%20duurzaamheidsrapportering%20door%20ondernemingen (laatst geraadpleegd op 22 april 2024).

enkele sub-vragen. Ten eerste, welke verplichtingen legt de Corporate Sustainability Reporting Directive op aan vennootschappen inzake duurzaamheidsrapportering? Het is namelijk belangrijk eerst het juridisch kader te schetsen waaraan de ondernemingen zullen moeten voldoen om te kunnen weten hoever de ondernemingen staan. Vervolgens worden er ook enkele vragen gesteld in het kader van mijn empirisch onderzoek, namelijk in welke mate de Belgische genoteerde vennootschappen, aan de hand van de variabelen vooropgesteld in dit onderzoek, al rapporteren over duurzaamheid. Hierbij kan gekeken worden naar de verschillen tussen de ondernemingen.

Deze meesterproef zal bestaan uit twee grote delen. Om te beginnen zal deze meesterproef bijdragen door de initiatieven in kaart brengen die op dit moment al worden gebruikt en de initiatieven weer te geven die zullen worden ingevoerd voor een meer uniforme en gedetailleerde rapportering. Dit zal worden uiteengezet in het eerste deel: “Opkomend belang van duurzaamheidsrapportering”. In het tweede deel “Analyse duurzaamheidsrapportering in BEL 20, BEL Mid en BEL Small” zal via een steekproef van de duurzaamheidsrapporten van Belgische genoteerde vennootschappen een duidelijk beeld proberen geschetst te worden van de stand van zaken inzake duurzaamheidsrapportering. Dit brengt in kaart over welke domeinen van duurzaamheid de ondernemingen al rapporteren, welke criteria en standaarden ze daarbij gebruiken, en hoever ze al in detail gaan. De ondernemingen die onderzocht worden, zijn alle ondernemingen van de BEL 20, van de BEL Mid en van de BEL Small om de beste vergelijking te bekomen. Hierbij wordt rekening gehouden met de samenstelling van de BEL 20, BEL Mid en BEL Small van 30 juni 2023. Dit betekent 20 ondernemingen in de BEL 20, 28 ondernemingen in de BEL Mid en 23 ondernemingen in de BEL Small, dus in totaal 71 ondernemingen. De methodologie van dit onderzoek wordt uiteengezet in het tweede deel. Eerst worden nu de verschillende initiatieven besproken.

3 Opkomend belang van duurzaamheidsrapportering

5. Met het toenemende belang van duurzaamheidsrapportering is er een grote verscheidenheid aan initiatieven en standaarden ontstaan. Het wetgevend kader ondergaat hierbij ook aanzienlijke veranderingen. Allereerst worden de Europese wetgeving en initiatieven behandeld, waaronder een bespreking van de nieuwe richtlijn en de bijbehorende standaarden. Vervolgens worden de verschillende globale standaarden besproken, waarbij de selectie gebaseerd is op de meest gebruikte standaarden in duurzaamheidsrapporten en de meest wijdverspreide standaarden. Niet alle wetgeving en initiatieven worden besproken, doordat het buiten het bereik van deze thesis zou vallen om alle mogelijke initiatieven en wetgeving te behandelen.

3.1 Europese wetgeving en standaarden

3.1.1 Van NFRD naar CSRD

6. Ondernemingen die actief zijn in de Europese Unie en die onder het toepassingsgebied vallen, zijn momenteel verplicht om te rapporteren conform de Non-Financial Reporting Directive (hierna: NFRD).²¹ Deze richtlijn vormt de juridische basis voor duurzaamheidsrapportering van ondernemingen en is maar op een beperkt aantal ondernemingen van toepassing. In de tweede overweging van deze richtlijn benadrukt de Europese Commissie herhaaldelijk het belang van het “bevorderen van maatschappelijk verantwoord ondernemen” en de “noodzaak om de rapportering van sociale en milieu-informatie door ondernemingen te verbeteren”. De Europese Unie (hierna: EU) heeft deze richtlijn al in 2014 aangenomen om op deze problematieken een antwoord te bieden.

Deze richtlijn is omgezet naar Belgische wetgeving, meer specifiek de Wet betreffende de bekendmaking van niet-financiële informatie en informatie inzake diversiteit door bepaalde grote vennootschappen en groepen.²² Daarnaast is deze richtlijn geïntegreerd in het Wetboek Vennootschappen en Verenigingen.²³

7. Sinds de invoering van deze richtlijn is de wetgeving niet stil blijven staan en zijn de inspanningen inzake duurzaamheid alleen maar toegenomen. Een belangrijke inspanning om hier te vermelden is de

²¹ Richtl.Parl.Raad nr. 2014/95/EU, 22 oktober 2014 tot wijziging van Richtlijn 2013/34/EU met betrekking tot de bekendmaking van niet-financiële informatie en informatie inzake diversiteit door bepaalde grote ondernemingen en groepen, *Pb.L.* 15 november 2014, 1 (hierna: NFRD).

²² Art. 2 Wet 3 september 2017 betreffende de bekendmaking van niet-financiële informatie en informatie inzake diversiteit door bepaalde grote vennootschappen en groepen, *BS* 11 september 2017 (hierna: wet 3 september 2017).

²³ Art. 3:6, 3:12, 3:32, 3:43, 3:75 en 3:80 Wetboek 23 maart 2019 van vennootschappen en verenigingen, *BS* 4 april 2019, 33239 (hierna: WVV).

Overeenkomst van Parijs²⁴, een juridisch bindend internationaal verdrag over klimaatverandering.²⁵ Dit verdrag werd ondertekend op 22 april 2016 en geratificeerd door de EU op 5 oktober 2016.²⁶ Het verdrag omvat een aantal belangrijke doelstellingen. Deze doelstellingen bestaan uit het beperken van de emissies van broeikasgassen, de opwarming van de aarde onder de 2 graden Celsius te houden ten opzichte van het pre-industriële niveau²⁷ en ernaar te blijven streven de stijging te beperken tot 1,5 graden Celsius.²⁸

8. In het kader van de Overeenkomst van Parijs heeft de EU de Green Deal aangenomen. Met de Green Deal wil de EU tegen 2050 het eerste continent worden dat klimaatneutraal wordt.²⁹ Dit houdt in dat het continent evenveel CO₂-uitstoot absorbeert als het produceert.³⁰ Deze klimaatneutraliteit kan worden gerealiseerd door natuurlijke processen waarbij CO₂ wordt geabsorbeerd of door CO₂-compensatie, waarbij de uitstoot van een onderneming wordt gecompenseerd door een vermindering ergens anders. Hoewel de Green Deal zelf geen juridisch bindend instrument is, heeft de EU deze doelstelling bindend gemaakt door opname ervan in de Europese Klimaatwet.³¹ Om deze klimaatneutraliteit te bereiken, heeft de EU zich voorgehouden twee tussendoelstellingen te behalen, één tegen 2030 en één tegen 2040.

Voor de eerste tussendoelstelling dient de uitstoot tegen 2030 met 55% te worden verminderd ten opzichte van 1990.³² Deze doelstelling wordt nader uitgewerkt in de *Fit for 55*.³³ In deze *Fit for 55* zijn een aantal voorstellen opgenomen om de EU-wetgeving in overeenstemming te brengen met de doelstelling tegen 2030.³⁴

²⁴ Ov. van Parijs van 12 december 2015, *Pb. L.* 19 oktober 2016, 5 (hierna: Overeenkomst van Parijs).

²⁵ UNITED NATIONS, "The Paris Agreement: What is the Paris Agreement?", <https://unfccc.int/process-and-meetings/the-paris-agreement> (laatst geraadpleegd op 22 april 2024).

²⁶ EUROPESE RAAD en RAAD VAN DE EUROPESE UNIE, "Tijdslijn - Klimaatovereenkomst van Parijs", <https://www.consilium.europa.eu/nl/policies/climate-change/paris-agreement/timeline-paris-agreement/> (laatst geraadpleegd op 22 april 2024).

²⁷ Dit begrip wordt niet specifiek gedefinieerd in de Overeenkomst van Parijs, maar in het algemeen wordt hieronder verstaan de temperatuur ten tijde van 1850-1900. Zie voor bespreking: THE INTERGOVERNMENTAL PANEL ON CLIMATE CHANGE, "Why are we talking about 1.5°C?", <https://www.ipcc.ch/sr15/faq/faq-chapter-1/> (laatst geraadpleegd op 22 april 2024).

²⁸ Art. 2.1, a) Overeenkomst van Parijs.

²⁹ EUROPEES PARLEMENT, "Wat betekent het om CO₂-neutraal te zijn en hoe kunnen we het tegen 2050 bereiken?", <https://www.europarl.europa.eu/news/nl/headlines/society/20190926STO62270/wat-is-co2-neutraliteit-en-hoe-bereiken-we-het-tegen-2050> (laatst geraadpleegd op 22 april 2024).

³⁰ Ibid.

³¹ Overw. 1 CSRD; Art. 2, lid 1 Verord.Parl.Raad nr. 2021/1119, 30 juni 2021 tot vaststelling van een kader voor de verwezenlijking van klimaatneutraliteit, en tot wijziging van Verordening (EG) nr. 401/2009 en Verordening (EU) 2018/1999, *Pb.L.* 9 juli 2021, 1 (hierna: Europese klimaatwet).

³² Art. 4.1 Europese Klimaatwet.

³³ Art. 4.1 Europese klimaatwet; EUROPESE RAAD en RAAD VAN DE EUROPESE UNIE, "Fit for 55", <https://www.consilium.europa.eu/nl/policies/green-deal/fit-for-55-the-eu-plan-for-a-green-transition/> (laatst geraadpleegd op 22 april 2024).

³⁴ EUROPESE COMMISSIE, "Fit for 55: De voorstellen waarmaken", https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal/delivering-european-green-deal/fit-55-delivering-proposals_nl (laatst

Recent formuleerde de EU ook een tweede tussendoelstelling tegen 2040, namelijk om 90% van de emissies te reduceren in vergelijking met het niveau van 1990.³⁵ Om deze doelstelling te bereiken stelt de Europese commissie dat de lidstaten de bestaande EU-wetgeving met betrekking tot de emissievermindering tegen 2030 volledig zullen moeten uitvoeren.³⁶ Daarnaast moeten de lidstaten de industrie koolstofvrij maken en de toename van de productie in groeisectoren stimuleren. Hierbij staat een billijk, solidair en sociaal beleid centraal en moet er een open dialoog gevoerd worden met alle betrokkenen.³⁷

De hoofddoelstelling om tegen 2050 klimaatneutraliteit te bereiken, omvat verschillende verplichtingen in verband met vervoer, groene industrie, een schoner energiesysteem, groenere gebouwen door rennovatie, de herstelling van de natuur en de bevordering van de biodiversiteit.³⁸ Deze doelstelling bevat netto klimaatneutraliteit, ondernemingen kunnen dit ook bereiken door een deel van hun uitstoot te compenseren.³⁹ Bij CO₂-compensatie zorgt een onderneming ervoor dat de CO₂ die zij uitstoten, gecompenseerd wordt door oftewel CO₂ uit de atmosfeer verwijderen oftewel ergens anders CO₂-uitstoot te verminderen.⁴⁰ Maar zoals verder aan bod komt, zullen ondernemingen bruto-doelen moeten stellen.

9. Door de grote evoluties die zich hebben ontwikkeld, besloot de EU de NFRD te evalueren.⁴¹ Uit deze evaluatie kwam naar voren dat veel ondernemingen geen essentiële informatie verschaffen over belangrijke duurzaamheid gerelateerde onderwerpen.⁴² Ook de beperkte vergelijkbaarheid en betrouwbaarheid van informatie was problematisch volgens de Europese Commissie. Bovendien werd

geraadpleegd op 22 april 2024); EUROPESE RAAD en RAAD VAN DE EUROPESE UNIE, “Fit for 55”, <https://www.consilium.europa.eu/nl/policies/green-deal/fit-for-55-the-eu-plan-for-a-green-transition/> (laatst geraadpleegd op 22 april 2024).

³⁵ Art. 4.3 Europese klimaatwet; EUROPESE COMMISSIE, “Aanbeveling voor de doelstelling voor 2040, om tegen 2050 klimaatneutraliteit te bereiken” https://commission.europa.eu/news/recommendation-2040-target-reach-climate-neutrality-2050-2024-02-06_nl?prefLang=nl (laatst geraadpleegd op 22 april 2024).

³⁶ Green Deal; EUROPESE COMMISSIE, “Aanbeveling voor de doelstelling voor 2040, om tegen 2050 klimaatneutraliteit te bereiken” https://commission.europa.eu/news/recommendation-2040-target-reach-climate-neutrality-2050-2024-02-06_nl?prefLang=nl (laatst geraadpleegd op 22 april 2024).

³⁷ Ibid.

³⁸ EUROPESE COMMISSIE, “Delivering the European Green Deal”, https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal/delivering-european-green-deal_en (laatst geraadpleegd op 22 april 2024).

³⁹ Bijlage ESRS-standaarden, 82. Zie bespreking: FSMA, “Uitgebreidere duurzaamheidsrapportingsvereisten voor genoteerde vennootschappen: wees voorbereid op de nieuwe CSRD-regels”, https://www.fsma.be/sites/default/files/media/files/2023-11/fsma_2023_26_nl.pdf, 21 november 2023, 16 (laatst geraadpleegd op 4 april 2024).

⁴⁰ EUROPEES PARLEMENT, “Wat betekent het om CO₂-neutraal te zijn en hoe kunnen we het tegen 2050 bereiken?”, <https://www.europarl.europa.eu/news/nl/headlines/society/20190926STO62270/wat-is-co2-neutraliteit-en-hoe-bereiken-we-het-tegen-2050>.

⁴¹ NFRD; Overw. 1 CSRD.

⁴² Overw. 13 CSRD.

het als onvoldoende bevonden dat ondernemingen niet verplicht zijn om die informatie bekend te maken.

De Europese Commissie gaf hierdoor toezegging aan het Europees Parlement om de NFRD te evalueren.⁴³ Het Europees Parlement wees na hun onderzoek van de NFRD op de noodzaak een omvattend Uniekader over niet-financiële verslaglegging op te stellen dat bindende Unienormen inzake niet-financiële verslaglegging zou bevatten. Ook benadrukten ze de noodzaak van een uitbreiding van het toepassingsgebied en de invoering van een controlevereiste.⁴⁴

3.1.2 CSRD

10. Na de evaluatie van de NFRD en in de context van de bindende doelstelling van de Green Deal om uiterlijk in 2050 klimaatneutraliteit te bereiken, was er nood aan verandering in het juridisch kader inzake duurzaamheidsrapportering.⁴⁵ Op 5 januari 2023 introduceerde de Europese Commissie de Corporate Sustainability Reporting Directive (hierna: CSRD).⁴⁶ Dit is een nieuwe richtlijn die in de toekomst de NFRD zal vervangen. De CSRD vereist tegen 6 juli 2024 te worden omgezet in de nationale wetgeving.⁴⁷ Op dit moment heeft Frankrijk als eerste de richtlijn omgezet in nationale wetgeving, dit gebeurde al op 6 december 2023.⁴⁸ Bijgevolg zal België tegen 6 juli 2024 dus ook de CSRD moeten omzetten in nationale wetgeving.⁴⁹

11. De nieuwe richtlijn brengt een heel aantal veranderingen mee, waaronder een verschuiving in de terminologie. De terminologie verandert van niet-financiële informatie naar duurzaamheidsinformatie, omdat duurzaamheidskwesties financiële gevolgen kunnen hebben die niet in term “niet-financieel” worden weergegeven. De begrippen “duurzaamheid” of “ESG” vervangen hierdoor dit begrip.⁵⁰ Zoals eerder vermeld, omvat ESG-rapportering thema’s over klimaat, sociale

⁴³ Overw. 5 CSRD.

⁴⁴ Ibid.

⁴⁵ Overw. 1 CSRD.

⁴⁶ CSRD. Zie voor bespreking: C. VAN DER ELST en S. VAN DEN BOSCH, “Duurzaamheid en duurzaamheidsrapportering”, *NJW* 2023, afl. 490, (774) 779.

⁴⁷ Art. 5 CSRD. Zie voor bespreking: C. VAN DER ELST en S. VAN DEN BOSCH, “Duurzaamheid en duurzaamheidsrapportering”, *NJW* 2023, afl. 490, (774) 781.

⁴⁸ V. DELAITTRE, N. MA, E. HANNEZO, E. ROCHAT en B. MORAS, “France is the first member state to transpose CSRD”, *Linklaters* 2023 (blog), <https://sustainablefutures.linklaters.com/post/102ivbe/france-is-the-first-member-state-to-transpose-csrd> (laatst geraadpleegd op 30 maart 2024).

⁴⁹ FSMA, “Uitgebreidere duurzaamheidsrapporteringseisen voor genoteerde vennootschappen: wees voorbereid op de nieuwe CSRD-regels”, https://www.fsma.be/sites/default/files/media/files/2023-11/fsma_2023_26_nl.pdf, 21 november 2023, 1 (laatst geraadpleegd op 4 april 2024); V. DELAITTRE, N. MA, E. HANNEZO, E. ROCHAT en B. MORAS, “France is the first member state to transpose CSRD”, *Linklaters* 2023 (blog), <https://sustainablefutures.linklaters.com/post/102ivbe/france-is-the-first-member-state-to-transpose-csrd> (laatst geraadpleegd op 30 maart 2024).

⁵⁰ Overw. 8 CSRD.

thema's en bestuur. In de CSRD worden duurzaamheidskwesities gedefinieerd als ecologische, sociale en werkgelegenheidszaken, eerbiediging van de mensenrechten, en bestrijding van corruptie en van omkoping en de governancefactoren.⁵¹ Rapportering omtrent het klimaat bevat de impact van de onderneming op het klimaat, zoals klimaatverandering, natuurlijke bronnen, biodiversiteit en andere gerelateerde onderwerpen.⁵² Rapportering over sociale thema's omvat initiatieven die een sociale impact met zich meebrengen, dit kan zowel extern als intern, direct of indirect zijn.⁵³ Rapportering in verband met het bestuur behandelt de organisatorische en bestuurlijke aspecten, interne beleidslijnen, mechanismen voor het vaststellen van doelstellingen en managementtaken, de samenstelling van de raad van bestuur en de comités, ethische en gedragscodes, operationele voorschriften, de mate van transparantie en de kwaliteit van verslaglegging en gelijkaardige kwesities.⁵⁴

12. Verder brengt de CSRD nog grotere veranderingen teweeg, waaronder een uitgebreider toepassingsgebied dat meer ondernemingen omvat, strengere vereisten voor rapportering, gedetailleerde rapporteringsstandaarden, de vereiste dat de informatie in een afzonderlijk gedeelte van het bestuursverslag wordt opgenomen en de verplichting van een controle op de duurzaamheidsrapporten.⁵⁵ Deze veranderingen worden hieronder nader toegelicht.

3.1.2.1 Toepassingsgebied CSRD

13. De NFRD heeft echter maar een beperkt toepassingsgebied en heeft dus maar betrekking op een klein aantal vennootschappen.⁵⁶ Dit toepassingsgebied omvat enkel grote ondernemingen die organisaties van openbaar belang zijn en die op hun balansdatum de drempel van een gemiddeld personeelsbestand van 500 werknemers gedurende het boekjaar overschrijden.⁵⁷

⁵¹ Art. 1.2, b) 17) CSRD. Zie voor bespreking: J. VAN GYSEGEM, "De S en G in ESG in de nieuwe richtlijn over duurzaamheidsrapportering door ondernemingen", *Or.* 2024, afl. 3, (96) 96.

⁵² P. CASCIOTTI, "A comparison between Sustainability Frameworks: an Integrated Reading through ESG criteria for Business Strategies and Enterprise Risk Management", <https://ssrn.com/abstract=4594401>, 6 oktober 2023, 56 (laatst geraadpleegd op 9 februari 2024).

⁵³ *Ibid.*

⁵⁴ *Ibid.*

⁵⁵ CSRD. Zie voor bespreking: FSMA, "Uitgebreidere duurzaamheidsrapportering vereisten voor genoteerde vennootschappen: wees voorbereid op de nieuwe CSRD-regels", https://www.fsma.be/sites/default/files/media/files/2023-11/fsma_2023_26_nl.pdf, 21 november 2023, 6 (laatst geraadpleegd op 4 april 2024).

⁵⁶ Art. 3, § 4 Wet 3 September 2017.

⁵⁷ Art. 19bis NFRD; Art. 3, § 4 Wet 3 September 2017.

14. Een van de meest ingrijpende wijzigingen voor ondernemingen onder de CSRD betreft het verruimde toepassingsgebied. Dit verruimde toepassingsgebied omvat drie categorieën ondernemingen.⁵⁸

De eerste categorie omvat grote ondernemingen en hun moedervennootschappen, waarbij grote ondernemingen moeten voldoen aan minstens twee van de drie criteria: a) balanstotaal van 20.000.000 EUR, b) netto-omzet van 40.000.000 EUR, c) gemiddeld personeelsbestand van 250 gedurende het boekjaar.⁵⁹

In de tweede categorie bevinden zich alle ondernemingen met effecten genoteerd op een gereguleerde markt in de EU zich onder de CSRD, met uitzondering van micro-ondernemingen.⁶⁰ Micro-ondernemingen worden gedefinieerd als ondernemingen die ten minste twee van de drie criteria niet overschrijden: a) balanstotaal van 350.000 EUR, b) netto-omzet van 700.000 EUR, c) gemiddeld personeelsbestand van 10 gedurende het boekjaar.⁶¹

In de derde categorie vallen ook ondernemingen uit derde landen die geen lidstaat zijn van de EU.⁶² Deze ondernemingen vallen toch onder de Europese richtlijn in de volgende gevallen.⁶³ Ten eerste

⁵⁸ Art. 1, lid 3 CSRD. Zie voor een bespreking: A. PIETRANCOSTA, "Codification in Company Law of General CSR Requirements: Pioneering Recent French Reforms and EU Perspectives", <https://ssrn.com/abstract=4083398>, 20 juli 2022, 7-8 (laatst geraadpleegd 12 april 2024); A. PIETRANCONSTA en A. DES GROTTE, "ESG Trends – What the Boards of All Companies Should Know About ESG Regulatory Trends in Europe", <https://ssrn.com/abstract=4206521>, 1 september 2022, 8 (laatst geraadpleegd 12 april 2024); C. VAN DER ELST en S. VAN DEN BOSCH, "Duurzaamheid en duurzaamheidsrapportering", *NJW* 2023, afl. 490, (774) 781; FSMA, "Uitgebreidere duurzaamheidsrapporteringsvereisten voor genoteerde vennootschappen: wees voorbereid op de nieuwe CSRD-regels", https://www.fsma.be/sites/default/files/media/files/2023-11/fsma_2023_26_nl.pdf, 21 november 2023, 6 (laatst geraadpleegd op 4 april 2024); K. HUMMELA en D. JOBST, "An overview of Corporate Sustainability Reporting Regulation in the European Union", <https://ssrn.com/abstract=3978478>, 1 februari 2024, 10 (laatst geraadpleegd op 7 februari 2024); J. DE WOLF en B. ANTONISSEN, "Corporate Sustainability Reporting Directive: nieuwe stap richting uitgebreidere duurzaamheidsverslaggeving in de EU", *Corporate Finance Lab* 2022 (blog), <https://corporatefinancelab.org/2022/12/12/corporate-sustainability-reporting-directive-nieuwe-stap-richting-uitgebreidere-duurzaamheidsverslaggeving-in-de-eu/> (laatst geraadpleegd op 22 april 2024).

⁵⁹ Ibid.

⁶⁰ Ibid.

⁶¹ Ibid.

⁶² Art. 40bis, lid 1 CSRD. Zie voor een bespreking: A. PIETRANCOSTA, "Codification in Company Law of General CSR Requirements: Pioneering Recent French Reforms and EU Perspectives", <https://ssrn.com/abstract=4083398>, 20 juli 2022, 7-8 (laatst geraadpleegd op 12 april 2024); A. PIETRANCONSTA en A. DES GROTTE, "ESG Trends – What the Boards of All Companies Should Know About ESG Regulatory Trends in Europe", <https://ssrn.com/abstract=4206521>, 1 september 2022, 8 (laatst geraadpleegd op 12 april 2024); C. VAN DER ELST en S. VAN DEN BOSCH, "Duurzaamheid en duurzaamheidsrapportering", *NJW* 2023, afl. 490, (774) 781; FSMA, "Uitgebreidere duurzaamheidsrapporteringsvereisten voor genoteerde vennootschappen: wees voorbereid op de nieuwe CSRD-regels", https://www.fsma.be/sites/default/files/media/files/2023-11/fsma_2023_26_nl.pdf, 21 november 2023, 7 (laatst geraadpleegd op 4 april 2024); J. DE WOLF en B. ANTONISSEN, "Corporate Sustainability Reporting Directive: nieuwe stap richting uitgebreidere duurzaamheidsverslaggeving in de EU", *Corporate Finance Lab* 2022 (blog), <https://corporatefinancelab.org/2022/12/12/corporate-sustainability-reporting-directive-nieuwe-stap-richting-uitgebreidere-duurzaamheidsverslaggeving-in-de-eu/> (laatst geraadpleegd op 22 april 2024).

⁶³ Art. 40bis, lid 1 CSRD. Zie voor bespreking: A. PIETRANCOSTA, "Codification in Company Law of General CSR Requirements: Pioneering Recent French Reforms and EU Perspectives", <https://ssrn.com/abstract=4083398>, 20 juli 2022, 7-8 (laatst geraadpleegd op 12 april 2024); C. VAN DER ELST en S. VAN DEN BOSCH, "Duurzaamheid en duurzaamheidsrapportering", *NJW* 2023, afl. 490, (774) 781; FSMA, "Uitgebreidere duurzaamheidsrapporteringsvereisten voor genoteerde

wanneer een dochteronderneming gevestigd is op het grondgebied van een lidstaat en de moederonderneming onder het recht van een derde land valt.⁶⁴ Deze dochterondernemingen moeten groot of middelgroot zijn, of klein indien ze genoteerd zijn.⁶⁵ Ook hier geldt de uitzondering van de micro-onderneming. Ten tweede geldt de CSRD ook voor bijkantoren gevestigd in een lidstaat van een onderneming die onder het recht van een derde land valt.⁶⁶ Dit is alleen van toepassing op een bijkantoor indien de onderneming uit het derde land geen dochteronderneming heeft en indien het bijkantoor in het voorgaande boekjaar een netto-omzet van meer dan 40 miljoen EUR heeft behaald. Het voorgaande is enkel van toepassing op dochterondernemingen of bijkantoren indien de onderneming uit een derde land, op groepsniveau of, indien niet van toepassing, op individueel niveau, in elk van de laatste twee opeenvolgende boekjaren in de Unie een netto-omzet van meer dan 150 miljoen EUR heeft behaald.⁶⁷

vennootschappen: wees voorbereid op de nieuwe CSRD-regels”, https://www.fsma.be/sites/default/files/media/files/2023-11/fsma_2023_26_nl.pdf, 21 november 2023, 6 (laatst geraadpleegd op 4 april 2024).

⁶⁴ Ibid.

⁶⁵ Ibid.

⁶⁶ Art. 40bis, lid 1 CSRD. Zie voor bespreking: K. HUMMELA en D. JOBST, “An overview of Corporate Sustainability Reporting Regulation in the European Union”, <https://ssrn.com/abstract=3978478>, 1 februari 2024, 24 (laatst geraadpleegd op 7 februari 2024).

⁶⁷ Art. 40bis, lid 1 CSRD. Zie voor bespreking: J. DE WOLF en B. ANTONISSEN, “Corporate Sustainability Reporting Directive: nieuwe stap richting uitgebreidere duurzaamheidsverslaggeving in de EU”, *Corporate Finance Lab 2022* (blog), <https://corporatefinancelab.org/2022/12/12/corporate-sustainability-reporting-directive-nieuwe-stap-richting-uitgebreidere-duurzaamheidsverslaggeving-in-de-eu/> (laatst geraadpleegd op 22 april 2024).

Toepassingsgebied CSRD		
Grote ondernemingen in de EU of moedervereniging in de EU van een grote onderneming	Alle ondernemingen met effecten die genoteerd zijn	Ondernemingen uit derde landen
Minstens 2 van de 3 criteria voor een grote onderneming	Minstens 2 van de 3 criteria overschrijden (uitzondering: micro-onderneming: overschrijden 2 van de 3 criteria niet)	Een van de 3 toepassingsgevallen (uitzondering: micro-onderneming)
1) Balanstotaal: 20m EUR 2) Netto-omzet: 40m EUR 3) Gemiddeld personeelsbestand gedurende het boekjaar: 250	1) Balanstotaal: 350 000 EUR 2) Netto-omzet: 700 000 EUR 3) Gemiddeld personeelsbestand gedurende het boekjaar: 10	1) Dochterondernemingen van een onderneming in een derde land: groot of indien genoteerd middelgroot/klein (uitzondering: micro-onderneming) 2) Bijkantoor van een onderneming in een derde land: geen dochteronderneming en een netto-omzet van meer dan 40m in voorafgaand boekjaar Beide gevallen: laatste 2 opeenvolgende boekjaren in de EU een netto-omzet van meer dan 150m

(Tabel 1: het toepassingsgebied van de CSRD)⁶⁸

3.1.2.2 Te rapporteren informatie CSRD

15. Naast het toepassingsgebied zijn ook de inhoudelijke vereisten van de NFRD minder gedetailleerd dan bij de nieuwe richtlijn het geval zal zijn. Conform de bepalingen van de NFRD brengen ondernemingen verslag uit over niet-financiële informatie met betrekking tot diversiteit, klimaat, sociale kwesties, werknemers, mensenrechten, anti-corruptie, en omkoping.⁶⁹ In dit kader legt de

⁶⁸ Art. 1, lid 3 CSRD.

⁶⁹ Art 19bis, lid 1 NFRD. Zie voor bespreking: G. TSAGAS en C. VILLIERS, "Why 'Less is More' in non-Financial Reporting Initiatives: Concrete Steps Towards Supporting Sustainability", <https://ssrn.com/abstract=3623889>, 10 juni 2020, 11 (laatst geraadpleegd op 5 februari 2024); K. HUMMELA en D. JOBST, "An overview of Corporate Sustainability Reporting Regulation in

NFRD geen eigen standaarden op, maar laat ze de vrijheid aan ondernemingen om te verwijzen naar diverse niet-bindende standaarden.⁷⁰

Naast de uitbreiding van het aantal ondernemingen die moeten rapporteren, zijn dus ook de domeinen en de mate van detail opgeschaald. Het bestuursverslag moet volgens de CSRD informatie bevatten die nodig is om inzicht te krijgen in de impact van de onderneming op duurzaamheidsaspecten, alsmede informatie die nodig is om te begrijpen hoe duurzaamheidsaspecten van invloed zijn op de ontwikkeling, de prestaties en de positie van de onderneming.⁷¹ Wat deze informatie inhoudt, is terug te vinden in artikel 1, tweede lid van de CSRD. Dit wordt in de tabel hieronder verder weergegeven.⁷²

Artikel 1, 2de lid: informatie bestuursverslag	
a)	een korte beschrijving van het bedrijfsmodel en de strategie van de onderneming, met inbegrip
i)	de veerkracht van het bedrijfsmodel en de strategie van de onderneming ten aanzien van risico's in verband met duurzaamheidsaspecten;
ii)	de kansen voor de onderneming op het gebied van duurzaamheidsaspecten;
iii)	de plannen van de onderneming om ervoor te zorgen dat haar bedrijfsmodel en strategie verenigbaar zijn met de overgang naar een duurzame economie en met de beperking van de opwarming van de aarde tot 1,5 graden Celsius in overeenstemming met de Overeenkomst van Parijs;
iv)	de wijze waarop in het bedrijfsmodel en de strategie van de onderneming rekening wordt gehouden met de belangen van de belanghebbenden van de onderneming en

the European Union", <https://ssrn.com/abstract=3978478>, 1 februari 2024, 8 (laatst geraadpleegd op 7 februari 2024); V. BRÜHL, "Green Finance in Europe – Strategy, Regulation and Instruments", <https://ssrn.com/abstract=3934042>, 30 september 2021, 8 (laatst geraadpleegd op 5 februari 2024); J. DE WOLF en B. ANTONISSEN, "Corporate Sustainability Reporting Directive: nieuwe stap richting uitgebreidere duurzaamheidsverslaggeving in de EU", *Corporate Finance Lab* 2022 (blog), <https://corporatefinancelab.org/2022/12/12/corporate-sustainability-reporting-directive-nieuwe-stap-richting-uitgebreidere-duurzaamheidsverslaggeving-in-de-eu/> (laatst geraadpleegd op 22 april 2024); D. KINDERMAN, "The Struggle Over the EU Non-Financial Disclosure Directive", <https://ssrn.com/abstract=2614983>, 1 juni 2015, 4 (laatst geraadpleegd op 8 februari 2024).

⁷⁰ Overw. 5 CSRD.

⁷¹ Art. 1 (1) CSRD. Zie voor een bespreking: A. PIETRANCOSTA, "Codification in Company Law of General CSR Requirements: Pioneering Recent French Reforms and EU Perspectives", <https://ssrn.com/abstract=4083398>, 20 juli 2022, 7-8; A. PIETRANCOSTA en A. DES GROTTE, "ESG Trends – What the Boards of All Companies Should Know About ESG Regulatory Trends in Europe", <https://ssrn.com/abstract=4206521>, 1 september 2022, 8-9 (laatst geraadpleegd op 12 april 2024); C. VAN DER ELST en S. VAN DEN BOSCH, "Duurzaamheid en duurzaamheidsrapportering", *NJW* 2023, afl. 490, (774) 780; FSMA, "Uitgebreidere duurzaamheidsrapporteringsvereisten voor genoteerde vennootschappen: wees voorbereid op de nieuwe CSRD-regels", https://www.fsma.be/sites/default/files/media/files/2023-11/fsma_2023_26_nl.pdf, 21 november 2023, 6 (laatst geraadpleegd op 4 april 2024); K. HUMMELA en D. JOBST, "An overview of Corporate Sustainability Reporting Regulation in the European Union", <https://ssrn.com/abstract=3978478>, 1 februari 2024, 12 (laatst geraadpleegd op 7 februari 2024).

⁷² Ibid.

met de effecten van de onderneming op duurzaamheidsaspecten; de wijze waarop de strategie van de onderneming ten aanzien van duurzaamheidsaspecten is uitgevoerd;
b) een beschrijving van de door de onderneming vastgestelde doelstellingen met betrekking tot duurzaamheidsaspecten en van de vooruitgang die de onderneming heeft geboekt bij het bereiken van die doelstellingen;
c) een beschrijving van de rol van de bestuurs-, leidinggevende en toezichthoudende organen ten aanzien van duurzaamheidsaspecten;
d) een beschrijving van het beleid van de onderneming ten aanzien van duurzaamheidsaspecten activiteiten, haar producten en diensten, haar zakelijke betrekkingen en haar toeleveringsketen;
e) een beschrijving van: i) de toegepaste zorgvuldigheidsprocedure met betrekking tot duurzaamheidsaspecten; ii) de belangrijkste feitelijke of potentiële ongunstige effecten die verband houden met de waardeketen van de onderneming, met inbegrip van haar eigen iii) alle genomen maatregelen om feitelijke of potentiële ongunstige effecten te voorkomen, te mitigeren of te verhelpen, en het resultaat van dergelijke maatregelen;
f) een beschrijving van de: i) de passende zorgvuldigheidsprocedure die ze toepast ten aanzien van duurzaamheidskwesties en, indien van toepassing, in overeenstemming met de vereisten van de Unie voor ondernemingen om een passende zorgvuldigheidsprocedure uit te voeren; ii) de belangrijkste feitelijke of potentiële negatieve effecten die verband houden met haar eigen activiteiten en met haar waardeketen, met inbegrip van haar producten en diensten, haar zakelijke betrekkingen en haar toeleveringsketen, welke activiteiten zijn ondernomen voor het in kaart brengen en monitoren van die effecten en van andere negatieve effecten die zij op grond van andere vereisten van de Unie met betrekking tot het uitvoeren van een passende zorgvuldigheidsprocedure verplicht is in kaart te brengen; alle maatregelen die zij neemt om feitelijke of potentiële negatieve effecten te voorkomen, te beperken, te verhelpen of te beëindigen, en het resultaat van dergelijke maatregelen;

g) de indicatoren die relevant zijn voor de informatievervalsing als bedoeld in de punten a) tot en met f). Ondernemingen maken ook informatie over immateriële activa openbaar, met inbegrip van informatie over intellectueel, menselijk, sociaal en relationeel kapitaal. Ondernemingen brengen verslag uit over het uitgevoerde proces om de informatie vast te stellen die zij overeenkomstig lid 1 in het bestuursverslag hebben opgenomen en houden in dat proces rekening met tijdhorizonten op korte, middellange en lange termijn

(Tabel 2: duurzaamheidsinformatie die moet worden opgenomen in het bestuursverslag)⁷³

16. Afgezien van de uitbreidingen in het toepassingsgebied en de inhoud, licht de CSRD ook het begrip van dubbele materialiteit toe.⁷⁴ Dit begrip was al aanwezig in de NFRD, maar was nog niet van toepassing.⁷⁵ Op basis van artikel 19 bis, lid 1, en artikel 29 bis, lid 1 van de NFRD moet het verslag niet alleen informatie bevatten in de mate dat het noodzakelijk is voor een goed begrip van de ontwikkeling, de resultaten en de positie, maar ook informatie die nodig is voor het begrip van de impact van de activiteiten van de onderneming op milieu-, sociale en personeelsaangelegenheden, eerbiediging van mensenrechten en de bestrijding van corruptie en omkoping.⁷⁶ Op grond van deze bepalingen moeten ondernemingen dus zowel rapporteren over de impact van hun activiteiten op mens en milieu als over de manier waarop duurzaamheidskwesties de onderneming beïnvloeden. Dit noemt men het dubbele-materialiteitsperspectief, bestaande uit de risico's voor de onderneming en de impact van de onderneming. Indien slechts één van de twee aspecten wordt belicht, is er sprake van enkele materialiteit.

17. Onder de CSRD heeft het begrip dubbele materialiteit geen andere invulling gekregen. Het begrip van dubbele materialiteit benadrukt dat er zowel aandacht moet zijn voor de impact van duurzaamheidsaspecten op de onderneming (*outside-in* perspectief of financiële materialiteit) als de impact van de onderneming op mens en milieu (*inside-out* perspectief of impactmaterialiteit).⁷⁷ Deze

⁷³ Art. 1, 2de lid CSRD.

⁷⁴ Bijlage ESRS-standaarden, 9-12.

⁷⁵ Guidelines (Comm.) on reporting climate-related information, 17 juni 2019, COM(2019), 44 def. Zie voor bespreking: K. HUMMELA en D. JOBST, "An overview of Corporate Sustainability Reporting Regulation in the European Union", <https://ssrn.com/abstract=3978478>, 1 februari 2024, 11 (laatst geraadpleegd op 7 februari 2024).

⁷⁶ Art. 19 bis, lid 1, en artikel 29 bis, lid 1 NFRD; Overw. 29 CSRD.

⁷⁷ Bijlage ESRS-standaarden, 9-12. Zie voor bespreking:

A. PIETRANCOSTA, "Codification in Company Law of General CSR Requirements: Pioneering Recent French Reforms and EU Perspectives", <https://ssrn.com/abstract=4083398>, 20 juli 2022, 7-8 (laatst geraadpleegd 12 april 2024); A. PIETRANCONSTA en A. DES GROTTE, "ESG Trends – What the Boards of All Companies Should Know About ESG Regulatory Trends in Europe", <https://ssrn.com/abstract=4206521>, 1 september 2022, 8 (laatst geraadpleegd op 12 april 2024); FSMA, "Uitgebreidere duurzaamheidsrapportingsvereisten voor genoteerde vennootschappen: wees voorbereid op de nieuwe CSRD-regels", https://www.fsma.be/sites/default/files/media/files/2023-11/fsma_2023_26_nl.pdf, 21 november 2023, 10 (laatst geraadpleegd op 4 april 2024).

twee dimensies zijn met elkaar verbonden. Deze impact omvat de activiteiten van de onderneming zelf, de upstream- en downstreamwaardeketen.⁷⁸ Een duurzaamheidsaangelegenheid wordt vanuit een financieel perspectief als relevant beschouwd indien deze materiële financiële gevolgen voor de onderneming veroorzaakt of zou kunnen veroorzaken.⁷⁹

3.1.2.3 Inwerkingtreding CSRD

Ondernemingen onder NFRD	Grote ondernemingen	Kleine en middelgrote ondernemingen genoteerd in de EU	Ondernemingen uit derde landen
Rapporteren in 2025 over boekjaar 2024	Rapporteren in 2026 over boekjaar 2025	Rapporteren in 2027/2028/2029 over boekjaar 2026/2027/2028	Rapporteren in 2029 over boekjaar 2028

(Tabel 3: inwerkingtreding CSRD)⁸⁰

18. De CSRD treedt gefaseerd in werking.⁸¹ Ondernemingen die al onder de NFRD vallen moeten in 2025 rapporteren over het boekjaar 2024.⁸² Grote ondernemingen die niet onder de NFRD vallen, moeten voor het eerst in 2026 rapporteren over het boekjaar 2025.⁸³ Voor kleine en middelgrote ondernemingen met effecten die genoteerd zijn op een gereguleerde markt in de EU geldt de eerste rapporteringsverplichting vanaf 2027 tot 2029 over het boekjaar 2026 tot 2028.⁸⁴ Deze ondernemingen hebben namelijk een overgangperiode van twee jaar waarin ze kunnen beslissen om de vereiste informatie niet te verstrekken, op voorwaarde dat ze de reden hiervoor toelichten in hun

K. HUMMELA en D. JOBST, "An overview of Corporate Sustainability Reporting Regulation in the European Union", <https://ssrn.com/abstract=3978478>, 1 februari 2024, 11 (laatst geraadpleegd op 7 februari 2024).

⁷⁸ Bijlage ESRS-standaarden, 9-12. Zie voor bespreking: FSMA, "Uitgebreidere duurzaamheidsrapporteringsvereisten voor genoteerde vennootschappen: wees voorbereid op de nieuwe CSRD-regels", https://www.fsma.be/sites/default/files/media/files/2023-11/fsma_2023_26_nl.pdf, 21 november 2023, 10 (laatst geraadpleegd op 4 april 2024).

⁷⁹ Bijlage ESRS-standaarden, 9-12.

⁸⁰ Art. 5, lid 2 CSRD.

⁸¹ Art. 5, lid 2 CSRD. Zie voor bespreking: C. VAN DER ELST en S. VAN DEN BOSCH, "Duurzaamheid en duurzaamheidsrapportering", *N/W* 2023, afl. 490, (774) 781; FSMA, "Uitgebreidere duurzaamheidsrapporteringsvereisten voor genoteerde vennootschappen: wees voorbereid op de nieuwe CSRD-regels", https://www.fsma.be/sites/default/files/media/files/2023-11/fsma_2023_26_nl.pdf, 21 november 2023, 7 (laatst geraadpleegd op 4 april 2024); K. HUMMELA en D. JOBST, "An overview of Corporate Sustainability Reporting Regulation in the European Union", <https://ssrn.com/abstract=3978478>, 1 februari 2024, 10 (laatst geraadpleegd op 7 februari 2024).

⁸² Ibid.

⁸³ Ibid.

⁸⁴ Ibid.

bestuursverslag.⁸⁵ Voor ondernemingen uit derde landen die onder het toepassingsgebied van de CSRD vallen, vindt in 2029 de eerste rapportering plaats over het boekjaar 2028.⁸⁶

3.1.2.4 Vindplaats duurzaamheidsinformatie

19. Conform artikel 19bis, lid 4 a) van de NFRD hebben ondernemingen de mogelijkheid om vrijgesteld te worden van het opnemen van een niet-financiële verklaring in hun bestuursverslag.⁸⁷ Om van deze vrijstelling gebruik te maken, moeten ondernemingen een afzonderlijk verslag opstellen samen met het bestuursverslag overeenkomstig artikel 30 van de NFRD. Dit verslag moet binnen een redelijke termijn van maximaal zes maanden na de balansdatum voor het publiek toegankelijk gemaakt worden op de website van de onderneming, en er moet naar worden verwezen in het bestuursverslag.⁸⁸

De CSRD benadrukt echter dat het afzonderlijk publiceren van duurzaamheidsinformatie de samenhang met financiële informatie niet ten goede komt, noch de vindbaarheid en toegankelijkheid ervan.⁸⁹ Publicatie in een afzonderlijk verslag kan bovendien de indruk wekken dat duurzaamheidsinformatie minder relevant is.⁹⁰ Verschillende publicatietijden voor financiële en niet-financiële informatie verergeren bovendien deze problematiek.⁹¹ Hierdoor vereist de CSRD dat ondernemingen hun duurzaamheidsinformatie duidelijk opnemen in een specifiek deel of hoofdstuk van het bestuursverslag dat duurzaamheid gerelateerde informatie behandelt.⁹²

3.1.2.5 Toezicht op duurzaamheidsinformatie

20. Hoewel sommige ondernemingen al vrijwillig bezig zijn met de duurzaamheidskwesties, zal in de toekomst wel controle worden uitgeoefend op de duurzaamheidsrapporten.⁹³ Dit toezicht zal worden uitgevoerd door een commissaris of een andere bedrijfsrevisor.⁹⁴ Bij dit toezicht wordt een

⁸⁵ FSMA, “Uitgebreidere duurzaamheidsrapporteringsvereisten voor genoteerde vennootschappen: wees voorbereid op de nieuwe CSRD-regels”, https://www.fsma.be/sites/default/files/media/files/2023-11/fsma_2023_26_nl.pdf, 21 november 2023, 10 (laatst geraadpleegd op 4 april 2024).

⁸⁶ Ibid.

⁸⁷ Art. 19bis, lid 4 a) NFRD; Overw. 57 CSRD.

⁸⁸ Ibid.

⁸⁹ Overw. 57 CSRD.

⁹⁰ Overw. 57 CSRD.

⁹¹ Ibid.

⁹² Art 1 CSRD; bijlage ESRS, 19-20.

⁹³ Overw. 60 CSRD. Zie voor bespreking: C. VAN DER ELST en S. VAN DEN BOSCH, “Duurzaamheid en duurzaamheidsrapportering”, *N/W* 2023, afl. 490, (774) 781; K. HUMMELA en D. JOBST, “An overview of Corporate Sustainability Reporting Regulation in the European Union”, <https://ssrn.com/abstract=3978478>, 1 februari 2024, 28 (laatst geraadpleegd op 7 februari 2024).

⁹⁴ J. DE WOLF en B. ANTONISSEN, “Corporate Sustainability Reporting Directive: nieuwe stap richting uitgebreidere duurzaamheidsverslaggeving in de EU”, *Corporate Finance Lab* 2022 (blog), <https://corporatefinancelab.org/2022/12/12/corporate-sustainability-reporting-directive-nieuwe-stap-richting-uitgebreidere-duurzaamheidsverslaggeving-in-de-eu/> (laatst geraadpleegd op 22 april 2024).

onderscheid gemaakt tussen opdrachten met een beperkte mate van zekerheid (*limited assurance*) en met een redelijke mate van zekerheid (*full assurance*).⁹⁵ Bij beperkte mate van zekerheid controleert de commissaris of er geen materiële onjuistheden zijn.⁹⁶ Dit wordt gezien als een negatieve controle. Bij een redelijke mate van zekerheid wordt er daarentegen gesproken van een positieve controle, de procedures zijn uitgebreider en er wordt een positief oordeel gegeven over de beoordeling van het onderwerp.⁹⁷

Volgens de NFRD is er momenteel geen verplichting tot een specifieke vorm van controle voor duurzaamheidsrapporten. De commissaris gaat enkel na of er een niet-financiële verklaring is opgemaakt.⁹⁸ De CSRD stelt daarentegen een groter toezicht voorop voor duurzaamheidsinformatie.⁹⁹ Een eerste stap onder de CSRD is dat commissarissen een oordeel geven op basis van een beperkte mate van zekerheid.¹⁰⁰ Dit oordeel zou zich richten op het volgen van standaarden, het proces dat ondernemingen gebruiken om informatie vast te stellen, en het markeren van de duurzaamheidsrapportering.¹⁰¹ Naar de toekomst toe zou de CSRD redelijke mate van zekerheid opleggen. Maar de overgang naar redelijke mate van zekerheid zou naar verwachting uiterlijk op 1 oktober 2028 zijn.¹⁰²

3.1.3 ESRS

21. Het ontbreken van eigen standaarden bij de invoering van de NFRD wordt door de EU niet beschouwd als de geschikte aanpak inzake duurzaamheidsrapportering. Onder de NFRD hebben de ondernemingen de vrijheid om te kiezen onder welke standaarden ze rapporteren. De EU stelt in overweging 13 van de nieuwe richtlijn dat een robuust en betrouwbaar rapporteringskader nodig is om de betrouwbaarheid van de gegevens omtrent duurzaamheid te waarborgen.¹⁰³ Zowel de Europese Commissie als het Europees Parlement zijn van mening dat geen enkele bestaande standaard voldoet aan de behoeften van de EU inzake duurzaamheidsrapportering.¹⁰⁴ Bijgevolg is er behoefte aan

⁹⁵ Overw. 60 en art. 34, lid 1, a bis) CSRD. Zie voor bespreking: C. VAN DER ELST en S. VAN DEN BOSCH, “Duurzaamheid en duurzaamheidsrapportering”, *NJW* 2023, afl. 490, (774) 781; K. HUMMELA en D. JOBST, “An overview of Corporate Sustainability Reporting Regulation in the European Union”, <https://ssrn.com/abstract=3978478>, 1 februari 2024, 28 (laatst geraadpleegd op 7 februari).

⁹⁶ Ibid.

⁹⁷ Ibid.

⁹⁸ Overw. 60 CSRD; Art. 19bis, lid 5 NFRD.

⁹⁹ Ibid.

¹⁰⁰ Ibid.

¹⁰¹ Ibid.

¹⁰² C. VAN DER ELST en S. VAN DEN BOSCH, “Duurzaamheid en duurzaamheidsrapportering”, *NJW* 2023, afl. 490, (774) 781; K. HUMMELA en D. JOBST, “An overview of Corporate Sustainability Reporting Regulation in the European Union”, <https://ssrn.com/abstract=3978478>, 1 februari 2024, 14 (laatst geraadpleegd op 7 februari).

¹⁰³ Overw. 13 CSRD.

¹⁰⁴ Overw. 38 CSRD.

verplichte gemeenschappelijke duurzaamheidsrapporteringsstandaarden zodat relevante en vergelijkbare informatie wordt verschaft, ook in samenhang met de financiële informatie.¹⁰⁵ Vandaar dat de ESRS standaarden¹⁰⁶ in het leven werden geroepen door de EU. Het objectief van de Europese duurzaamheidsrapporteringsstandaarden is om de duurzaamheidsinformatie, die een onderneming moet rapporteren, te specificeren in overeenstemming met de CSRD.¹⁰⁷ Deze standaarden zullen hierdoor samen met de CSRD een verplichting worden. Er dient wel rekening gehouden te worden met de bestaande internationale standaarden, zodat dubbel werk in de rapportering in de mate van het mogelijke wordt vermeden. Dit wel zonder afbreuk te doen aan de ambities van de CSRD.¹⁰⁸ De andere bestaande standaarden zullen verder worden besproken in het volgende hoofdstuk.

22. De European Financial Reporting Advisory Group (hierna: EFRAG) is een non-profitorganisatie, opgericht met de steun van de Europese Commissie. De EFRAG verleent technisch advies aan de Europese Commissie.¹⁰⁹ Bij de vaststelling van duurzaamheidsrapporteringsstandaarden moet de Commissie rekening houden met het technische advies dat de EFRAG zal uitbrengen.¹¹⁰ In december 2022 publiceerde de EFRAG de eerste set standaarden, deze werden aangenomen op 31 juli 2023.¹¹¹ Deze standaarden worden weergegeven in de tabel hieronder.¹¹² De reeds aangenomen standaarden zijn de dwarsdoorsnijdende standaarden en de thematische standaarden.¹¹³ De dwarsdoorsnijdende standaarden zijn van toepassing op alle sectoren en ondernemingen.¹¹⁴ Naast de dwarsdoorsnijdende standaarden zijn er ook thematische standaarden die worden ondergebracht onder de onderwerpen: klimaat, sociaal en bestuur. Indien een onderneming of groep gemiddeld niet meer dan 750 werknemers heeft op balansdatum tijdens het boekjaar, kan de onderneming besluiten alle rapporteringseisen weg te laten die wordt voorgeschreven door ESRS E4, ESRS S1, ESRS S2, ESRS S3 of ESRS S4.¹¹⁵ Deze standaarden worden later in dit hoofdstuk verder toegelicht bij de thematische standaarden.

¹⁰⁵ Overw. 37 CSRD.

¹⁰⁶ Gedelegeerde Verord. Comm. nr. (EU) 2023/2772, 31 juli 2023 tot aanvulling van Richtlijn 2013/34/EU van het Europees Parlement en de Raad wat betreft standaarden voor duurzaamheidsrapportering, *Pb.L.* 22 december 2022, 5 (hierna: bijlage ESRS-standaarden).

¹⁰⁷ Bijlage ESRS-standaarden, 5.

¹⁰⁸ Overw. 43 CSRD.

¹⁰⁹ EFRAG, "EFRAG today: general presentation", <https://www.efrag.org/About/Facts> (laatst geraadpleegd op 22 april 2024).

¹¹⁰ Overw. 39 CSRD.

¹¹¹ EFRAG, "The first set of ESRS - the journey from PTF to delegated act (adopted on 31 July 2023)", <https://www.efrag.org/lab6> (laatst geraadpleegd op 22 april 2024).

¹¹² EFRAG, "EFRAG today: sustainability reporting standards", <https://www.efrag.org/About/Facts> (laatst geraadpleegd op 22 april 2024).

¹¹³ Bijlage ESRS-standaarden, 5; Zie voor bespreking: FSMA, "Uitgebreidere duurzaamheidsrapporteringsvereisten voor genoteerde vennootschappen: wees voorbereid op de nieuwe CSRD-regels", https://www.fsma.be/sites/default/files/media/files/2023-11/fsma_2023_26_nl.pdf, 21 november 2023, 11 (laatst geraadpleegd op 4 april 2024).

¹¹⁴ Ibid.

¹¹⁵ Bijlage ESRS-standaarden, 33-35.

Tevens zullen er nog sectorspecifieke standaarden, specifieke standaarden voor kmo's en voor moederondernemingen uit derde landen worden opgesteld.¹¹⁶ De sectorspecifieke standaarden zijn momenteel met twee jaar uitgesteld om de administratieve last van de ondernemingen te verminderen en de rapporteringsvereisten met 25% te verminderen.¹¹⁷

Algemeen	Klimaat	Sociaal	Bestuur
ESRS 1 Algemene vereisten	ESRS E1 Klimaatverandering	ESRS S1 Eigen personeel	ESRS G1 Zakelijk gedrag
ESRS 2 Algemene toelichtingen	ESRS E2 Verontreiniging	ESRS S2 Werknemers in de waardeketen	
	ESRS E3 Water en mariene hulpbronnen	ESRS S3 Getroffen gemeenschappen	
	ESRS E4 Biodiversiteit en ecosystemen	ESRS S4 Consumenten en eindgebruikers	
	ESRS E5 Materiaalgebruik en circulaire economie		

(Tabel 4: ESRS-standaarden)¹¹⁸

3.1.3.1 ESRS 1 Algemene vereisten

23. In de bijlage waarin de ESRS-standaarden zijn uitgewerkt worden allereerst de algemene vereisten uitgewerkt.¹¹⁹ De algemene vereisten omvatten de algemene beginselen, definities en begrippen van de ESRS.¹²⁰ Hieronder vallen onder meer de rapporteringsperiode, het gebruik van het referentiejaar,

¹¹⁶ Art. 29ter en Art. 40ter CSRD; Bijlage ESRS-standaarden, 6. Zie voor bespreking: FSMA, "Uitgebreidere duurzaamheidsrapporteringsvereisten voor genoteerde vennootschappen: wees voorbereid op de nieuwe CSRD-regels", https://www.fsma.be/sites/default/files/media/files/2023-11/fsma_2023_26_nl.pdf, 21 november 2023, 11 (laatst geraadpleegd op 4 april 2024); K. HUMMELA en D. JOBST, "An overview of Corporate Sustainability Reporting Regulation in the European Union", <https://ssrn.com/abstract=3978478>, 1 februari 2024, 34 (laatst geraadpleegd op 7 februari 2024).

¹¹⁷ EUROPESE COMMISSIE, "Commission welcomes agreement on postponing adoption deadlines for certain European Sustainability Reporting Standards", https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/mex_24_707?fbclid=IwAR3uUD9BII41lqMMsz4yXcCN1pNmJVilrGmQ6MZnbBSocQxc8isZfYzcb4 (laatst geraadpleegd op 22 april 2024). Zie voor bespreking: J. VOSKOBOINIKOVA, R. BARRETT, D. BALLEGEER, U. WULFF, I. IGIEHON, J. MARLOW, T. COBBAERT, S. FEIJAO en J. MACDONALD, "EU CSRD: Commission proposes delay to sector-specific ESRS and ESRS for non-EU companies", *Linklaters* 2023 (blog), <https://sustainablefutures.linklaters.com/post/102iq18/eu-csrd-commission-proposes-delay-to-sector-specific-esrs-and-esrs-for-non-eu-co> (laatst geraadpleegd 7 februari 2024).

¹¹⁸ Bijlage ESRS-standaarden, 27-29.

¹¹⁹ Bijlage ESRS-standaarden, 5.

¹²⁰ FSMA, "Uitgebreidere duurzaamheidsrapporteringsvereisten voor

de plaats en structuur van het duurzaamheidsverslag en de vereiste van materialiteit.¹²¹ Zo stelt EFRAG bijvoorbeeld dat de rapporteringsperiode moet overeenkomen met die van de jaarrekening.¹²² Daarnaast zal het proces van de onderneming bekeken worden aan de hand van het basisjaar of het referentiejaar, zijnde het eerste jaar waarvoor informatie beschikbaar is.¹²³ Toekomstige informatie kan vervolgens worden vergeleken met dit referentiejaar.¹²⁴

Eveneens moeten ondernemingen verplicht een duurzaamheidsverklaring opnemen in het bestuursverslag, die aan gedetailleerde regels qua inhoud en structuur moet voldoen.¹²⁵ Deze verklaring moet worden opgedeeld in vier secties: algemene informatie, klimaatinformatie, informatie omtrent sociale aspecten en bestuur informatie.

24. Het is van belang op te merken dat ondernemingen niet over alle standaarden moeten rapporteren, maar enkel over diegene die materieel of relevant zijn voor de onderneming. EFRAG heeft hierover een schema opgesteld dat de stappen uitlegt die ondernemingen moeten volgen, welke hieronder is opgenomen. Volgens dit schema dienen de ondernemingen een dubbele materialiteitsanalyse uit te voeren.¹²⁶ Na voltooiing van deze analyse moet worden beslist wat relevant is voor de ondernemingen om te rapporteren. Het is een versoepeling op de ESRS-standaarden dat de ondernemingen alleen rapporteren over wat als relevant wordt beschouwd, niet-relevante informatie hoeft niet te worden gerapporteerd.¹²⁷ Deze regel is echter niet van toepassing op de dwarsdoorsnijdende standaarden. ESRS 1 Algemene vereisten kunnen ondernemingen niet uitsluiten uit hun rapporten, aangezien deze geen inhoudelijke voorschriften bevatten, maar de principes waar alle ondernemingen zich aan moeten houden.¹²⁸ Ook geldt deze uitzondering niet voor ESRS 2 Algemene toelichtingen; alle ondernemingen moeten hierover rapporteren. De ondernemingen kunnen de thematische standaarden uitsluiten, met een mogelijkheid tot toelichting. Deze toelichting

genoteerde vennootschappen: wees voorbereid op de nieuwe CSRD-regels", https://www.fsma.be/sites/default/files/media/files/2023-11/fsma_2023_26_nl.pdf, 21 november 2023, 13 (laatst geraadpleegd op 4 april 2024).

¹²¹ Bijlage ESRS-standaarden, 5.

¹²² Ibid, 15.

¹²³ Ibid.

¹²⁴ Ibid.

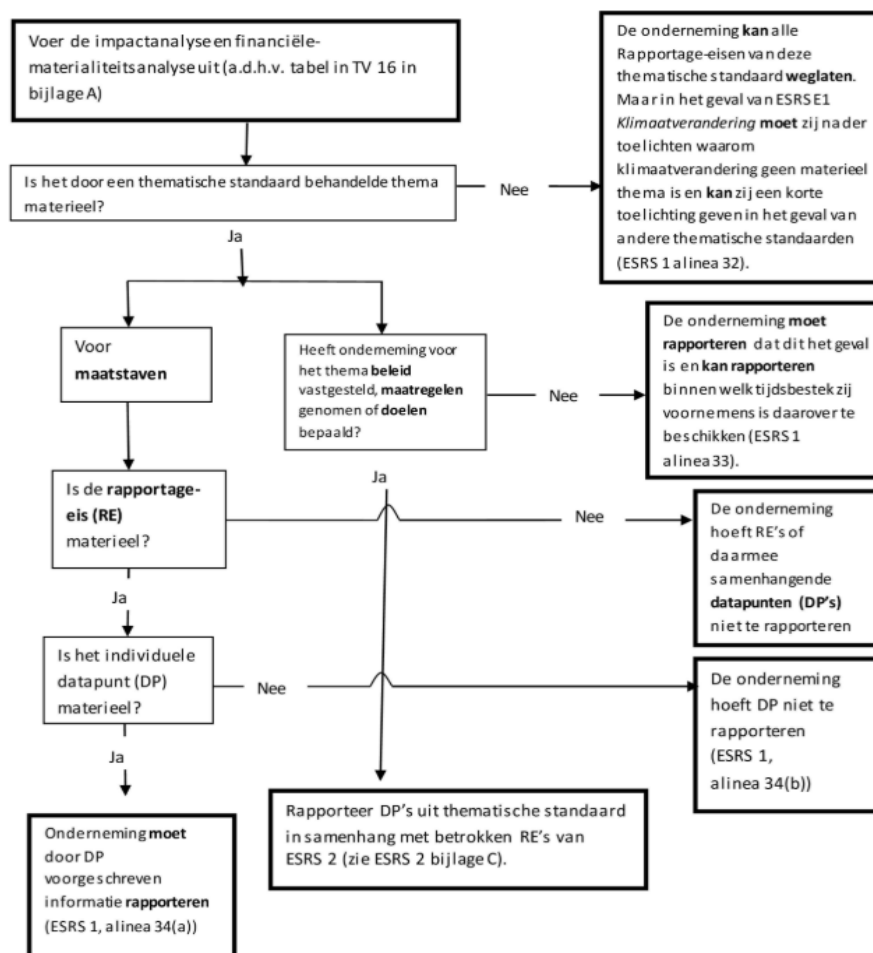
¹²⁵ Ibid.

¹²⁶ Bijlage ESRS-standaarden, 15. Zie bespreking: FSMA, "Uitgebreidere duurzaamheidsrapporteringsvereisten voor genoteerde vennootschappen: wees voorbereid op de nieuwe CSRD-regels", https://www.fsma.be/sites/default/files/media/files/2023-11/fsma_2023_26_nl.pdf, 21 november 2023, 14 (laatst geraadpleegd op 4 april 2024).

¹²⁷ Ibid.

¹²⁸ Bijlage ESRS-standaarden, 37.

wordt verplicht wanneer zij besluiten niet te rapporteren over ESRS E1 Klimaatverandering en dit dus niet relevant achten voor hun onderneming.¹²⁹

(Figuur 1: Beslissingsboom voor het opnemen van in het kader van ESRS te rapporteren informatie)¹³⁰.

3.1.3.2 ESRS 2 Algemene toelichtingen

25. Naast de ESRS 1 Algemene vereisten, is een bespreking van de ESRS 2 Algemene toelichtingen ook belangrijk. Dit betreft een overkoepelende standaard waarover alle ondernemingen moeten rapporteren.¹³¹ Hieronder vallen de toelichtingen met betrekking tot de voorbereiding van het

¹²⁹ FSMA, "Uitgebreidere duurzaamheidsrapporteringsvereisten voor genoteerde vennootschappen: wees voorbereid op de nieuwe CSRD-regels", https://www.fsma.be/sites/default/files/media/files/2023-11/fsma_2023_26_nl.pdf, 21 november 2023, 14 (laatst geraadpleegd op 4 april 2024).

¹³⁰ Bijlage ESRS-standaarden, 37.

¹³¹ Ibid.

duurzaamheidsrapport, het bestuur, de strategie, het beheer van impact, de risico's en kansen, en de prestatie-indicatoren en doelen.¹³²

Conform de ESRS-standaarden, dienen de ondernemingen kenbaar te maken of de rapportering op individuele basis of geconsolideerd plaatsvindt. Hierbij moeten ze ook rapporteren in hoeverre de upstream- en downstreamwaardeketen wordt gedekt.¹³³ Bovendien zal de onderneming de samenstelling van de administratieve, management- en toezichthoudende organen openbaar moeten maken, evenals hun functies en verantwoordelijkheden met betrekking tot duurzaamheidskwesties. In het verlengde hiervan dient de onderneming ook over de integratie van haar duurzaamheidsprestaties in de verloning te rapporteren. Met betrekking tot de strategie moet de rapportering de relatie tussen duurzaamheid en het ondernemingsmodel van de onderneming weergeven. Daarnaast zal ook de uitkomst van de beoordeling van de materiële impact, risico's en opportuniteiten gerapporteerd moeten worden.

Belangrijk bij deze rapporteringen zijn de gebruikte parameters.¹³⁴ Voor elk gegeven moeten de ondernemingen de methode en eventuele aannames achter het resultaat openbaar maken. Deze meting dient gevalideerd te worden door een externe instantie.

3.1.3.3 ESRS E

Duurzaamheidsthema's behandeld in thematische ESRS-standaarden: klimaat		
Thematisch	Sub-thematisch	Sub-sub-thematisch
ESRS E1 Klimaatverandering	- Klimaatadaptatie - Klimaatmitigatie - Energie	
ESRS E2 Verontreiniging	- Luchtverontreiniging - Watervontreiniging - Bodemverontreiniging - Verontreiniging levende organismen en voedselbronnen - Zorgwekkende stoffen - Zeer zorgwekkende stoffen - Microplastics	

¹³² Ibid.

¹³³ Ibid.

¹³⁴ Bijlage ESRS-standaarden, 52.

ESRS E3 Water en mariene hulpbronnen	- Water - Mariene hulpbronnen	- Waterverbruik - Wateronttrekking - Waterlozing - Waterlozing in oceanen - Ontginning en gebruik mariene hulpbronnen
ESRS E4 Biodiversiteit en ecosystemen	- Diverse drukfactoren diversiteitsverlies - Impact op toestand soorten - Impact op omvang en toestand ecosystemen - Impact op en afhankelijkheden van ecosysteemdiensten	- Klimaatverandering - Verandering in gebruik land, zoet water en zee - Directe exploitatie - Invasieve exoten - Verontreiniging - Overig
ESRS E5 Circulaire economie	- Materiaalinstromen - Afval(stoffen)	

(Tabel 5: ESRS-standaarden)¹³⁵

26. Een van de meest cruciale kwesties waarop ondernemingen zullen worden beoordeeld, is klimaatverandering. Deze focus wordt ook weerspiegeld in de ESRS-rapporteringsstandaarden, met name in ESRS E1, die ondernemingen oplegt om niet alleen de totale broeikasgasemissies te melden, maar ook om deze op te splitsen in verschillende scopes.¹³⁶ Allereerst is er scope 1, die betrekking heeft op de directe broeikasgassen van de ondernemingen.¹³⁷ Deze directe emissies komen tot stand door de vervaardiging van de producten of de verlening van de diensten van de vennootschap. Ten tweede is er scope 2, die samen met scope 3 de indirecte emissies uitmaakt.¹³⁸ Deze scope is gerelateerd aan het energieverbruik om de producten te vervaardigen of die diensten te verlenen. Ten slotte is er scope 3, die alle overige indirecte emissies in de waardeketen omvat, zowel upstream emissies als downstream.¹³⁹ Ondernemingen moeten deze scopes afzonderlijk rapporteren, naast het totaal van de scopes.¹⁴⁰

¹³⁵ Bijlage ESRS-standaarden, 27.

¹³⁶ Bijlage ESRS-standaarden, 80.

¹³⁷ Ibid.

¹³⁸ Ibid.

¹³⁹ Ibid., 16.

¹⁴⁰ Bijlage ESRS-standaarden, 33. Zie bespreking: FSMA, "Uitgebreidere duurzaamheidsrapporteringsvereisten voor

27. Omdat de informatie over scope 3 moeilijker te verkrijgen is, zijn ondernemingen met minder dan 750 werknemers niet verplicht hun scope 3 te publiceren in hun eerste rapportering.¹⁴¹ Bovendien zijn er gedurende de eerste drie rapporteringsjaren versoepelingen voorzien voor het inwinnen van informatie binnen de waardeketen. Ondernemingen moeten rapporteren over hun bijdrage in de beperking van de opwarming van de aarde tot 1,5 graden Celsius in overeenstemming met de Overeenkomst van Parijs, alsook met de doelstelling om uiterlijk tegen 2050 klimaatneutraliteit te bereiken.

28. Deze rapporteringsstandaarden leggen niet alleen de nadruk op de klimaatverandering, maar behandelen ook andere aspecten van milieu.¹⁴² Verontreiniging, water- en mariene hulpbronnen, biodiversiteit en ecosystemen, en materiaalgebruik, inclusief de circulaire economie, worden ook in de standaarden opgenomen. Ondernemingen moeten niet alleen rapporteren over de impact, maar ook over hun concrete maatregelen.

29. Indien een onderneming besluit dat de ESRS-standaarden over klimaat niet materieel zijn voor de onderneming, moet ze hier niet over rapporteren.¹⁴³ Wanneer ondernemingen echter klimaatverandering (ESRS E1) als niet relevant of materieel beschouwen, zullen ze hiervoor een motivering moeten geven. Bij de andere standaarden omtrent klimaat, is er geen verplichte motivering.

3.1.3.4 ESRS S

Duurzaamheidsthema's behandeld in de thematische ESRS: sociaal		
Thematisch	Sub-thematisch	Sub-sub-thematisch
ESRS 1 Eigen personeel	Arbeidsvoorwaarden	- Baanzekerheid - Werktijden - Leefbaar loon - Sociale dialoog - Vrijheid van vereniging, het bestaan van ondernemingsraden, en de informatie-, consultatie- en

genoteerde vennootschappen: wees voorbereid op de nieuwe CSRD-regels", https://www.fsma.be/sites/default/files/media/files/2023-11/fsma_2023_26_nl.pdf, 21 november 2023, 16 (laatst geraadpleegd op 4 april 2024).

¹⁴¹ Ibid.

¹⁴² Bijlage ESRS-standaarden, 27.

¹⁴³ Bijlage ESRS-standaarden, 9.

		participatierechten van werknemers - Collectieve onderhandelingen - Werk-privébalans - Veiligheid en gezondheid
Gelijke behandeling en gelijke kansen voor iedereen		- Gendergelijkheid en gelijke beloning bij gelijkwaardig werk - Opleiding en ontwikkeling vaardigheden - Werkgelegenheid voor en inclusie van mensen met een beperking - Maatregelen tegen geweld en intimidatie op de werkvloer - Diversiteit
Andere arbeidsrechten		- Kinderarbeid - Gedwongen arbeid - Adequate huisvesting - Privacy
ESRS 2 Werknemers in de waardeketen	Arbeidsvoorwaarden	- Baanzekerheid - Werktijden - Leefbaar loon - Sociale dialoog - Vrijheid van vereniging, het bestaan van ondernemingsraden, en de informatie-, consultatie- en participatierechten van werknemers - Collectieve onderhandelingen - Werk-privébalans - Veiligheid en gezondheid
	Gelijke behandeling en gelijke kansen voor iedereen	- Gendergelijkheid en gelijke beloning bij gelijkwaardig werk - Opleiding en ontwikkeling vaardigheden - Werkgelegenheid voor en inclusie van mensen met een beperking - Maatregelen tegen geweld

		en intimidatie op de werkvloer - Diversiteit
	Andere arbeidsrechten	- Kinderarbeid - Gedwongen arbeid - Adequate huisvesting - Privacy
ESRS S3 Getroffen gemeenschappen	Economische, sociale en culturele rechten van gemeenschappen	- Adequate huisvesting - Voldoende te eten - Schoon water en sanitair - Impact op gronden - Impact op veiligheid
	Burger- en politieke rechten van gemeenschappen	- Vrijheid van meningsuiting - Vrijheid van vergadering - Impacts op verdedigers mensenrechten
	Rechten inheemse volken	- Vrijwillige, voorafgaande en geïnformeerde instemming - Zelfbeschikking - Culturele rechten
ESRS S4 Consumenten en eindgebruikers	Impact op informatie voor consumenten en/of eindgebruikers	- Privacy - Vrijheid van meningsuiting - Toegang tot (kwalitatieve-informatie)
	Persoonlijke veiligheid consumenten en/of eindgebruikers	- Veiligheid en gezondheid - Veiligheid van een persoon - Bescherming kinderen
	Sociale inclusie consumenten en/of eindgebruikers	- Non-discriminatie - Toegang tot producten en diensten - Maatschappelijk verantwoorde marketingpraktijken

(Tabel 6: ESRS-standaarden)¹⁴⁴

30. De sociale aspecten worden in de bijlage bij de ESRS-standaarden uitgedrukt in 4 thema's.¹⁴⁵ Het eerste thema vereist dat de ondernemingen rapporteren over hun eigen personeel en arbeidsverhoudingen, inclusief werknemers en zelfstandigen. Dit omvat niet de werknemers in de upstream- of downstreamwaardeketen aangezien dit onder het tweede thema valt. Bij het tweede thema moeten ondernemingen rapporteren over alle werknemers in hun waardeketen. Onder zowel het eerste thema, als het tweede thema worden dezelfde sub-thema's ondergebracht. Het derde thema gaat nog een stapje verder door ook rapportering over gemeenschappen die de onderneming treft, te vereisen. Bij het laatste thema zal er ook over de consumenten en eindgebruikers moeten gerapporteerd worden. De specifieke sub-thema's en de sub-sub-thema's worden hier niet verder uitgewerkt omdat deze bespreking verder aan bod komt in kader van het empirisch onderzoek.

31. Voor de ESRS-standaarden S1-S4 mogen ondernemingen of groepen met op hun balansdatum gemiddeld niet meer dan 750 werknemers tijdens het boekjaar alle rapporteringsverplichtingen van S1 voor het eerste jaar en alle rapporteringsverplichtingen van S2-S4 voor de eerste twee jaar weglaten.¹⁴⁶

3.1.3.5 ESRS G

Duurzaamheidsthema's behandeld in thematische ESRS: zakelijk gedrag		
Thematisch	Sub-thematisch	Sub-sub-thematisch
ESRS G1 Zakelijk gedrag	Bedrijfscultuur Bescherming Klokkenluiders Dierenwelzijn Verhouding met de politieke en lobbyactiviteiten Beheer relaties met leveranciers, inclusief betalingspraktijken	

¹⁴⁴ Bijlage ESRS-standaarden, 27-28.

¹⁴⁵ Ibid., 165-167.

¹⁴⁶ Ibid., 35.

Corruptie en omkoping	Preventie en opsporing, inclusief opleiding Incidenten
-----------------------	--

(Tabel 7: ESRS-standaarden)¹⁴⁷

32. De standaarden omtrent bestuur zijn minder uitgewerkt dan de overige twee.¹⁴⁸ Zoals hierboven wordt weergegeven, is er over zakelijk gedrag nog maar één standaard. Onder deze standaard worden een aantal uiteenlopende sub-thema's ondergebracht, zoals de bedrijfscultuur, de bescherming voor klokkenluiders, dierenwelzijn, de verhouding met de politieke en lobbyactiviteiten, het beheer van relaties met leveranciers, en corruptie en omkoping

3.2 Internationale initiatieven en standaarden

33. De NFRD heeft geen bijhorende standaarden zoals de CSRD. Omdat onder de NFRD de ondernemingen nog geen verplichte standaarden worden opgelegd, is er een grote verscheidenheid aan standaarden ontstaan. De ondernemingen mogen bij gebrek aan verplichte standaarden namelijk zelf kiezen of ze al dan niet volgens standaarden rapporteren. Het is belangrijk deze standaarden te bespreken aangezien de meeste ondernemingen in hun huidig duurzaamheidsrapport volgens bestaande standaarden rapporteren en omdat de ESRS-standaarden ook rekening dienen te houden met die bestaande standaarden. Bij het selecteren van de verschillende standaarden is de keuze gebaseerd op de recente duurzaamheidsrapporten van de betreffende ondernemingen om dit te kunnen linken aan het empirisch onderzoek. In het kader van de CSRD moet er rekening gehouden worden met het Global Reporting Initiative, de Sustainability Accounting Standards Board, de International Accounting Standards Board en het Carbon Disclosure Project.¹⁴⁹ Deze initiatieven worden hierna uitgewerkt.

3.2.1 SDG

34. Een van de meest bekende en ruimst gebruikte standaard is die van de Verenigde Naties (hierna: VN). In 2015 namen 193 leden van de VN de Sustainable Development Goals (hierna: SDG) aan. Deze SDG's zijn onderverdeeld in zeventien doelen.¹⁵⁰ Deze zeventien doelen zijn: geen armoede; geen hongersnood; goede gezondheid en welzijn; kwaliteitsvol onderwijs; gendergelijkheid; schoon water

¹⁴⁷ Bijlage ESRS-standaarden, 29.

¹⁴⁸ Ibid., 246-254.

¹⁴⁹ Overw. 43 CSRD.

¹⁵⁰ A. LASHITEW, "Corporate Uptake of the Sustainable Development Goals: Mere Greenwashing or an Advent of Institutional Change?" <https://ssrn.com/abstract=3789574>, 20 februari 2021, 1-3 (laatst geraadpleegd op 9 februari 2024).

en sanitair; betaalbare en schone energie; degelijk werk en economische groei; industrie, innovatie en infrastructuur; vermindering van ongelijkheid; duurzame steden en gemeenschappen; verantwoordelijke consumptie en productie; klimaatactie; leven onder het water beschermen; leven op het land beschermen; vrede, rechtvaardigheid en sterke instituties, en samenwerken om de doelen te bereiken.¹⁵¹ Deze 17 doelen zijn daarnaast onderverdeeld in 169 specifiekere doelstellingen.¹⁵²

35. De SDG's brengen een aantal voordelen met zich mee. De klimaatverandering is namelijk een universele problematiek. De SDG's hebben de mogelijkheid een oplossing te bieden, aangezien zij een universeel instrument zijn dat in een groot deel van de wereld wordt gebruikt.¹⁵³ Bovendien zijn de 169 doelstellingen specifiek en haalbaar, waardoor ondernemingen de doelstellingen makkelijker kunnen begrijpen en naleven.¹⁵⁴

(Figuur 2: Sustainable Development Goals)¹⁵⁵

Anderzijds zijn de SDG's als universeel instrument niet-juridisch bindend.¹⁵⁶ Hoewel er in principe geen directe gevolgen zijn als de doelstellingen niet worden gehaald, bestaat er wel een politieke en morele druk om deze standaarden na te leven.¹⁵⁷ Bovendien wordt bij de SDG's verwezen naar juridisch bindende verbintenissen of doelstellingen, die verder gaan dan enkel een morele of politieke druk.¹⁵⁸

36. Door de ruime formulering van de doelstellingen is het onduidelijk in welke mate de ondernemingen moeten bijdragen om aan de doelstellingen van de standaard te voldoen. Hierdoor voldoen ondernemingen al relatief makkelijk aan deze standaard, zonder hiervoor grote inspanningen

¹⁵¹ SDG, "SDG FAQs", <https://www.sdgs.be/nl/sdgs/sdg-faqs> (laast geraadpleegd op 22 april 2024).

¹⁵² A. LASHITEW, "Corporate Uptake of the Sustainable Development Goals: Mere Greenwashing or an Advent of Institutional Change?" <https://ssrn.com/abstract=3789574>, 20 februari 2021, 1 (laast geraadpleegd op 9 februari 2024).

¹⁵³ Ibid.

¹⁵⁴ Ibid.

¹⁵⁵ JCI BELGIUM, "Sustainable Development Goals", <https://www.jci.be/nl/projecten/sustainable-development-goals-sdg/>.

¹⁵⁶ SDG, "SDG FAQs", <https://www.sdgs.be/nl/sdgs/sdg-faqs> (laast geraadpleegd op 22 april 2024).

¹⁵⁷ Ibid.

¹⁵⁸ Ibid.

te moeten verrichten. Niettemin bevordert deze ruimere formulering de comptabiliteit met de ESRS-standaarden. Doordat de doelstellingen zo breed zijn, zijn er verschillende thema's terug te koppelen zijn naar de ESRS standaarden.¹⁵⁹ Zo zijn de klimaatthema's terug te vinden in SDG 3 goede gezondheid en welzijn, SDG 6 schoon water en sanitair, SDG 7 betaalbare en duurzame energie, SDG 12 verantwoorde consumptie en productie, SDG 13 klimaatactie, SDG 14 leven in het water en SDG 15 leven op het land.¹⁶⁰ De sociale thema's corresponderen met SDG 3 goede gezondheid en welzijn, SDG 5 gendergelijkheid, SDG 8 eerlijk werk en economische groei, SDG 10 ongelijkheid verminderen en SDG 16 vrede, veiligheid en sterke publieke diensten.¹⁶¹ De bestuur thema's worden behandeld in SDG 16 vrede, veiligheid en sterke publieke diensten en SDG 17 partnerschap om doelstellingen te bereiken.¹⁶²

37. In het verlengde hiervan heeft de Verenigde Naties ook het United Nations Global Compact (hierna: UNGC) opgericht. Dit is een vrijblijvende standaard die de doelen van de SDG ondersteunt door middel van principes om het verantwoord ondernemen te bevorderen.¹⁶³ Deze principes steunen op internationale erkende verdragen en richten zich op vier gebieden: mensenrechten, arbeid, milieu en corruptiebestrijding.¹⁶⁴ Een onderneming kan al dan niet formeel toetreden tot het UNGC. Hierdoor verbindt zij zich aan de verplichting de principes onderdeel te maken van haar bedrijfsactiviteiten.¹⁶⁵ De onderneming moet over de principes verplicht jaarlijks rapporteren, ook naar hun belanghebbenden toe.¹⁶⁶

3.2.2 GRI

38. In de lijst van bestaande standaarden mag de Global Reporting Initiative (hierna: GRI) van de Global Sustainability Standards Board (hierna: GSSB) niet ontbreken. Dit is namelijk een van de eerste en meest toegepaste vrijwillige standaarden voor duurzaamheidsrapportering.¹⁶⁷ De GRI biedt

¹⁵⁹ EFRAG, "Draft European Sustainability Reporting Standards: Explanatory note of how draft ESRS take account of the initiatives and legislation listed in article 1 (8) of the CSRD adding article 29 (b)-5 to the Accounting Directive", <https://www.efrag.org/lab6>, november 2022, 12.

¹⁶⁰ Ibid.

¹⁶¹ Ibid, 13-14.

¹⁶² Ibid, 14-15.

¹⁶³ UNGC, "Making Global Goals, Local Business", <https://unglobalcompact.org/sdgs> (laatst geraadpleegd op 22 april 2024); UNGC, "The Ten Principles of the UN Global Compact", <https://unglobalcompact.org/what-is-gc/mission/principles> (laatst geraadpleegd op 22 april 2024).

¹⁶⁴ UNGC, "The Ten Principles of the UN Global Compact", <https://unglobalcompact.org/what-is-gc/mission/principles> (laatst geraadpleegd op 22 april 2024).

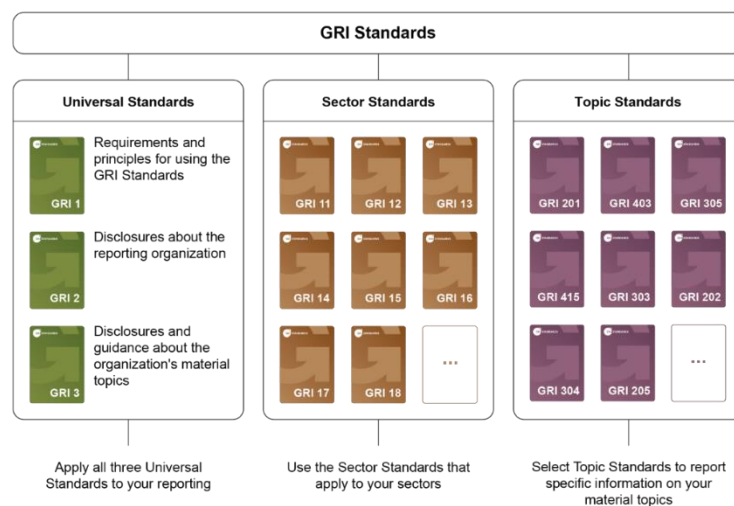
¹⁶⁵ Ibid.

¹⁶⁶ UNGC, "Frequently Asked Questions", <https://unglobalcompact.org/about/faq> (laatst geraadpleegd op 22 april 2024); UNGC, "The Ten Principles of the UN Global Compact", <https://unglobalcompact.org/what-is-gc/mission/principles> (laatst geraadpleegd op 22 april 2024).

¹⁶⁷ H. BASHIR, D. OGUDUGU en I. PELIA, "The Role of Voluntary ESG Reporting Standards in ESG Reporting", <https://ssrn.com/abstract=4675566>, 26 december 2023, 7 (laatst geraadpleegd 9 februari 2024); K. HUMMELA en D. JOBST, "An overview of Corporate Sustainability Reporting Regulation in the European Union", <https://ssrn.com/abstract=3978478>, 1 februari 2024, 31 (laatst geraadpleegd op 7 februari 2024).

organisaties de mogelijkheid om informatie te verstrekken over hun invloed op de economie, het milieu en de samenleving, evenals over hun positieve en negatieve bijdragen aan duurzame ontwikkeling.¹⁶⁸

39. Om overeenkomstig de GRI te rapporteren, moeten de ondernemingen de GRI op de hoogte stellen van hun rapportering.¹⁶⁹ Hoewel deze standaarden niet verplicht zijn, volgen ondernemingen die volgens de GRI rapporteren het *report or explain* principe.¹⁷⁰ Dit betekent dat een onderneming ofwel rapporteert over de onderwerpen onder de GRI, ofwel moet kunnen uitleggen waarom ze er niet over rapporteren. Belangrijk hierbij is dat ondernemingen enkel moeten rapporteren over de onderwerpen die materieel of relevant zijn voor de onderneming.¹⁷¹

(Figuur 3: GRI-standaarden)¹⁷²

40. De GRI-standaarden zijn qua uitwerking het meest te vergelijken met de ESRS-standaarden. De standaarden worden onderverdeeld in universele, sectorale en thematische standaarden.¹⁷³ Er zijn in totaal drie universele standaarden die alle ondernemingen met een rapportering volgens de GRI

¹⁶⁸ P. CASCIOITI, "A comparison between Sustainability Frameworks: an Integrated Reading through ESG criteria for Business Strategies and Enterprise Risk Management", <https://ssrn.com/abstract=4594401>, 6 oktober 2023, 43 (laatst geraadpleegd 9 februari).

¹⁶⁹ GRI, "Consolidated Set of the GRI Standards", <https://www.globalreporting.org/how-to-use-the-gri-standards/gri-standards-english-language/>, 30 juni 2022, 14 (laatst geraadpleegd op 22 april 2024).

¹⁷⁰ H. B. CHRISTENSEN, L. HAIL en C. LEUZ, "Economic Analysis of Widespread Adoption of CSR and Sustainability Reporting Standards", <https://ssrn.com/abstract=3315673>, 30 november 2018, 54 (laatst geraadpleegd 9 februari 2024).

¹⁷¹ H. BASHIR, D. OGUDUGU en I. PELIA, "The Role of Voluntary ESG Reporting Standards in ESG Reporting", <https://ssrn.com/abstract=4675566>, 16 januari 2024, 9 (laatst geraadpleegd 9 februari); P. CASCIOITI, "A comparison between Sustainability Frameworks: an Integrated Reading through ESG criteria for Business Strategies and Enterprise Risk Management", <https://ssrn.com/abstract=4594401>, 6 oktober 2023, 43 (laatst geraadpleegd 9 februari).

¹⁷² GRI, "Continuous improvement", <https://www.globalreporting.org/standards/>.

¹⁷³ GRI, "Consolidated Set of the GRI Standards", <https://www.globalreporting.org/how-to-use-the-gri-standards/gri-standards-english-language/>, 30 juni 2022, 15 (laatst geraadpleegd 22 april 2024).

moeten opnemen in hun rapportering.¹⁷⁴ Voor de sectorale standaarden moeten de ondernemingen enkel rapporteren voor de sector die op hen van toepassing is.¹⁷⁵ Bij de thematische standaarden moeten de ondernemingen uitmaken welke onderwerpen relevant zijn voor de onderneming om over te rapporteren.¹⁷⁶ Hierbij wordt enkel gekeken naar de impact van de ondernemingen en niet naar de impact op de onderneming. Bij de GRI is dus sprake van enkele materialiteit.¹⁷⁷

41. In verband met de interoperabiliteit van de GRI met de EFRAG, hebben de organisaties een gezamenlijk statement gepubliceerd.¹⁷⁸ In dit statement melden ze de nauwe samenwerking en de doelstelling om dubbel gebruik van standaarden te voorkomen. De standaarden zijn, in zoverre dit mogelijk was, op elkaar afgestemd. Het rapporteren met verwijzing naar ESRS wordt beschouwd als een verwijzing naar de GRI.

3.2.3 SASB, TCFD en IFRS

42. Specifiekere, maar niet minder belangrijke standaarden zijn de Sustainability Accounting Board Standards (hierna: SASB-standaarden) ontwikkeld door de Sustainability Accounting Standards Board (hierna: SASB).¹⁷⁹ De SASB-standaarden helpen ondernemingen relevante duurzaamheidsinformatie te verstrekken aan hun investeerders.¹⁸⁰ Deze standaarden, beschikbaar voor 77 sectoren, omvatten de duurzaamheidsrisico's en -kansen die naar verwachting de kasstromen, toegang tot financiering en kapitaalkosten zullen beïnvloeden, evenals de openbaarmakingsthema's en -metingen die naar verwachting het nuttigst zullen zijn voor investeerders.¹⁸¹ Vanaf augustus 2022 heeft de International Sustainability Standards Board (ISSB) van de International Financial Reporting Standards Foundation (hierna: IFRS Foundation) de verantwoordelijkheid voor de SASB-standaarden op zich genomen.¹⁸² In

¹⁷⁴ Ibid.

¹⁷⁵ Ibid.

¹⁷⁶GRI, "Consolidated Set of the GRI Standards", <https://www.globalreporting.org/how-to-use-the-gri-standards/gri-standards-english-language/>, 30 juni 2022, 15 (laatst geraadpleegd 22 april 2024); K. HUMMELA en D. JOBST, "An overview of Corporate Sustainability Reporting Regulation in the European Union", <https://ssrn.com/abstract=3978478>, 1 februari 2024, 31 (laatst geraadpleegd op 7 februari 2024).

¹⁷⁷ Ibid.

¹⁷⁸ EFRAG, "EFRAG-GRI: Joint statement of interoperability", <https://efrag.sharefile.com/share/view/s459956b01c6841298f78e5031759ca6e/fo8ed338-4c5e-4502-823b-88009818b85a>, 31 augustus 2023, 1 (laatst geraadpleegd op 3 mei 2024).

¹⁷⁹ SASB STANDARDS, "About us: SASB Standards connect business and investors on the financial effects of sustainability", <https://sasb.ifrs.org/about/> (laatst geraadpleegd op 22 april 2024).

¹⁸⁰ Ibid.

¹⁸¹ Ibid.

¹⁸²SASB STANDARDS, "Why companies use SASB Standards", <https://sasb.ifrs.org/company-use/> (laatst geraadpleegd op 22 april 2024).

juni 2023 werden de klimaat gerelateerde SASB-standaarden gewijzigd om aan te sluiten bij de IFRS S2.¹⁸³

43. Een andere, vergelijkbare standaard is die van de Task Force on Climate-related Financial Disclosures (hierna: TCFD), opgericht door de Financial Stability Board (hierna: FSB) in 2015.¹⁸⁴ Deze standaarden zijn gericht op financiële informatie met betrekking tot duurzaamheid, zoals de naam al aangeeft. De FSB heeft aanbevelingen gedaan voor de rapportering van klimaat gerelateerde financiële informatie, met als doel ondernemingen te helpen betere informatie te verstrekken ter ondersteuning van markttransparantie.¹⁸⁵ Ondertussen is de TCFD ontbonden en heeft FSB aan de IFRS Foundation gevraagd om toezicht te houden op de klimaat gerelateerde financiële rapportering van ondernemingen.¹⁸⁶

44. In 2021 richtte De IFRS Foundation de International Sustainability Standards Board (hierna: ISSB) op.¹⁸⁷ Net zoals bij de ESRS-standaarden, publiceerde de ISSB al enkele duurzaamheidsstandaarden.¹⁸⁸ Deze duurzaamheidsstandaarden omvatten de IFRS Sustainability Disclosure Standards: *IFRS S1 General Requirements for Disclosure of Sustainability-related Financial Information* en *IFRS S2 Climate-related Disclosures*.¹⁸⁹ De ISSB heeft ondertussen ook de verantwoordelijkheid over de SASB-standaarden en het TCFD en zal hoogstwaarschijnlijk deze drie standaarden met elkaar proberen te verzoenen.

45. In overeenstemming met de aanpak die is gekozen voor IFRS-accountingstandaarden, die zijn uitgegeven door de International Account Standard Board (hierna: IASB), is het aan de overheidsinstanties om te beslissen of zij het gebruik van de ISSB verplicht stellen.¹⁹⁰ In principe zijn ook deze standaarden dus niet verplicht.

46. De IFRS-standaarden en de ESRS-standaarden hanteren een andere focus.¹⁹¹ De IFRS-standaarden richten zich op de deelnemers van de kapitaalmarkt, terwijl de ESRS-standaarden zich richten tot alle

¹⁸³ SASB STANDARDS, "Download SASB Standards", <https://sasb.ifrs.org/standards/download/> (laatst geraadpleegd op 22 april 2024).

¹⁸⁴ TCFD, "About", <https://www.fsb-tcfd.org/about/> (laatst geraadpleegd op 22 april 2024).

¹⁸⁵ Ibid.

¹⁸⁶ Ibid.

¹⁸⁷ IFRS, "About the International Sustainability Standards Board", <https://www.ifrs.org/about-us/who-we-are/#about-us> (laatst geraadpleegd op 22 april 2024).

¹⁸⁸ Ibid.

¹⁸⁹ Ibid.

¹⁹⁰ IFRS, "ISSB: Frequently Asked Questions", <https://www.ifrs.org/groups/international-sustainability-standards-board/issb-frequently-asked-questions/> (laatst geraadpleegd op 22 april 2024).

¹⁹¹ K. HUMMELA en D. JOBST, "An overview of Corporate Sustainability Reporting Regulation in the European Union", <https://ssrn.com/abstract=3978478>, 1 februari 2024, 6 (laatst geraadpleegd op 7 februari 2024).

belanghebbenden.¹⁹² Verder hanteert de IFRS enkelzijdige materialiteit.¹⁹³ Ondanks de verschillen wordt bij het uitwerken van de ESRS-standaarden overlegd met de ISSB.¹⁹⁴ De twee standaarden hebben namelijk een hoge mate interoperabiliteit, waardoor de ondernemingen die rapporteren onder de ESRS vaak niet meer zullen moeten rapporteren onder de IFRS, aangezien de informatie grotendeels overlapt.¹⁹⁵ Daarnaast werkt de IFRS al aan de interoperabiliteit met de GRI-standaarden.¹⁹⁶ Wat betreft de samenwerking met andere standaarden stelt de IFRS dat de andere standaarden momenteel nog een belangrijke rol zullen spelen, omdat de IFRS Sustainability Disclosure Standards nog onvolledig zijn en deze andere standaarden de onvolledigheden kunnen opvullen.¹⁹⁷

3.2.4 CDP

47. In verband met de klimaatopwarming is het Carbon Disclosure Project (hierna: CDP) een belangrijk project om hier te vermelden. Dit project houdt zich niet bezig met alle aspecten van duurzaamheid, maar legt de focus op het klimaataspect van ESG.

Het CDP is een non-profit organisatie die sinds 2000 een globaal rapporteringssysteem beheert voor investeerders, ondernemingen, steden, staten en regio's om hun impact op het milieu te beheren.¹⁹⁸ Het verzamelt voornamelijk data rond de uitstoot van broeikasgassen, watergebruik en bosbouw en stelt deze data beschikbaar voor ondernemingen en investeerders.¹⁹⁹ Het CDP ondersteunt ondernemingen bij het verminderen van hun uitstoot en de gevolgen daarvan voor het klimaat.²⁰⁰

¹⁹² Ibid.

¹⁹³ Ibid.

¹⁹⁴ EFRAG, "EFRAG-GRI: Joint statement of interoperability", <https://efrag.sharefile.com/share/view/s459956b01c6841298f78e5031759ca6e/fo8ed338-4c5e-4502-823b-88009818b85a>, 31 augustus 2023, 1 (laatst geraadpleegd op 3 mei 2023).

¹⁹⁵ EFRAG, "EFRAG SRB meeting 23 August 2023", <https://efrag.org/Assets/Download?assetUrl=%2Fsites%2Fwebpublishing%2FMeeting%20Documents%2F2307280747599961%2F04-02%20EFRAG%20SRB%20%20230823%20-%20EFRAG%20IFRS%20interoperability%20and%20mapping%20table.pdf>, 4 februari 2024, 2 (laatst geraadpleegd op 22 april 2024); EUROPESE COMMISSIE, "Questions and Answers on the Adoption of European Sustainability Reporting Standards", https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_23_4043 (laatst geraadpleegd 22 april 2024); IFRS, "European Commission, EFRAG and ISSB confirm high degree of climate-disclosure alignment", <https://www.ifrs.org/news-and-events/news/2023/07/european-commission-efrag-issb-confirm-high-degree-of-climate-disclosure-alignment/> (laatst geraadpleegd op 22 april 2024).

¹⁹⁶ Ibid.

¹⁹⁷ IFRS, "ISSB: Frequently Asked Questions", <https://www.ifrs.org/groups/international-sustainability-standards-board/issb-frequently-asked-questions/> (laatst geraadpleegd op 7 april 2024).

¹⁹⁸ EFRAG, "EFRAG-GRI: Joint statement of interoperability", <https://efrag.sharefile.com/share/view/s459956b01c6841298f78e5031759ca6e/fo8ed338-4c5e-4502-823b-88009818b85a>, 31 augustus 2023 (laatst geraadpleegd op 3 mei 2024).

¹⁹⁹ CDP, "Who we are", <https://www.cdp.net/en/info/about-us> (laatst geraadpleegd op 22 april 2024).

²⁰⁰ CDP, "Why disclose", <https://www.cdp.net/en/companies-discloser> (laatst geraadpleegd op 22 april 2024); K. HUMMELA en D. JOBST, "An overview of Corporate Sustainability Reporting Regulation in the European Union", <https://ssrn.com/abstract=3978478>, 1 februari 2024, 36 (laatst geraadpleegd op 7 februari 2024).

3.2.5 SBTi

48. De Science Based Targets initiative (hierna: SBTi) is een samenwerkingsverband tussen een aantal organisaties waaronder CDP en UNGC.²⁰¹ Net zoals het CDP is dit eerder een project dan een standaard en ligt de focus eerder op het klimaat, in plaats van op ESG in het algemeen. SBTi toont namelijk ondernemingen en financiële instellingen hoe ze hun broeikasemissies kunnen verlagen, door de *best practices* te promoten, technische assistentie te verlenen en een onafhankelijke beoordeling te geven met validatie van de doelstellingen.²⁰²

49. Het SBTi stelt doelstellingen die moet voorkomen dat de aarde meer opwarmt dan 1,5 graden Celsius.²⁰³ Om hieraan deel te nemen moeten ondernemingen een intentieverklaring indienen om een wetenschappelijk onderbouwd doel vast te stellen.²⁰⁴ De onderneming moet vervolgens deze doelstelling ontwikkelen en werken aan een emissiereductiedoelstelling in lijn met de criteria van het SBTi. Deze doelstelling kan dan gevalideerd worden door de SBTi, waarna de ondernemingen hierover kunnen rapporteren.²⁰⁵

3.3 Conclusie standaarden

50. Allereerst lijkt het vanzelfsprekend dat de CSRD grote veranderingen teweeg brengt voor ondernemingen die binnen het toepassingsgebied vallen. In de toekomst zullen veel ondernemingen die voorheen niet moesten rapporteren over duurzaamheid, dit wel moeten doen. Bovendien gaat deze richtlijn nog een stap verder door de inhoudelijk verplichtingen voor de ondernemingen op te schalen, voornamelijk door de introductie van de uitgebreide en gedetailleerde ESRS-standaarden. Het lijkt daarom ook een doordachte beslissing van EFRAG en de EU om uitzonderingen toe te staan voor bepaalde ondernemingen met betrekking tot de ESRS-standaarden. Rapporteren omtrent

²⁰¹ SCIENCE BASED TARGETS, "About us", <https://sciencebasedtargets.org/about-us#what-we-do> (laatst geraadpleegd op 22 april 2024).

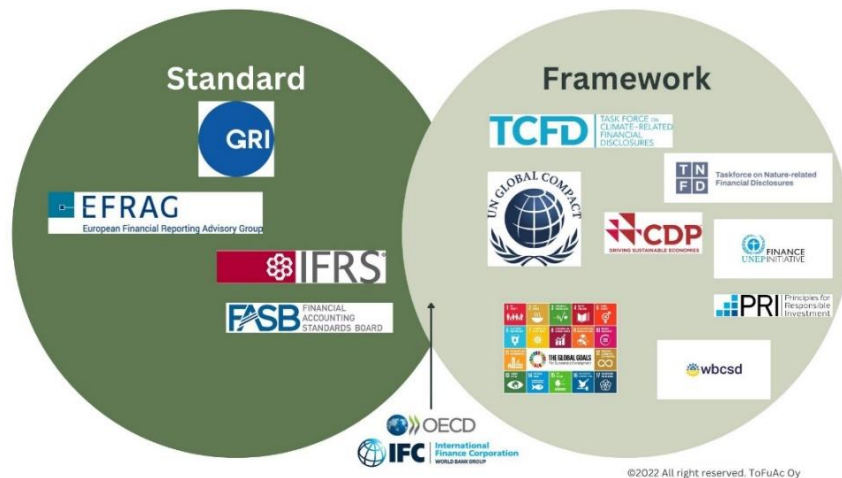
²⁰² Ibid.

²⁰³ Ibid.

²⁰⁴ SCIENCE BASED TARGETS, "Set a target", <https://sciencebasedtargets.org/set-a-target> (laatst geraadpleegd op 22 april 2024).

²⁰⁵ Ibid.

duurzaamheid zal voor ondernemingen die hier voor het eerst mee te maken krijgen immers al uitdagend genoeg zijn.

(Figuur 4: What are Sustainability Reporting Standards and Frameworks?)²⁰⁶

51. Over de verscheidenheid aan standaarden kan in conclusie worden opgemerkt dat diverse typen standaarden worden gehanteerd. Het lijkt dan ook nuttig om deze standaarden op te delen in verschillende categorieën.

Enerzijds zijn er de algemene standaarden, ook wel *frameworks* genoemd.²⁰⁷ Deze standaarden zijn wijdverspreid en geven rapporteringenvrijheid aan de deelnemers. Ze fungeren in de praktijk meer als engagementen dan als strikte rapporteringsstandaarden. Een voorbeeld hiervan zijn de SDG's, die meer ruimte laten voor interpretatie door de ondernemingen, wat de interoperabiliteit met andere standaarden vergemakkelijkt. Ook zijn het CDP en de SBTi eerder projecten dan strikte rapporteringsstandaarden en hebben ze eerder een ondersteunende of begeleidende functie.

Aan de andere kant, zijn er de striktere rapporteringsstandaarden, die uitgebreidere kaders hebben en duidelijker verplichtingen opleggen. Deze standaarden zijn veel gedetailleerder gedefinieerd en de standaarden zijn verplicht voor de deelnemende ondernemingen. Binnen deze categorie zijn er verschillende gradaties. De GRI en IFRS bieden een duidelijk rapporteringskader, maar zijn ook op zichzelf niet verplicht. Indien hier jaarlijks in het jaarverslag over gerapporteerd wordt, ontstaat wel een morele verplichting om de behaalde resultaten en initiatieven te rapporteren. Dit staat in contrast met de ESRS-standaarden, die wel een verplichting vormen. Deze standaarden hebben door hun

²⁰⁶TOFUAC, "What are Sustainability Reporting Standards and Frameworks?", <https://tofuac.com/news/10/2022/what-are-sustainability-reporting-standards-and-framework/> (laatst geraadpleegd op 30 maart 2024).

²⁰⁷ A. ATANASOV, "Current Trends in European Sustainability Reporting Legislation", <https://ssrn.com/abstract=4336784>, 31 december 2022, 3 (laatst geraadpleegd op 6 april 2024).

uitgebreid kader meer behoefte aan interoperabiliteit, maar tonen op dit gebied dan ook meer inspanningen.

	ESRS	SDG/UNG C	GRI	SASB/TCFD/ FRS	CDP	SBTi
Bindend/ Niet-bindend	Bindend	Niet- bindend	Niet-bindend	Niet- bindend	Niet- bindend	Niet- bindend
Ruim/ gedetailleerd	Gedetailleerd	Ruim	gedetailleerd	gedetailleerd	Ruim	Ruim
Materialiteit	Dubbel	Enkel	Enkel (impact)	Enkel (financieel)	Enkel	Enkel
Thema	ESG	ESG	ESG	Klimaat	Klimaat	Klimaat
Interoperabiliteit of compatibel met ESRS	/	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja

52. Het valt niet te ontkennen dat er een grote verscheidenheid bestaat aan verschillende standaarden. Niettemin moet dit niet als problematisch worden aangemerkt. Over het algemeen valt op te merken dat met de opkomst van de CSRD en de bijhorende ESRS-standaarden het kader veel dwingender zal zijn dan de vrijblijvende standaarden die momenteel in gebruik zijn. De overige huidige vrijblijvende standaarden zullen mijns inziens wel kunnen blijven bestaan naast de ESRS-standaarden. Allereerst wordt er inspanning geleverd van de verschillende instanties om de interoperabiliteit van de standaarden te bevorderen. Bovendien zijn de andere standaarden vaak zo ruim dat wanneer er onder deze standaarden wordt gerapporteerd, er wordt geacht dat de onderneming ook onder de ESRS-standaarden rapporteert.

4 Analyse duurzaamheidsrapportering in BEL 20, BEL Mid en BEL Small

4.1 Methodologie

53. Voor het opstellen van mijn variabelen, heb ik informatie geput uit de duurzaamheidsrapporten van 2022 om de huidige problematieken omtrent duurzaamheid te achterhalen. Vervolgens heb ik deze variabelen getoetst aan de jaarverslagen of duurzaamheidsrapporten van de ondernemingen van de BEL 20²⁰⁸, BEL Mid²⁰⁹ en BEL Small²¹⁰. De analyse is uitgevoerd op de samenstelling van de BEL 20, BEL Mid en BEL Small van 30 juni 2023. Ten slotte vergelijk ik mijn bevindingen over de stand van zaken van de ondernemingen in 2022 met betrekking tot duurzaamheidsrapportering met de CSRD-richtlijn

²⁰⁸ AB INBEV, *2022 Environmental, Social & Governance Report*, 2023, 105p; AB INBEV, *Jaarverslag 2022*, 2023, 218p; ACKERMANS & VAN HAAREN, *Jaarverslag 2022*, 2023, 240p; AEDIFICIA, *Caring for quality of life: Annual report 2022*, 2023, 138p; AEDIFICIA, *Caring for quality of life: Environmental Data Report 2022*, 2023, 26p; AGEAS, *Impact for Growth: annual report 2022*, 2023, 336p; AGEAS, *Sustainability report 2022*, 2023, 56p; APERAM, *Circular economy in action: Annual Report 2022*, 2023, 238p; APERAM, *Sustainability Report 2022 Sustainable by Design Made for Life*, 68p; ARGENX, *2022 Environmental, Social and Governance Report*, 2023, 48p; BARCO, *Visioneering a bright tomorrow: 2022 Integrated annual report*, 2023, 350p; CONFINIMMO, *Universal registration document 2022 including the annual financial report and the ESG report*, 2023, 384p; D'IETEREN, *Jaarrekening en -verslag 2022*, 257p; ELIA, *Ready to switch fast-forwarding the green transition: geïntegreerd jaarverslag*, 2023, 200p; GALAPAGOS, *Doelgericht Vooruit: Jaarverslag 2022*, 2023, 297p; GBL, *Delivering meaningful growth: jaarverslag 2022*, 2023, 316p; KBC, *KBC Group Sustainability Report 2022*

Reporting on our sustainability journey: our achievements, our progress and our ambitions, 2023, 151p; KBC, *Jaarverslag KBC Groep 2022*, 2023, 308p; MELEXIS, *Jaarverslag 2022*, 2023, 168p; PROXIMUS, *Geïntegreerd jaarverslag 2022*, 2023, 374p; SOFINA, *Jaarverslag 2022*, 2023, 77p; SOLVAY, *2022 Annual Integrated Report*, 2023, 402p; UCB, *Integrated Annual Report 2022: Together advancing tomorrow's care*, 2023, 346p; UMICORE, *Integrated Annual Report 2022: Rising today to transform tomorrow*, 2023, 290p; WDP, *Wendbaar en robuust jaarverslag 2022*, 2023, 302p.

²⁰⁹ AGFA-GEVAERT, *Jaarverslag 2022*, 2023, 336p; AZELIS GROUP, *Delivering resilient growth: Annual Report 2022*, 2023, 202p; BEKAERT, *Integrated Annual Report 2022*, 2023, 330p; BPOST, *Jaarverslag 2022*, 2023, 191p; BREDERODE, *Financieel jaarverslag 2022*, 2023, 60p; CARE PROPERTY INVEST, *Sustainability report 2022*, 2023, 39p; COLRUYT, *Jaarverslag met duurzaamheidsrapportering 2022/23*, 2023, 300p; COMPAGNIE DU BOIS SAUVAGE, *2022 Jaarverslag*, 2023, 138p; DEME GROUP, *Annual Report 2022*, 2023, 152p; EURONAV, *Jaarverslag 2022*, 2023, 200p; EXMAR, *Exmar 2022*, 2023, 194p; FAGRON, *Jaarverslag 2022*, 2023, 121p; GIMV, *Jaarverslag 2022-2023*, 2023, 157p; IBA, *Annual Report 2022*, 2023, 200p; INTERVEST OFFICES & WAREHOUSES, *2022 Jaarverslag*, 2023, 288p; KINEPOLIS GROUP, *Jaarverslag 2022*, 2023, 220p; LOTUS BAKERIES, *Annual report 2022 ESG compilation & GRI report 2022*, 2023, 75p; LOTUS BAKERIES, *Jaarverslag 2022*, 2023, 108p; MONTEA, *Make space for the future: Annual Report 2022*, 2023, 225p; ONTEX GROUP, *Geïntegreerd jaarverslag 2022*, 2023, 268p; RECTICEL, *Duurzame vooruitgang dankzij isolatie: Geïntegreerd jaarverslag 2022*, 2023, 232p; RETAIL ESTATES, *Jaarverslag 22/23*, 2023, 141p; SHURGARD, *Annual Report 2022*, 2023, 301p; SIPEF, *Geïntegreerd Jaarverslag 2022*, 2023, 274p; TELENET GROUP, *Financial Report 2022*, 2023, 269p; TESSENDERLO, *Jaarverslag 2022*, 2023, 252p; TINC, *Jaarverslag 2021-2022*, 2022, 144p; VGP, *Jaarverslag 2022*, 2023, 356p; XIOR, *2022 Jaarlijks financieel verslag*, 2023, 201p.

²¹⁰ BIOCARTIS, *Jaarverslag 2022 Biocartis Group NV*, 2023, 208p; BIOTALYS, *Annual Report 2022*, 2023, 236p; CFE, *Next generations deserve new heroes Jaarverslag 2022*, 2023, 202p; CRESCENT, *Crescent NV Jaarverslag 2022*, 2023, 149p; EKOPAK, *Geïntegreerd jaarverslag 2022*, 2023, 165p; GREENYARD, *Unleashing the pure power of plants Annual Report 2022/2023*, 2023, 310p; HYBRID SOFTWARE GROUP, *Hybrid Software Group PLC annual report and financial statements for the year ended 31st December 2022*, 2023, 65p; JENSEN GROUP, *Jensen-Group jaarverslag 2022*, 2023, 167p; MDXHEALTH, *Annual Report 2022*, 2023, 90p; MITHRA, *Annual report 2022*, 2023, 172p; NEXTENSA, *2022 Jaarverslag*, 2023, 322p; ONWARD MEDICAL, *2022 Annual Report*, 2023, 163p; QRF, *Jaarverslag 2022*, 2023, 212p; QUEST FOR GROWTH, *2022 Jaarverslag*, 2023, 126p; ROULARTA, *Jaarverslag 2022*, 2023, 111p; SMARTPHOTO GROUP, *Jaarverslag 2022 Smartphoto Group*, 2023, 155p; TER BEKE, *Annual report 2022*, 2023, 151p; TEXAF, *2022 Texaf*, 2023, 132p; UNIFIEDSPOST, *Annual report 2022*, 2023, 195p; VAN DE VELDE, *Van de Velde 'We ignite the power in women'*, 2023, 128p; VASTNED BELGIUM, *Jaarverslag 2022*, 2023, 108p. WAREHOUSES ESTATE, *Financial Annual Report 2022*, 2023, 179p; WERELDHAVE BELGIUM, *Integrated Annual Report 2022*, 2023, 171p.

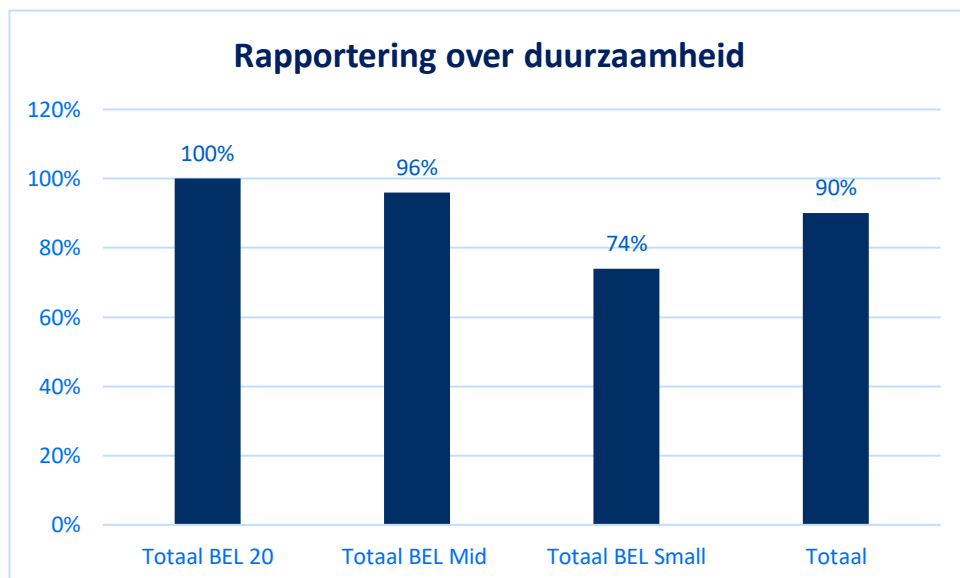
en ESRS-standaarden. Dit helpt een beter beeld te vormen over de huidige positie van de ondernemingen en of deze stand van zaken tekort schiet in de toekomst.

4.2 Duurzaamheidsverslag

54. Om vast te stellen of een onderneming momenteel al bezig is met het rapporteren over duurzaamheid, is het essentieel om eerst te achterhalen of ondernemingen überhaupt al aan duurzaamheidsrapportering doen. De onderstaande tabel en bijhorende grafiek tonen hiervan de resultaten. Hierbij wordt aangegeven of een onderneming een duurzaamheidsrapport heeft.

Duurzaamheidsrapport	
Totaal BEL 20	100%
Totaal BEL Mid	96%
Totaal BEL Small	74%
Totaal	90%

(Tabel 8: resultaten van het onderzoek of ondernemingen al rapporteren over duurzaamheid)

(Grafiek 1: resultaten van het onderzoek of ondernemingen al rapporteren over duurzaamheid)

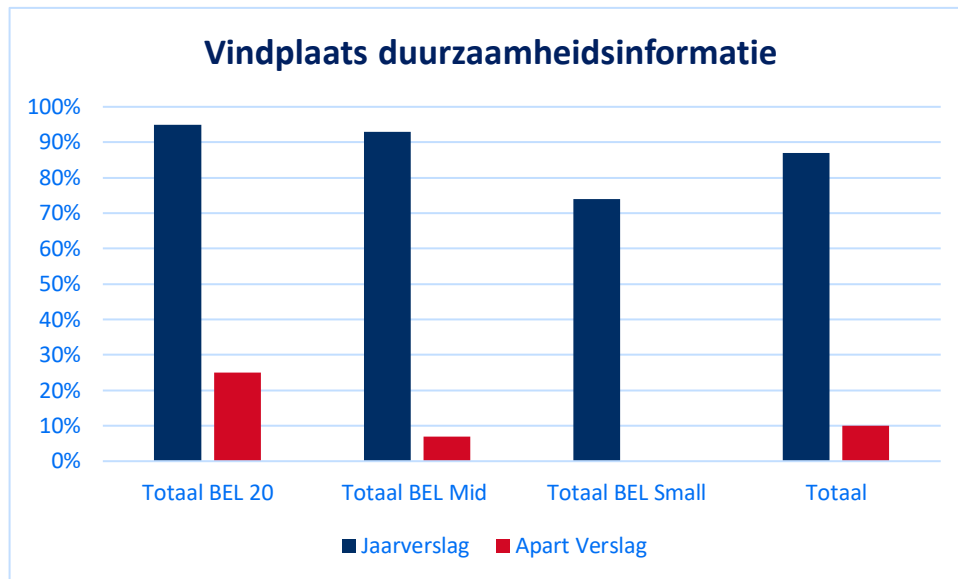
Allereerst is het opvallend dat een aanzienlijk aantal ondernemingen al verslag uitbrengen over duurzaamheid. Alle 20 ondernemingen van de BEL 20 beschikken over een verslag waarin duurzaamheidsinformatie wordt opgenomen. De BEL Mid bestaat uit 28 ondernemingen, waarvan 27

reeds een duurzaamheidsrapport hebben. Alleen voor Brederode was geen gepubliceerd duurzaamheidsrapport terug te vinden van 2022. Ze hebben daar de volgende motivatie voor vermeld in hun jaarverslag: *“Brederode does not engage in any industrial or commercial activity and thus does not generate sales revenue. It has opted to invest as a minority shareholder without being involved in the management of the companies it invests in. Brederode’s investment policy takes into account the CSR policy of those companies. As regard to the listed companies, Brederode ensures that they develop a CSR policy that is adapted to their sector of activity, and that they publish these in compliance with the applicable legislation, the rules of good governance or best practice in this area.”*²¹¹ Zo onderzoekt Brederode of de ondernemingen waarin ze investeren een ESG-beleid hebben, zonder dat Brederode zelf daar enig verslag over rapporteert. De vraag rijst echter of dit in de toekomst problemen zal veroorzaken onder de CSRD, aangezien ondernemingen onder deze richtlijn verplicht een duurzaamheidsrapport zullen moeten opstellen. Ten slotte hebben 74% van de BEL Small een duurzaamheidsverslag, wat impliceert dat de overige 26% nog niet rapporteert over duurzaamheid of hiervan nog geen verslag heeft opgesteld.

	Jaarverslag	Apart Verslag
Totaal BEL 20	95%	25%
Totaal BEL Mid	93%	7%
Totaal BEL Small	74%	0%
Totaal	87%	10%

(Tabel 9: resultaten van het onderzoek of de duurzaamheidsinformatie zich in het jaarverslag vindt, of in een apart verslag)

²¹¹ BREDERODE, *Financieel jaarverslag 2022*, 2023, 26.

(Grafiek 2: resultaten van het onderzoek of de duurzaamheidsinformatie zich in het jaarverslag vindt, of in een apart verslag)

55. Wanneer een onderneming momenteel rapporteert over duurzaamheid, kan de locatie van deze rapporten verschillen. De informatie kan worden opgenomen in het jaarverslag, in een apart duurzaamheidsverslag of beide. De tabel hieronder geeft de vindplaats van de duurzaamheidsinformatie weer. Hierbij kan de informatie omtrent duurzaamheid zich bevinden in het jaarverslag, in een apart verslag of in beide. De duurzaamheidsrapportering moet zich volgens de ESRS-standaarden in het jaarverslag bevinden.²¹² Aan deze grafiek valt af te leiden dat dit al grotendeels door de ondernemingen wordt gevolgd. Wat de BEL 20 betreft heb ik vastgesteld dat 19 ondernemingen, ofwel 95% hun duurzaamheidsinformatie rapporteren in hun jaarverslag. In 20% van de gevallen is er nog een bijkomend, apart en meer gedetailleerd verslag ter beschikking, naast het geïntegreerd verslag. Alleen Argen X had uitsluitend een apart duurzaamheidsrapport dat niet was geïntegreerd. Soms stond er ook bijkomende informatie ter beschikking op de website van de onderneming.

Van de 27 ondernemingen van de BEL Mid die een duurzaamheidsrapport hebben, bevindt dit verslag zich in het jaarverslag van 25 ondernemingen. Ook hier zijn er twee ondernemingen die uitsluitend beschikken over een apart verslag.

De BEL Small omvat in totaal 23 ondernemingen. Daarvan hebben 17 ondernemingen een duurzaamheidsrapport gepubliceerd, terwijl 6 ondernemingen geen duurzaamheidsverslag hebben gepubliceerd of er geen hebben opgesteld. De duurzaamheidsrapporten van de 17 ondernemingen die wel terug te vinden waren, zijn bijna allemaal geïntegreerd in het jaarverslag.

²¹² Bijlage ESRS-standaarden, 19-22.

De rapporteringsperiode van een geïntegreerd jaarverslag is reeds consistent met de financiële rapporteringsperiode, wat ook een vereiste gaat zijn van de ESRS-standaarden.²¹³ Deze aanpak bevordert de controle en de consistentie van de rapporten. Verder is er ook al een duidelijke voorkeur om de informatie te integreren in het jaarverslag, zoals ook verwacht wordt onder de CSRD.²¹⁴ De vindplaats van de duurzaamheidsrapporten is grotendeels in de jaarverslagen. Hoewel sommige ondernemingen enkel een apart duurzaamheidsverslag hebben, zal het aanpassen van de vindplaats geen grote inspanningen van de ondernemingen vragen. De ondernemingen voldoen overwegend aan de bepalingen van de CSRD, bij de BEL Small lopen nog enkele ondernemingen achter. Voornamelijk de ondernemingen die nog helemaal geen duurzaamheidsrapport hebben, zullen naar de toekomst toe extra inspanningen moeten leveren.

4.3 (maatschappelijke) verantwoordelijkheid van de onderneming

56. Aangezien duurzaamheidsrapportering nog niet in dezelfde mate verplicht is als onder de CSRD, is de bereidheid tot rapportering momenteel afhankelijk van de onderneming zelf. Een van de indicaties dat een onderneming zich bezighoudt met duurzaamheid, kan worden gevonden in het voorwoord van de CEO of de voorzitter van de raad van bestuur, waarin zij melding maken van de ambities of verwezenlijkingen op dat gebied.

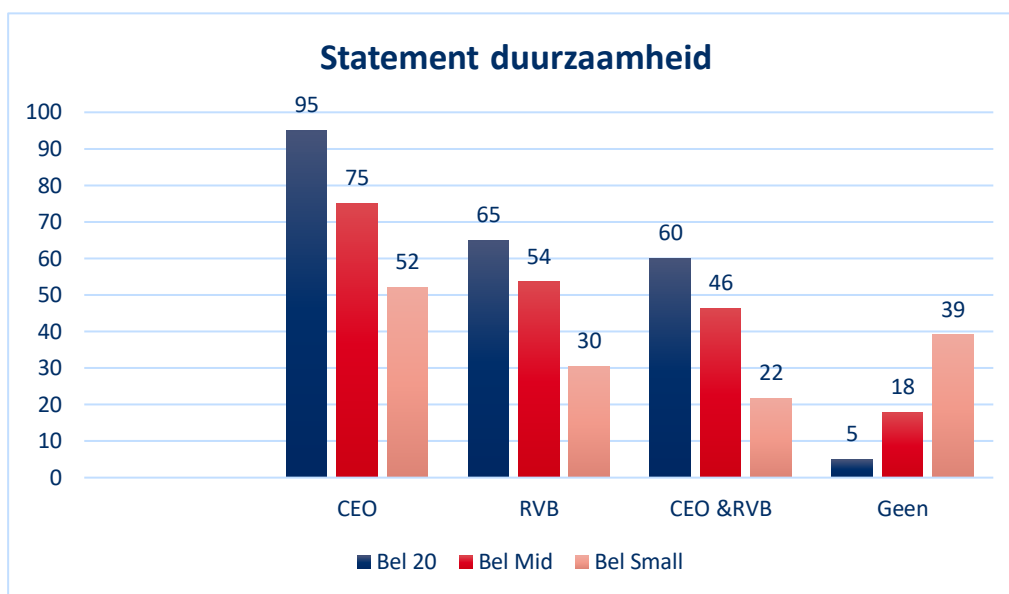
Bij het onderzoeken van de jaarverslagen of duurzaamheidsrapporten van 2022, geeft dit de resultaten die worden weergegeven in onderstaande tabel. Deze twee categorieën kunnen elkaar overlappen wanneer zowel de CEO als de raad van bestuur een gezamenlijke verklaring opstellen of elk afzonderlijk een verklaring hebben afgelegd omtrent duurzaamheid.

	Verklaring CEO	Verklaring raad van bestuur
Totaal BEL 20	95%	65%
Totaal BEL Mid	75%	54%
Totaal BEL Small	52%	30%
Totaal	73%	49%

²¹³ Ibid, 15.

²¹⁴ Ibid, 19.

(Tabel 10: resultaten van het onderzoek of de CEO of de raad van bestuur een verklaring opnemen in het voorwoord)

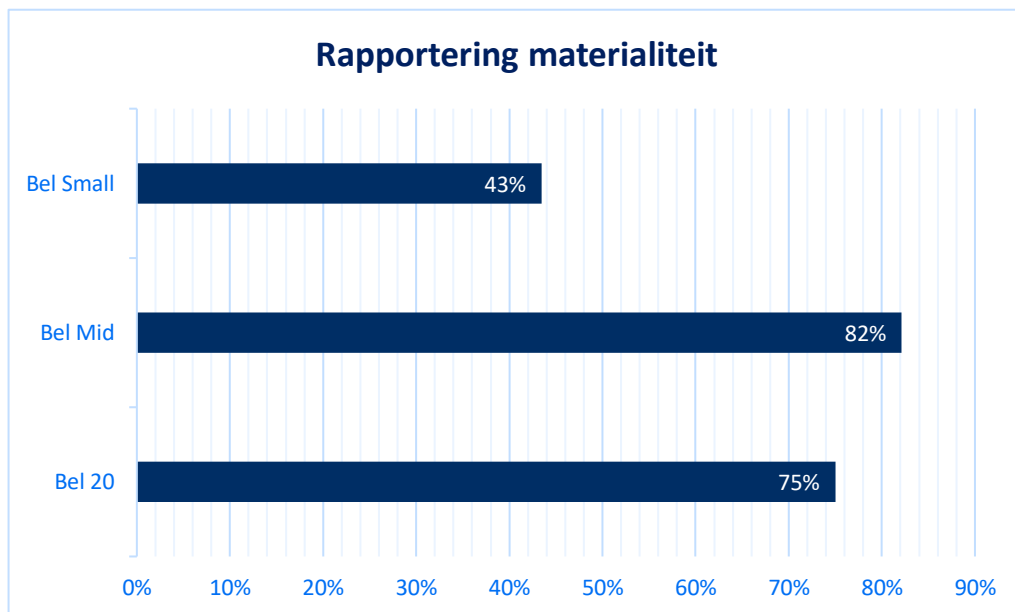

(Grafiek 3: resultaten van het onderzoek of de CEO of de raad van bestuur een verklaring opnemen in het voorwoord. Hierbij wordt met CEO de verklaring van de CEO bedoeld en met RVB de verklaring van de raad van bestuur. CEO&RVB betekent dat ze beide of samen een verklaring hebben opgesteld.)

Hieruit blijkt dat alle ondernemingen in de BEL 20 thema's rond duurzaamheid hebben opgenomen in hun voorwoord en dus het belang van duurzaamheid al erkennen. Voor de BEL 20 wordt vastgesteld dat in 19 van de 20 ondernemingen de CEO een duidelijke verklaring aflegt in het officiële jaarverslag. Alleen Argen X deed dit niet in het jaarverslag, maar wel in het afzonderlijk duurzaamheidsverslag. In 12 van de 20 gevallen was er een gezamenlijk voorwoord van CEO en voorzitter. Een vergelijkbare trend is zichtbaar bij de BEL Mid, maar daar maken vijf ondernemingen geen enkele verwijzing naar duurzaamheid in het voorwoord. Van de 23 ondernemingen van de BEL Small maken er 9 geen enkele verwijzing naar duurzaamheid in het voorwoord. Ook wordt vastgesteld dat het percentage vermeldingen door de voorzitter van de raad van bestuur afneemt van 65% bij de BEL 20 naar 54% bij de BEL Mid, om te eindigen op 30% voor de BEL Small.

57. Een andere manier om te beoordelen of ondernemingen de impact van hun activiteiten op duurzaamheidskwesties belangrijk vinden, is door te kijken naar hun rapportering over dubbele materialiteit. Bij dubbele materialiteit gaan ondernemingen verder kijken dan enkel de impact op henzelf, ze gaan ook na welke impact zij als onderneming hebben op duurzaamheidskwesties. Dit begrip kwam hierboven reeds uitgebreider aan bod. In dit onderzoek werd nagegaan in hoeverre in de jaarverslagen reeds sprake was van een materialiteitsanalyse. Hoewel het begrip dubbele materialiteit al bestond op het ogenblik van de NFRD, was het toen nog niet uitgewerkt. In de rapporten van 2022

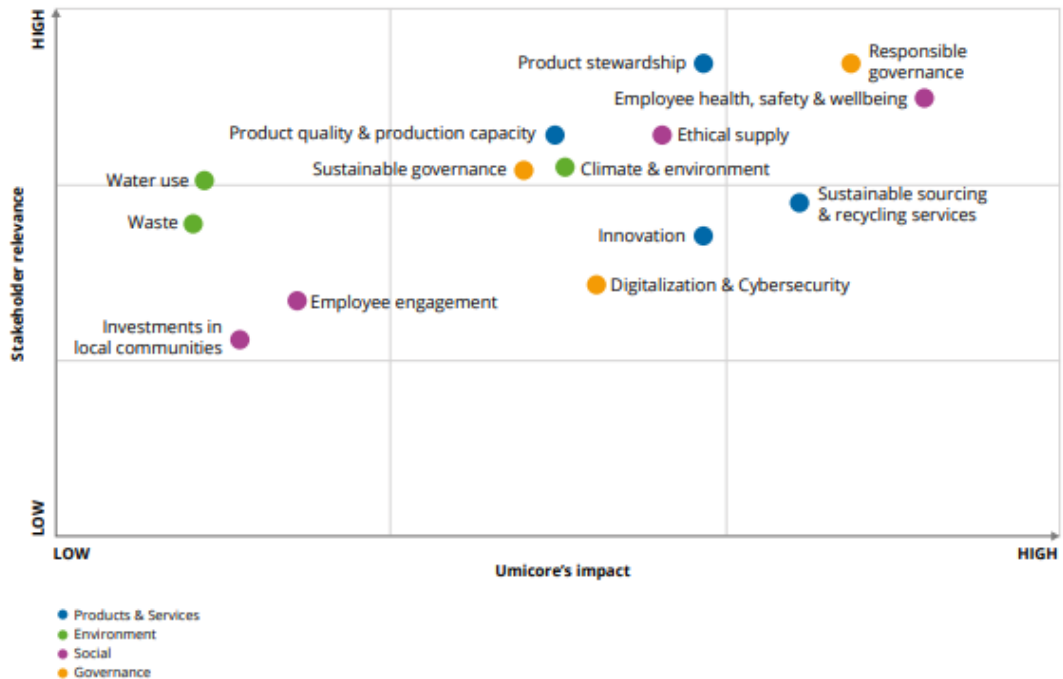
spreken ondernemingen daarom voornamelijk van een materialiteitsanalyse. De volgende grafiek illustreert de huidige situatie met betrekking tot de rapportering over materialiteit.

(Grafiek 4: resultaten van het onderzoek over de aanwezigheid van een materialiteitsanalyse)

Zoals de bovenstaande grafiek aangeeft, wordt er al in belangrijke mate gerapporteerd in de jaarverslagen over materialiteitsanalyses. Over het algemeen gebruiken ondernemingen de term materialiteit of materialiteitsanalyse, niet de term dubbele materialiteit. Het ontbreken van de term betekent echter niet dat ondernemingen nog niet over dubbele materialiteit rapporteren. Integendeel, door ondernemingen wordt al gerapporteerd over dubbele materialiteit. De rapportering omtrent dubbele materialiteit varieert van heel uitgebreid tot soms eerder beperkt. De meest voorkomende onderwerpen die door de ondernemingen worden benadrukt om de impact van hun onderneming op mens en milieu aan te geven zijn: CO₂-uitstoot, ontwikkeling en opleiding personeel, herbruikbaarheid van materialen, reductie van energie en waterverbruik, en veiligheid en gezondheid van het personeel.

UMICORE MATERIALITY MAP

(Figuur 5: materialiteitsanalyse Umicore)²¹⁵

Om duidelijk te maken hoe ondernemingen dubbele materialiteit benaderen, wordt hierboven het voorbeeld van Umicore weergegeven.²¹⁶ Deze onderneming is een voorbeeld van een onderneming die de term dubbele materialiteit gebruikt, hierover gedetailleerd rapporteert en telkens de mogelijke impact op het milieu en mensen weergeeft. Zoals geïllustreerd hierboven, bevinden de belangen van de onderneming en de aandeelhouders zich op de x-as en wordt op de y-as de impact van Umicore op mens en milieu afgebeeld.

58. Hoewel ondernemingen dus zelf al uit eigen beweging rapporteren over duurzaamheid, voorziet de CSRD in een beperkte mate van zekerheid.²¹⁷ Het is echter een vraag of ondernemingen hier al rekening mee hielden aangezien dit onder de NFRD nog geen verplichting was.

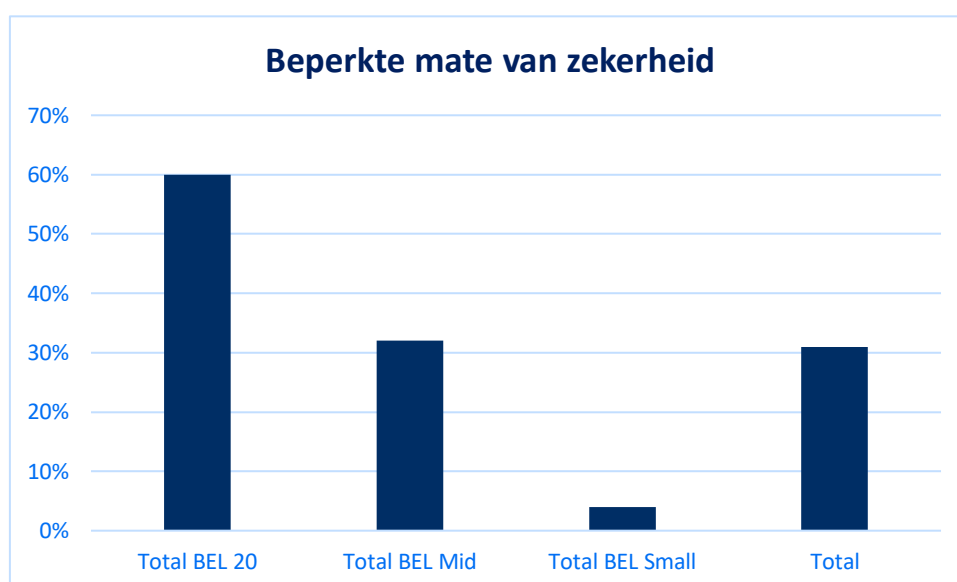
²¹⁵ UMICORE, *Integrated Annual Report 2022: Rising today to transform tomorrow*, 2023, 17.

²¹⁶ Ibid.

²¹⁷ Art. 34 lid 1, a bis) CSRD.

Beperkte mate van zekerheid	
Totaal BEL 20	60%
Totaal BEL Mid	32%
Totaal BEL Small	4%
Totaal	31%

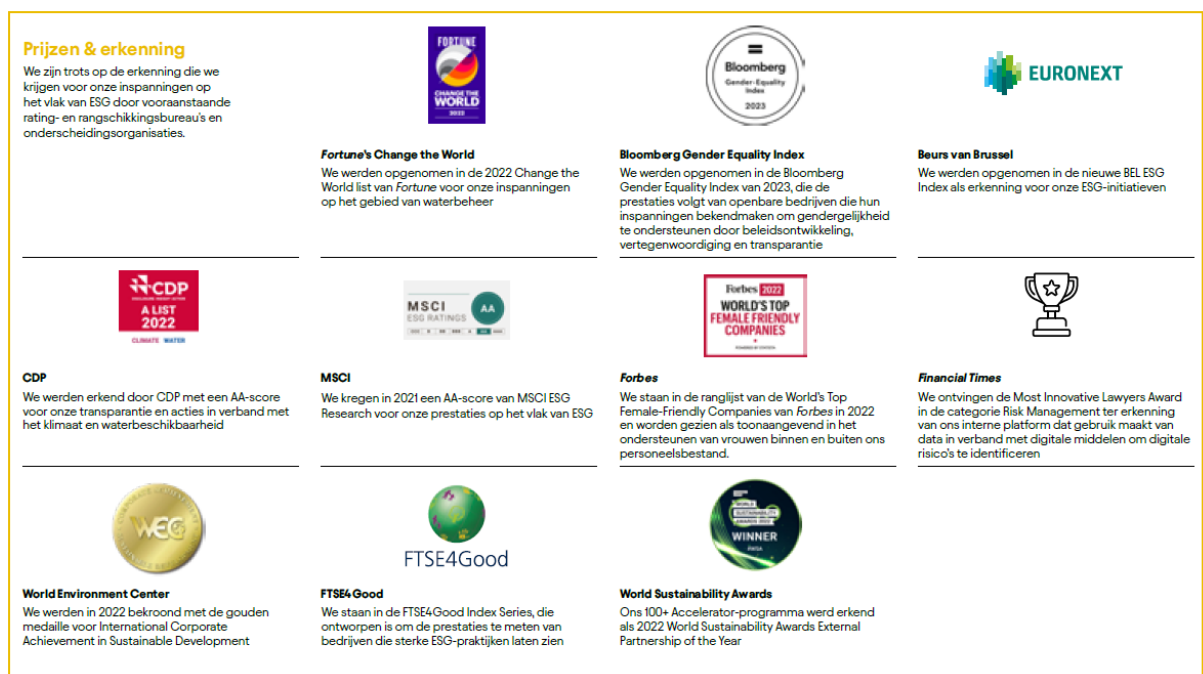
(Tabel 11: resultaten van het onderzoek over of ondernemingen al een beperkte mate van zekerheid toepassen op hun duurzaamheidsrapporten)

(Grafiek 5: resultaten van het onderzoek over of ondernemingen al een beperkte mate van zekerheid toepassen op hun duurzaamheidsrapporten)

Uit bovenstaande cijfers blijkt dat de BEL 20 al in grote aantallen controle laat uitvoeren op de duurzaamheidsrapporten. Opvallend genoeg heeft 60% van deze ondernemingen al een controle met een beperkte mate van zekerheid, ondanks het gebrek aan een verplichting. Deze situatie verschilt voor de BEL Mid en Small. In de BEL Mid zijn slechts 9 van de 28 ondernemingen hier al mee bezig, dus ongeveer 32%. Bij de BEL Small is het maar één onderneming die al een beperkte mate van zekerheid heeft op haar duurzaamheidsrapporten. Het verdient vermelding dat de resultaten met betrekking tot de BEL Small eerder in lijn liggen met de verwachtingen dan die van BEL Mid en vooral de BEL 20. Een onderneming zal doorgaans geen toezicht laten uitvoeren op hun rapporten als dit geen wettelijke verplichting is.

59. Naast deze vorm van wettelijke controle, laten ondernemingen zich soms ook evalueren door externe ratingbureaus. Een observatie hierbij is dat ondernemingen vaak trots zijn op hun duurzaamheidsratings en de resultaten van externe evaluaties benadrukken in hun jaarverslagen, vooral wanneer er sprake is van een goede rating. Een voorbeeld hiervan is terug te vinden in het jaarverslag van AB Inbev en in het jaarverslag van KBC, zoals wordt geïllustreerd hieronder.²¹⁸ De betrouwbaarheid van deze ratings is echter moeilijk te beoordelen en verschilt vaak tussen de verschillende ratings.²¹⁹ De ratingbureaus bepalen namelijk zelf welke aspecten zij waardevol achten en in hoeverre ze bepaalde aspecten laten doorwegen.²²⁰ Over ESG-ratings is momenteel een politiek akkoord bereikt tussen de Europese Raad en het Europees Parlement om de betrouwbaarheid van de rapportering te verbeteren.²²¹

(Figuur 6: ESG-ratings AB Inbev)²²²

²¹⁸ AB INBEV, *Jaarverslag 2022, 2023*, 40; KBC, *KBC Group Sustainability Report 2022*.

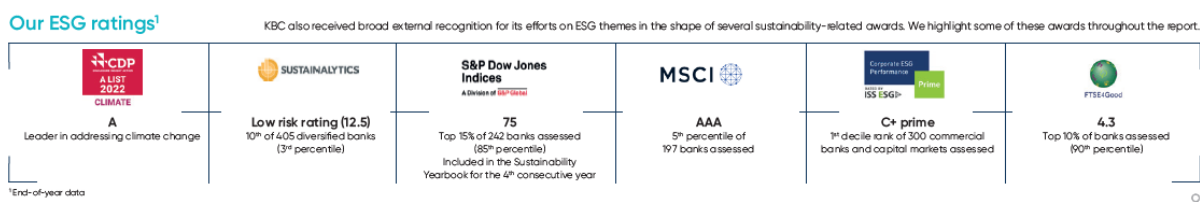
Reporting on our sustainability journey: our achievements, our progress and our ambitions, 2023, 9.

²¹⁹ F. BERG, J.F. KÖLBEL en R. RIGOBON, "Aggregate Confusion: The Divergence of ESG Ratings", https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3438533, 15 augustus 2019, 2.

²²⁰ Ibid.

²²¹ Voorstel (Comm.) voor een verordening van de Europese Unie en de Raad betreffende de transparantie en integriteit van milieu-, sociale en governance ratingactiviteiten, en tot wijziging van Verordening (EU) nr. 2019/2088, 9 februari 2024, 2023/0177(COD). Zie voor bespreking: P. FAGAN, R. NAEEM, D. BALLEGEER, F. WINTER, S. BERNARD, N. MA, J. BHATTI, M. ROJAHN en B. MACONICK, "EU: ESG Ratings Regulation – Council and Parliament reach political agreement", *Linklaters* 2024 (blog), <https://sustainablefutures.linklaters.com/post/1021zdd/eu-esg-ratings-regulation-council-and-parliament-reach-political-agreement>.

²²² AB INBEV, *Jaarverslag 2022, 2023*, 40.

(Figuur 7: ESG-ratings KBC)²²³

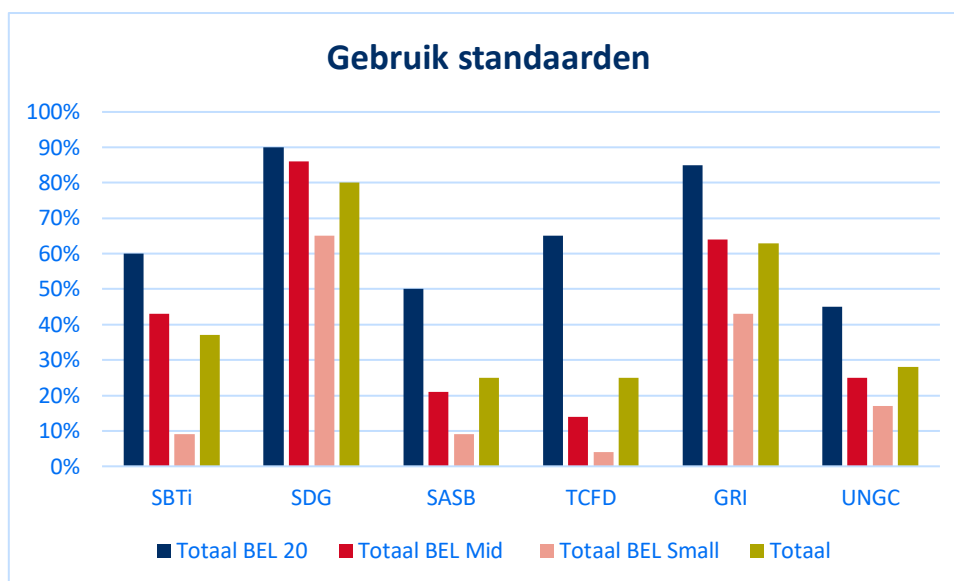
4.4 (In)efficiëntie standaarden

60. Zoals eerder aangeven, bestaat er een grote verscheidenheid aan standaarden. Het is daarom interessant om te onderzoeken of ondernemingen effectief rapporteren over verschillende standaarden of dat er één standaard domineert. In de onderstaande grafiek wordt een overzicht gegeven van de verschillende standaarden die door de ondernemingen worden toegepast.

	SBTi	SDG	SASB	TCFD	GRI	UNGC
Totaal BEL 20	60%	90%	50%	65%	85%	45%
Totaal BEL Mid	43%	86%	21%	14%	64%	25%
Totaal BEL Small	9%	65%	9%	4%	43%	17%
Totaal	37%	80%	25%	25%	63%	28%

(Tabel 12: resultaten van het onderzoek over gebruik van verschillende standaarden)

²²³ KBC, KBC Group Sustainability Report 2022.

(Grafiek 6: resultaten van het onderzoek over gebruik van verschillende standaarden)

De gebruikte standaarden zijn telkens duidelijk zichtbaar vermeld in het duurzaamheidsrapport. Er valt een duidelijk dubbel gebruik van de standaarden waar te nemen, ondernemingen nemen een grote verscheidenheid aan rapporteringsstandaarden op. Met de verplichting van de ESRS-standaarden, zullen ondernemingen volgens deze standaarden moeten rapporteren. Deze standaarden moeten rekening houden met de belangrijkste duurzaamheidsrapporteringsstandaarden die wereldwijd worden gebruikt.²²⁴ De EFRAG lijkt zich bewust te zijn van de uitdagingen omtrent de verschillende standaarden door de nadruk op interoperabiliteit. Doordat de detaillering van de ESRS-standaarden, voldoen de ondernemingen die rapporteren onder de ESRS-standaarden, evenwel aan de andere standaarden. Bovendien zijn de andere standaarden ruim en wordt er geen gedetailleerd kader vastgelegd als bij de ESRS-standaarden waardoor ze naast elkaar kunnen blijven bestaan.

4.5 Doelstellingen en realisaties klimaat

4.5.1 Referentiejaar

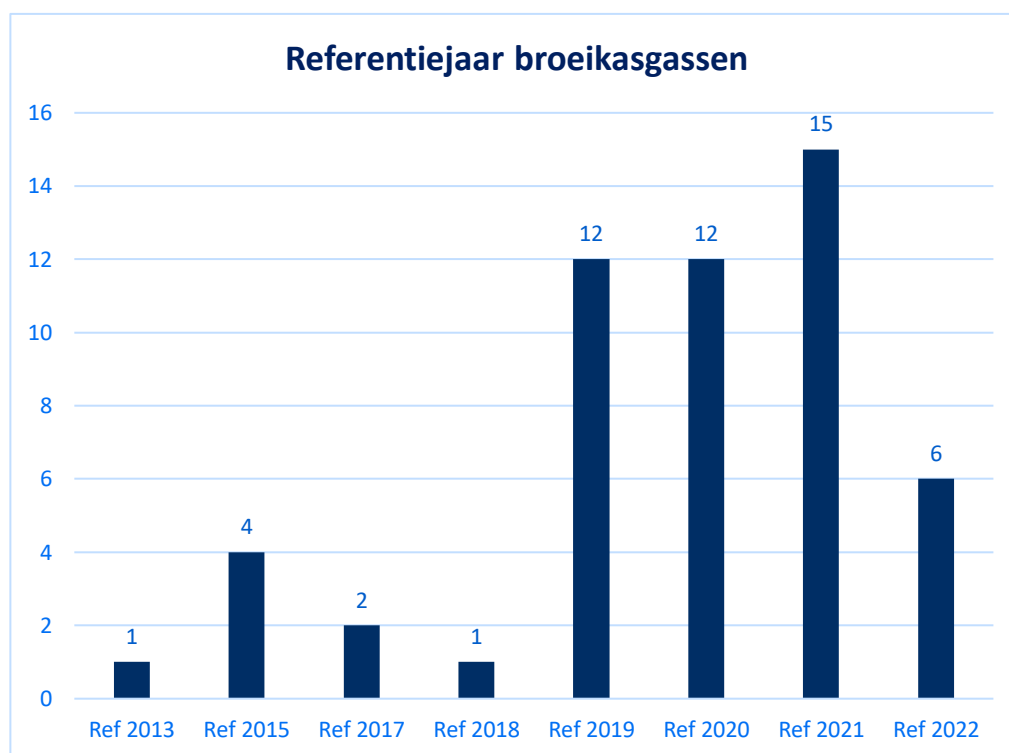
61. Wanneer er wordt gedacht aan duurzaamheid, wordt het milieu vaak als eerste genoemd. Om een beter en gedetailleerder beeld te krijgen van de inspanningen van ondernemingen voor het milieu en de vooruitgang die ze boeken, is het noodzakelijk om het referentiejaar te kennen. Dit referentiejaar is namelijk het basisjaar waarmee ze hun metingen zullen vergelijken en is doorgaans het eerste jaar

²²⁴ Overw. 37 CSRD.

waarin ze zijn begonnen rapporteren. Rapporteren over het referentiejaar staat trouwens als verplichting vermeld in de overkoepelende ESRS-standaard.²²⁵

	Ref 2013	Ref 2015	Ref 2017	Ref 2018	Ref 2019	Ref 2020	Ref 2021	Ref 2022	Geen Ref
Totaal BEL 20	0%	20%	10%	5%	20%	15%	20%	5%	5%
Totaal BEL Mid	4%	0%	0%	0%	29%	25%	21%	7%	14%
Totaal BEL Small	0%	0%	0%	0%	0%	9%	22%	7%	62%
Totaal	1%	6%	3%	1%	17%	17%	21%	8%	27%

(Tabel 13: resultaten van het onderzoek naar het referentiejaar)

(Grafiek 7: resultaten van het onderzoek naar het referentiejaar)

Hier kan worden vastgesteld dat vanaf 2019 ondernemingen in grotere aantallen zijn gestart met rapporteren, met een duidelijke piek in 2021. Voor ondernemingen die onder de NFRD vielen, is het belangrijk dat zij al begonnen zijn met rapporteren, aangezien zij in 2025 al moeten rapporten over het boekjaar van 2024.

²²⁵ Bijlage ESRS-standaarden, 15.

62. Bij de duurzaamheidsrapporteringen worden de resultaten van de ondernemingen beoordeeld aan de hand van hun referentiejaar. Dit roept vragen op over de naleving van de doelstellingen van de Green Deal, die zijn vastgesteld ten opzichte van 1990. Hoewel de Green Deal een verplichting is voor de lidstaten, zullen ondernemingen ook hun bijdrage moeten leveren. Ondernemingen zullen hun eigen doelstellingen mogen vaststellen, maar deze zullen voldoende moeten zijn om bij te dragen aan de doelstellingen van de Green Deal.

63. Op het eerste zicht kan dit een vertekend beeld geven, omdat ondernemingen verminderingen moeten weergeven ten opzichte van hun referentiejaar. Dit kan ervoor zorgen dat ondernemingen die al aanzienlijke inspanningen leveren mogelijk geen verdere verminderingen kunnen realiseren. De ESRS-standaarden erkennen deze problematiek. Voor de berekening van de doelstellingen om niet boven de 1,5 graden Celsius te stijgen, wordt er gewerkt met een referentiestreefwaarde.²²⁶ De referentiestreefwaarde vertegenwoordigt het doel die een onderneming probeert na te streven bij hun reductie in broeikasgassen. Ondernemingen met een recent basisjaar of een hogere emissienulmeting (uitstoot in het basisjaar), kunnen wellicht makkelijker een hogere referentiestreefwaarde bereiken dan ondernemingen die al grote inspanningen hebben geleverd om hun broeikasgasemissies te verminderen. Voor de laatste groep bestaat hierdoor de mogelijkheid om hun emissienulmeting aan te passen om zo de referentiestreefwaarde vast te stellen. Echter moeten zij hiervoor gedetailleerd bewijs leveren van de emissiereducties die zij in het verleden hebben bereikt.

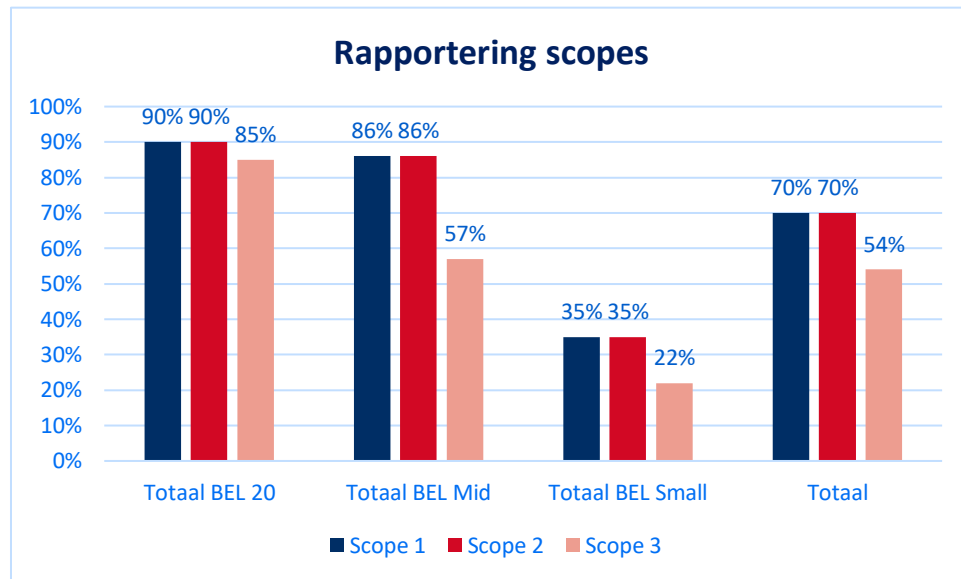
4.5.2 Rapportering scope 1, 2 en 3

64. In het kader van de Green Deal en de ESRS-standaarden, is het van belang om de bijdrage van de ondernemingen aan de verschillende doelstellingen na te gaan. Het is daarom nuttig te onderzoeken in hoeverre de ondernemingen momenteel rapporteren over hun uitstoot van scope 1, 2 en 3 in het jaar van het duurzaamheidsrapport (2022). Bovendien is het belangrijk om te analyseren wat de ondernemingen in de toekomst proberen te realiseren. De doelstellingen die de ondernemingen stellen worden bekeken in het licht van de twee sleuteldata van de Green Deal: 2030 en 2050. Specifiek wordt gekeken of er een reductie is van 55% of meer tegen 2030 en voor 2050 of er een doelstelling wordt gesteld voor klimaatneutraliteit.

²²⁶ Bijlage ESRS-standaarden, 92-93.

	Scope 1	Scope 2	Scope 3
Totaal BEL 20	90%	90%	85%
Totaal BEL Mid	86%	86%	57%
Totaal BEL Small	35%	35%	22%
Totaal	70%	70%	54%

(Tabel 13: resultaten van het onderzoek naar rapportering omtrent scopes)

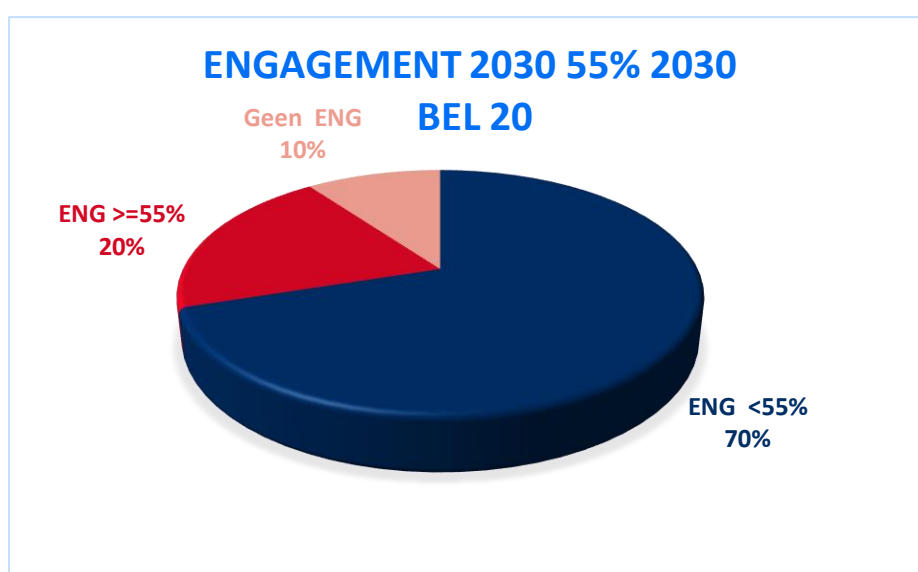
(Grafiek 8: resultaten van het onderzoek naar rapportering omtrent scopes)

65. In de eerste plaats is het belangrijk om te onderzoeken of ondernemingen op dit moment al rapporteren over de verschillende scopes. De resultaten van dit onderzoek zijn weergegeven in de bovenstaande tabel. Wat betreft scope 1 blijkt dat ondernemingen in de BEL 20 en de BEL Mid al in grote aantallen rapporteren. De bevindingen omtrent de BEL Small staan hier in fel contrast met de andere ondernemingen, aangezien daar veel minder gerapporteerd wordt. Bij scope 2 blijven de cijfers onveranderd omdat ondernemingen scope 1 en 2 samen rapporteren, zonder onderscheid te maken tussen deze verschillende scopes. Omtrent de rapportering van scope 3 is er een duidelijke daling waar te nemen. Deze daling is voornamelijk opmerkelijk bij de BEL Mid en de BEL Small, terwijl ook bij de BEL 20 een lichte daling valt op te merken.

66. Nu er een duidelijker beeld gevormd is over de huidige rapportering van de ondernemingen met betrekking tot de scopes, is het eveneens interessant te onderzoeken welke doelstellingen ondernemingen stellen voor de toekomst. In dit onderzoek worden de doelstellingen getoetst aan de doelstellingen en data van de Green Deal.

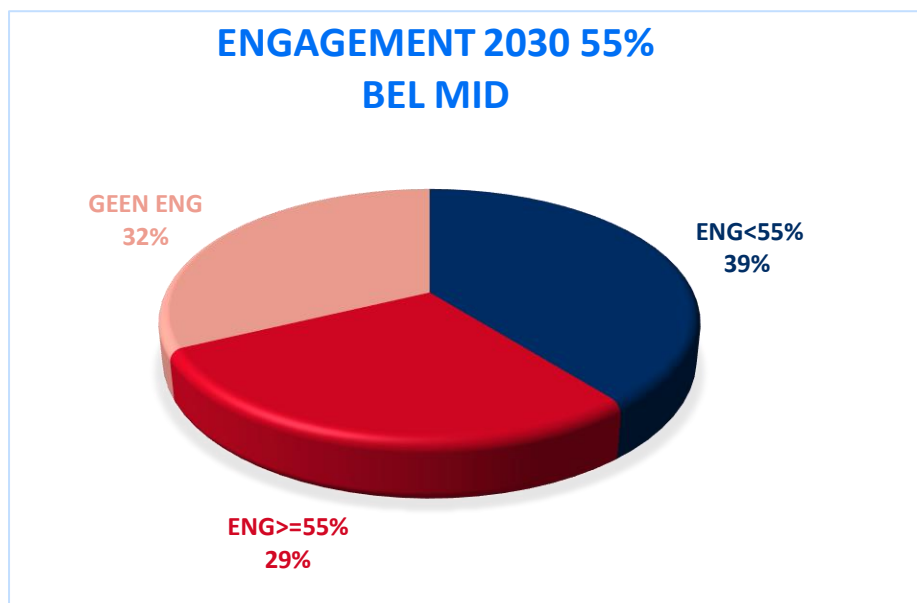
	Engagement 2030	<55%	=>55%
Totaal BEL 20	90%	70%	20%
Totaal BEL Mid	68%	39%	29%
Totaal BEL Small	29%	12%	17%
Totaal	63%	41%	22%

(Tabel 14: rapportering doelstelling vermindering van 55% uitstoot of meer tegen 2030)

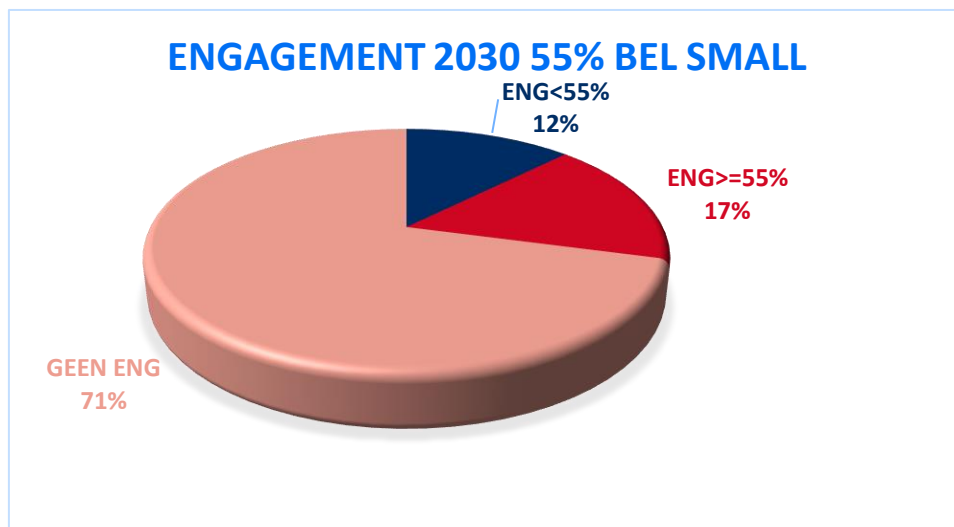
(Grafiek 9: rapportering doelstelling vermindering van 55% uitstoot of meer tegen 2030 voor de BEL 20. Hierbij betekent Geen ENG dat ondernemingen geen doelstellingen stellen, ENG <55% dat ondernemingen een doelstelling stellen, maar dat dit minder is dan 55% vermindering van de uitstoot. Ten slotte betekent ENG >= 55% dat de ondernemingen een doelstelling opnemen om hun reductie tot 55% of meer te verminderen.)

Als de resultaten per categorie worden bekeken, valt op dat in de BEL 20 er 10% van de ondernemingen geen enkel engagement opneemt. Bij 70% van de ondernemingen is er wel een engagement voor een reductie tegen 2030, maar dit engagement blijft onder de vooropgestelde 55% van de Green Deal. Slecht 20% van de ondernemingen in de BEL 20 verbindt zich in hun duurzaamheidsrapport om tegen 2030 hun uitstoot met 55% of meer te verminderen.

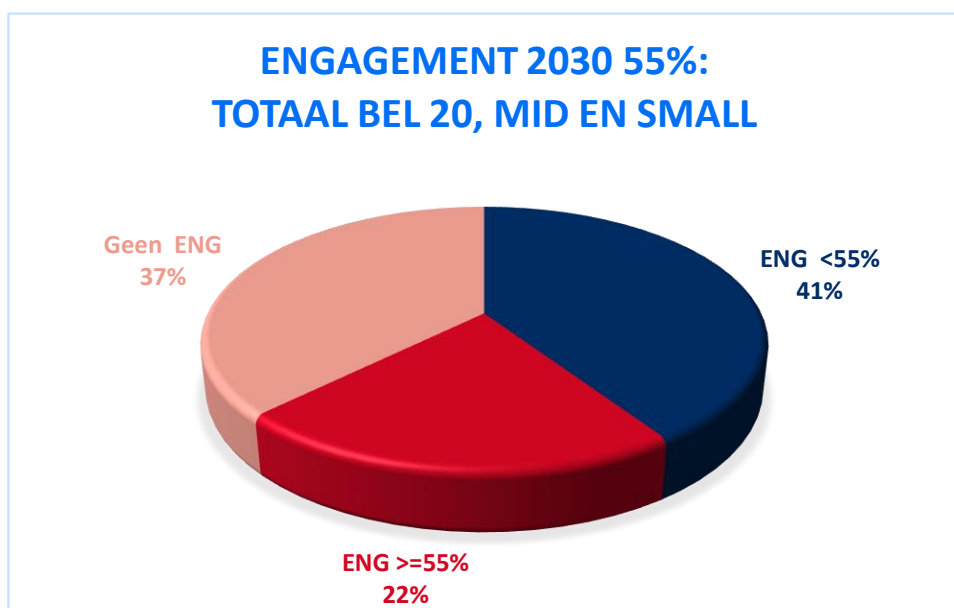

(Grafiek 10: rapportering doelstelling vermindering van 55% uitstoot of meer tegen 2030 voor de BEL Mid Hierbij betekent Geen ENG dat ondernemingen geen doelstellingen stellen, ENG <55% dat ondernemingen een doelstelling stellen, maar dat dit minder is dan 55% vermindering van de uitstoot. Ten slotte betekent ENG >= 55% dat de ondernemingen een doelstelling opnemen om hun reductie tot 55% of meer te verminderen.)

Als de BEL Mid met de BEL 20 wordt vergeleken, daalt het engagement. In de BEL Mid rapporteert er 32% niet over een engagement omtrent het verminderen van hun uitstoot. Ruim meer dan de helft van de ondernemingen in de BEL Mid rapporteert dus wel over een doelstelling om hun uitstoot te verminderen. Van de ondernemingen die een doelstelling rapporteren, heeft 39% een doelstelling van minder dan 55%, terwijl 29% een doelstelling van 55% of meer heeft. Tussen de BEL 20 en de BEL Mid is er voornamelijk een verschil op te merken in verband met het engagement, slechts 10% van de ondernemingen in de BEL 20 rapporteert niets over een doelstelling, in de BEL Mid is dit 32%. Opvallend genoeg, rapporteren meer ondernemingen in de BEL Mid dat ze een doelstelling van 55% of meer hebben dan in de BEL 20 het geval is.

(Grafiek 11: rapportering doelstelling vermindering van 55% uitstoot of meer tegen 2030 voor de BEL Small. Hierbij betekent Geen ENG dat ondernemingen geen doelstellingen stellen, ENG < 55% dat ondernemingen een doelstelling stellen, maar dat dit minder is dan 55% vermindering van de uitstoot. Ten slotte betekent ENG >= 55% dat de ondernemingen een doelstelling opnemen om hun reductie tot 55% of meer te verminderen.)

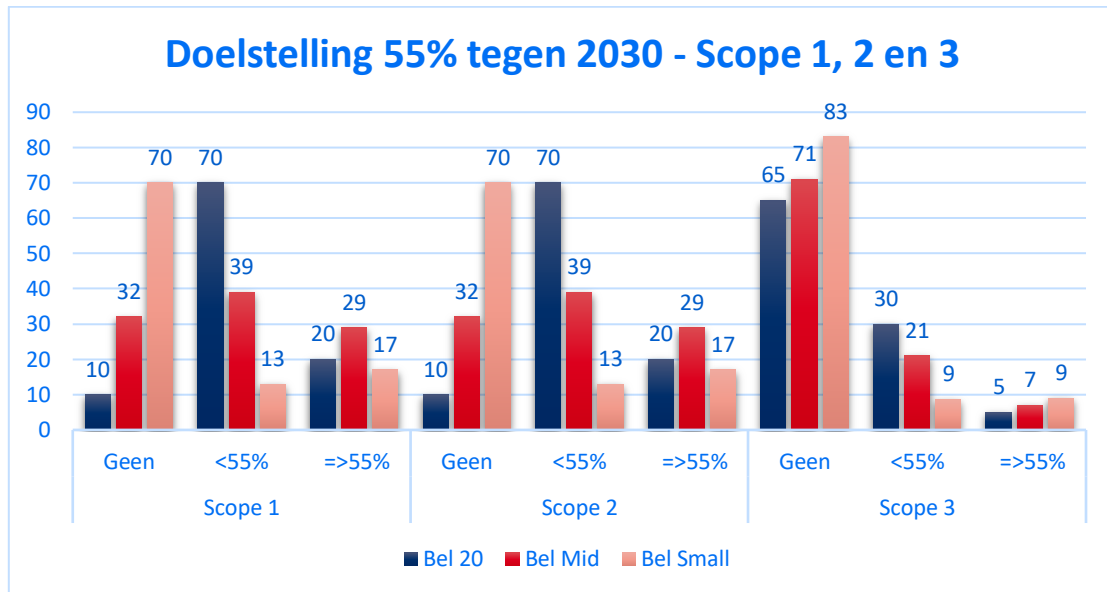

(Grafiek 12: rapportering doelstelling vermindering van 55% uitstoot of meer tegen 2030 voor alle ondernemingen. Hierbij betekent Geen ENG dat ondernemingen geen doelstellingen stellen, ENG < 55% dat ondernemingen een doelstelling stellen, maar dat dit minder is dan 55% vermindering van de uitstoot. Ten slotte betekent ENG >= 55% dat de ondernemingen een doelstelling opnemen om hun reductie tot 55% of meer te verminderen.)

Op bovenstaande taartgrafiek is constateerbaar dat 37% van de ondernemingen geen engagement opneemt in hun duurzaamheidsrapportering om 55% minder uit te stoten tegen 2030. De overige 63% heeft wel een engagement, maar bij 41% is dit lager dan 55%. In totaal heeft wel 22% een engagement

om meer dan of 55% minder uit te stoten tegen 2030 en om dus de doelstellingen van de Green Deal te volgen.

Hoewel de BEL 20 en de BEL Mid nog enigszins vergelijkbare resultaten hadden, valt op te merken dat er een grotere kloof is met de BEL Small. Hier heeft namelijk 70% geen engagement opgenomen in hun duurzaamheidsverslag om een doelstelling van 55% minder uitstoot te behalen. Van de overige 30 % is er maar 17% die de doelstelling van 55% of meer opneemt.

(Grafiek 13: rapportering doelstelling vermindering van 55% uitstoot of meer tegen 2030 per scope. Hierbij betekent Geen ENG dat ondernemingen geen doelstellingen stellen, ENG <55% dat ondernemingen een doelstelling stellen, maar dat dit minder is dan 55% vermindering van de uitstoot. Ten slotte betekent ENG >= 55% dat de ondernemingen een doelstelling opnemen om hun reductie tot 55% of meer te verminderen.)

67. Aan de andere kant is er een groot verschil op te merken tussen de verschillende scopes. Bij de ondernemingen die een doelstelling stellen tegen 2030, is er een verschil op te merken tussen enerzijds scope 1 en 2, en anderzijds scope 3. In verband met scope 3 stelt meer dan 60% nog geen enkele doelstelling. Dit kan verklaard worden doordat de informatie omtrent scope 3 moeilijker te verkrijgen en meten is. Om te kunnen rapporteren over scope 3 moeten de ondernemingen informatie verkrijgen van externe partijen, zoals bijvoorbeeld de leveranciers. Ook bij de doelstelling van een vermindering van 55% uitstoot of meer is een verschil op zichtbaar. Slechts 20-30% van de ondernemingen stelt doelstellingen op voor scope 1 en 2 tegen 2030 van 55% of meer vermindering in uitstoot, terwijl dit voor scope 3 minder dan 10% is.

Ondernemingen worden onder de CSRD en de ESRS-standaarden E1-E6 verplicht om hun doelstellingen voor CO₂-vermindering tegen 2030 te rapporteren en indien mogelijk ook al doelstellingen op te stellen voor 2050. Deze doelen voor broeikasgasemissiereductie omvatten ten minste streefwaarden voor het jaar 2030 en, voor zover beschikbaar, het jaar 2050. Deze doelstellingen moeten de 55% reductie niet volgen van de Green Deal, maar deze doelstellingen moeten wel verenigbaar zijn met het beperken van de opwarming van de aarde tot 1,5 graden Celsius.²²⁷ Het is belangrijk dat de ondernemingen een onderscheid maken tussen de verschillende scopes zoals voorgeschreven door de ESRS standaarden. Voornamelijk het rapporteren over scope 3 wordt als het problematisch beschouwd, vanwege de gedetailleerde informatieverzameling. Sommige ondernemingen krijgen uitstel voor het rapporteren over scope 3, maar grote ondernemingen zullen hier al snel over moeten rapporteren.²²⁸ In de resultaten met betrekking tot de BEL 20 kan worden opgemerkt dat de moeilijkheden in verband met scope 3 zich ook uiten bij de BEL 20.

68. In dit verband valt nog toe te voegen dat een aantal ondernemingen vandaag reeds CO₂-compensatie toepassen om hun uitstoot te compenseren. Naast het verminderen van hun uitstoot, geven ondernemingen vaak aan hoe ze hun uitstoot zullen compenseren.²²⁹ Bij CO₂-compensatie zorgt een onderneming ervoor dat de CO₂ die zij uitstoten, gecompenseerd wordt door ofwel CO₂ uit de atmosfeer verwijderen ofwel ergens anders CO₂-uitstoot te verminderen. Dit kan bijvoorbeeld worden verwezenlijkt door het planten van bomen, het ondersteunen van projecten voor hernieuwbare energie of een ander initiatief. Niet alle ondernemingen passen compensatie toe. Het compenseren van CO₂-uitstoot is namelijk een controversieel onderwerp, omdat positieve acties in andere landen niet mogen leiden tot het nalaten van verbeteringen bij de onderneming zelf en doordat dit greenwashing in de hand kan werken.²³⁰

²²⁷ Bijlage ESRS-Standaarden, 80.

²²⁸ Ondernemingen of groepen met op hun balansdatum gemiddeld niet meer dan 750 werknemers tijdens het boekjaar kunnen de datapunten over scope 3-emissies en totale broeikasgasemissies weglaten voor het eerste jaar waarin zij hun duurzaamheidsverklaring opstellen. Zie Bijlage ESRS-standaarden, 33.

²²⁹ EUROPEES PARLEMENT, "Wat betekent het om CO₂-neutraal te zijn en hoe kunnen we het tegen 2050 bereiken?", <https://www.europarl.europa.eu/news/nl/headlines/society/20190926STO62270/wat-is-co2-neutraliteit-en-hoe-bereiken-we-het-tegen-2050>.

²³⁰ EUROPEES PARLEMENT, "MEPs adopt new law banning greenwashing and misleading product information", [Financial Times 2023, <https://www.ft.com/content/53f84f03-1f1c-4240-977f-9de0e4893377>.](https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20240112IPR16772/meps-adopt-new-law-banning-greenwashing-and-misleading-product-information#:~:text=In%20the%20future%2C%20only%20sustainability,because%20of%20emissions%20offsetting%20scheme;A.HANCOCK,)

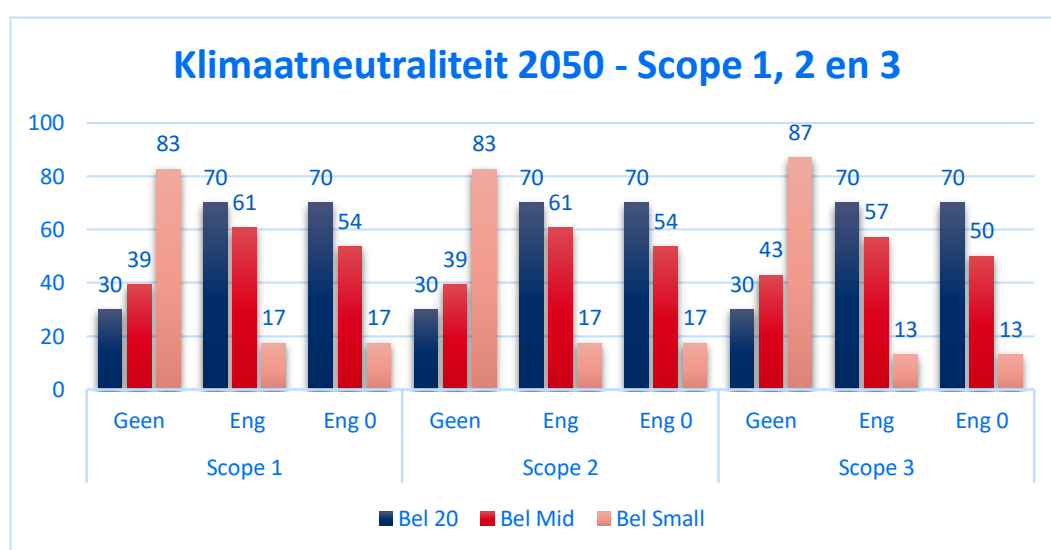
CO2-compensatie	
Totaal BEL 20	35%
Totaal BEL Mid	21%
Totaal BEL Small	4%
Totaal	20%

(Tabel 15: Resultaten over het onderzoek omtrent CO2-compensatie)

Compensatie	
<u>BEL 20</u>	
D'Ieteren	Windmolens
GBL	Boorputten voor proper water, kooktoestellen in Ghana
Ageas	Herbebossing in India
Sofina	Geen inhoudelijke uitleg
UCB	Herbebossing en landbouw in Ethiopië en Congo
Aperam	Opererend op meer dan 100.000 hectare FSC-gecertificeerde bossen in Brazilië
Aedificia	Landbouw in Kenia
<u>BEL Mid</u>	
IBA	Soil certificaten voor regeneratieve landbouw
Lotus Bakeries	Scope 1 en 2 worden geneutraliseerd door certificaten van de CO2 South Pole Group
Colruyt	3,8 miljoen bomen in Congo
Ontex	Windmolens India
Montea	Windproject Turkije
B-Post	Kooktoestellen in Ghana
<u>BEL Small</u>	
Hybrid Software	Geïnvesteed in 48.000 bomen

(Tabel 16: Resultaten over het onderzoek omtrent CO2-compensatie: initiatieven)

Rapportering over compensatie blijft beperkt onder de ondernemingen. Door de BEL 20 wordt meer gerapporteerd, maar dit betreft slechts 7 van de 20 ondernemingen, dus 35%. Voor de BEL Mid wordt dit toegepast door 6 van de 28 ondernemingen, goed voor 21%. Ten slotte rapporteert maar één onderneming hierover bij de BEL Small, dus 4% van het totaal. Er zijn heel uiteenlopende initiatieven om te compenseren, maar bomen planten is het populairste initiatief. Voor de doelstellingen van de ondernemingen wordt verwacht dat er bruto doelen worden vooropgesteld, en dus zonder gebruik te maken van compensatie.²³¹

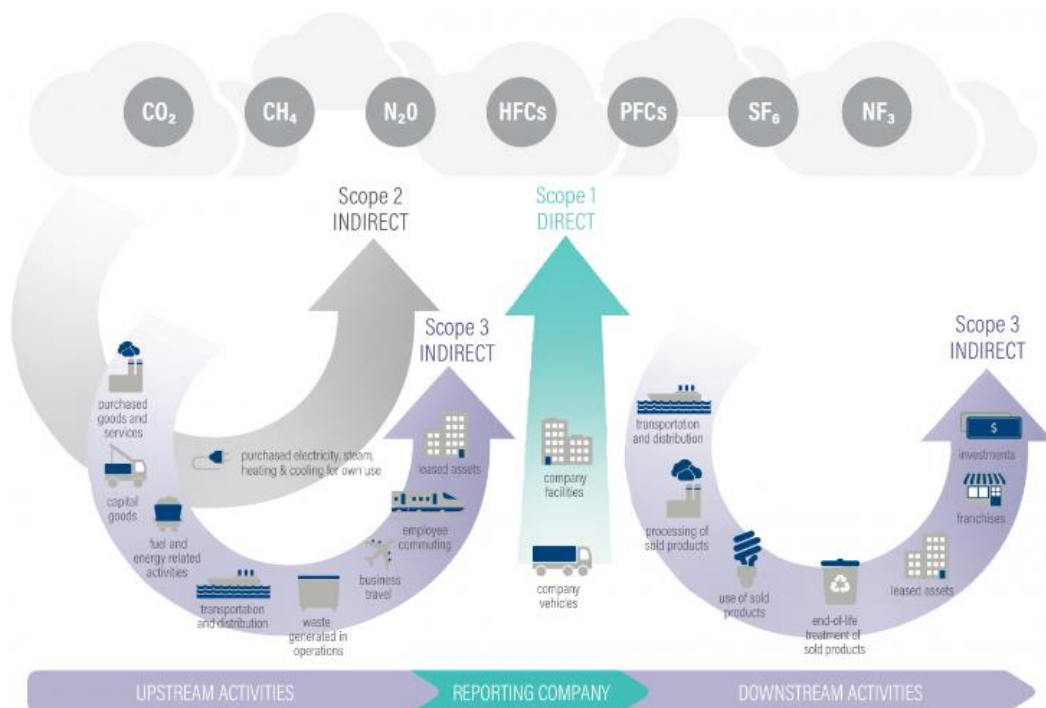
(Grafiek 14: resultaten over het onderzoek in verband met de doelstelling voor klimaatneutraliteit tegen 2050. Hierbij betekent Geen dat ondernemingen geen doelstellingen stellen, ENG dat ondernemingen een doelstelling stellen, maar dat dit niet 0% uitstoot is. Ten slotte betekent ENG 0 dat de ondernemingen een doelstelling opnemen om 0% uit te stoten)

69. Om tegen 2050 klimaatneutraliteit te bereiken, is vereist dat ondernemingen zich nu al inspannen om deze doelstelling te realiseren. Uit deze grafiek blijkt dat meer dan de helft van de BEL 20 en de BEL Mid al rapporteert over deze doelstelling, respectievelijk 70% en 61%. In contrast hiermee rapporteert slechts 17% van de ondernemingen van de BEL Small over deze doelstelling. Opvallend is ook dat er bijna geen onderscheid wordt gemaakt tussen de verschillende scopes. Wanneer de ondernemingen toch rapporteren over deze doelstelling, streven ze bijna altijd naar klimaatneutraliteit. Enkel in de BEL Mid zijn er twee ondernemingen die geen doelstelling van 0% uitstoot stellen. Hoewel het hier gaat om een netto-uitstoot, vermelden ondernemingen niet of ze deze doelstellingen zullen behalen met of zonder compensatie. In de toekomst zullen de

²³¹ Bijlage ESRS-standaarden, 78.

ondernemingen hun doelstellingen omtrent de scopes bruto moeten rapporteren, dit wil zeggen zonder dat compensatie in acht mag worden genomen.²³²

70. Verder is het nuttig te onderzoeken hoe de meting van CO₂-uitstoot wordt uitgevoerd en of alle ondernemingen dezelfde methode volgen. Dit is namelijk van belang voor de vergelijkbaarheid van de metingen. Veel ondernemingen maken gebruik van het Green House Gas protocol (hierna: GHG Protocol) als meetinstrument. Het GHG Protocol biedt een meetwijze voor de uitstoot van broeikasgassen en wordt gezien als het meest gebruikte instrument voor de berekening van uitstoot van broeikasgassen. De uitstoot van broeikasgassen wordt uitgedrukt in de verschillende scopes.

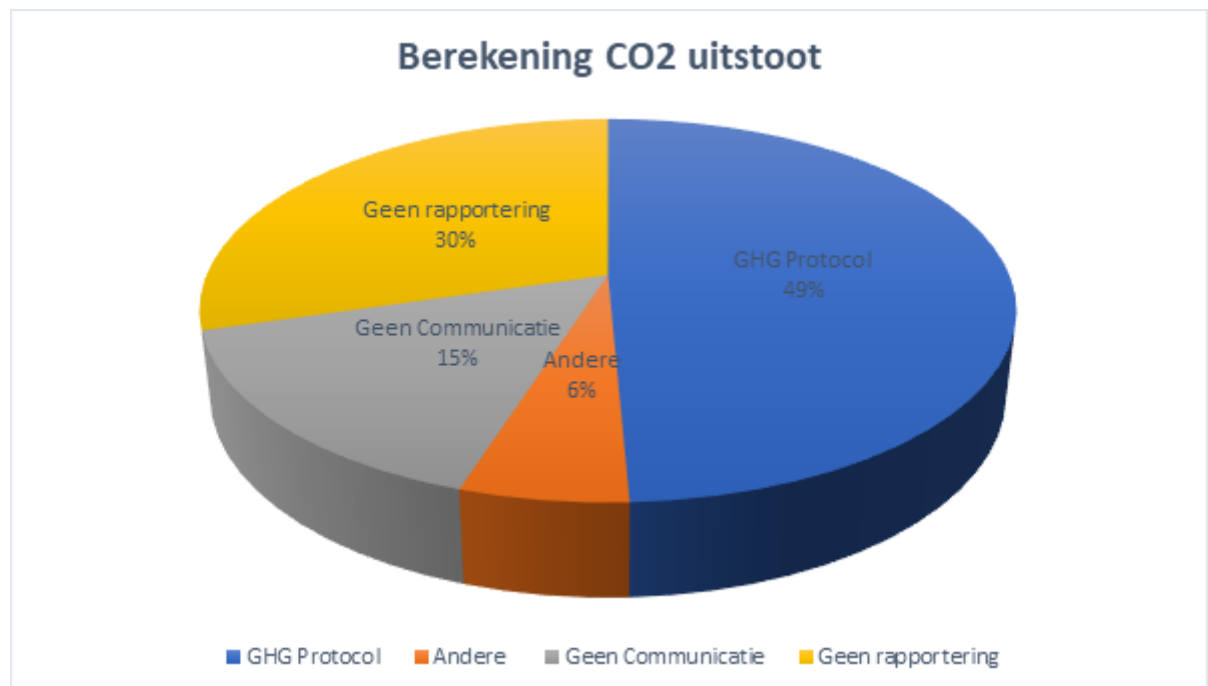
(Figuur 7: overzicht van GHG Protocol scopes en emissies over de waardeketen)²³³

Het resultaat van het gebruik van het GHG Protocol wordt weergegeven in het volgende taartdiagram. De overgrote meerderheid van de ondernemingen die CO₂-uitstoot rapporteren en over hun meetmethode communiceren, volgt het GHG protocol. Slecht 6 % van de ondernemingen maakt gebruik van een andere meetmethode, zoals de Global GHG Accounting and Reporting Standard of de

²³² Bijlage ESRS-standaarden, 78.

²³³ GREENHOUSE GAS PROTOCOL, "Greenhouse Gas Protocol: The global standard for companies and organizations to measure and manage their GHG emissions and become more efficient, resilient and prosperous", <https://www.wri.org/initiatives/greenhouse-gas-protocol>.

UK GHG conversion Factors. Bij 30% van de ondernemingen wordt er niet gerapporteerd over de CO₂-uitstoot, terwijl bij 15% van de ondernemingen er geen rapportering is over de berekeningswijze van hun CO₂-uitstoot. De CSRD heeft hierop ingespeeld door via de ESRS-standaarden te verplichten dat er gerapporteerd moet worden over de verschillende scopes rekening houdend met de beginselen en vereisten verschaft door de GHG Protocol.²³⁴

(Grafiek 15: resultaten van het onderzoek omtrent de berekening van de CO₂-uitstoot. Hierbij betekent Geen rapportering dat ondernemingen niet rapporteren over hun uitstoot. Geen communicatie betekent dat ondernemingen wel rapporteren over hun uitstoot, maar niet communiceren via welke methode. GHG Protocol staat voor gebruik van het GHG Protocol. Andere staat voor een andere meetwijze dan het GHG Protocol)

71. Als conclusie bij de analyse betreffende de doelstellingen en realisaties omtrent het klimaat, valt op te merken dat ondernemingen al uitgebreid rapporteren over de emissies. Voornamelijk de BEL Small zal naar de toekomst toe nog extra inspanningen moeten leveren voor hun rapportering over het klimaat. Over het algemeen wordt al uitgebreid gerapporteerd over scope 1 en 2, maar er moet nog extra inspanningen geleverd worden met betrekking tot scope 3. Het belang van de scopes varieert afhankelijk van het soort onderneming, maar over het algemeen draagt scope 3 aanzienlijk bij aan de totale uitstoot van de onderneming. In veel gevallen is scope 3 veel belangrijker dan scope 1 en 2. Een voorbeeld hiervan is te vinden bij AB Inbev. Deze onderneming geeft aan dat scope 3 maar liefst van haar emissies 86.7% vertegenwoordigt, in vergelijking met 13.3 % voor scope 1 en 2.²³⁵ Deze

²³⁴ Bijlage ESRS-standaarden, 97.

²³⁵ AB INBEV, 2022 Environmental, Social & Governance Report, 2023, 39.

onderneming heeft reeds een gedetailleerde onderverdeling gerapporteerd van haar uitstoot Scope 3. Deze onderneming weet dus in detail het verschil tussen de verschillende scopes.

Binnen de ondernemingen zijn er variaties in de mate van detail van rapportering, afhankelijk van de sector waarin de onderneming actief is. De klimaat gerelateerde ESRS-standaarden omvatten, maar zijn niet beperkt tot zeven broeikasgassen: koolstofdioxide (CO₂), methaan (CH₄), distikstofoxide (N₂O), fluorkoolwaterstoffen (HFK's), perfluorkoolwaterstoffen (PFK's), zwavelhexafluoride (SF₆) en stikstoftrifluoride (NF₃).²³⁶ Wat betreft de uitstoot, zijn er logischerwijs variaties op te merken tussen de verschillende sectoren. De BEL 20, Mid en Small vertegenwoordigen een uiteenlopende groep van ondernemingen. Variërend van holdings en financiële instellingen tot staalondernemingen, vastgoedondernemingen, medische onderzoeksinstellingen tot chemische ondernemingen. De milieuproblematiek binnen deze ondernemingen verschilt aanzienlijk, een aspect dat wordt erkend door de ESRS-standaarden. Daarom zijn sectorale normen in ontwikkeling, met specifieke doelstellingen per sector. Deze standaarden zullen in de toekomst van belang zijn om de verschillen tussen de ondernemingen op te vangen, aangezien deze verschillen zullen doorwerken in de rapportering.

Om de verschillen tussen deze ondernemingen te illustreren, wordt hieronder een voorbeeld weergegeven van de rapportering over de emissies van Tessengerlo naast de rapportering over emissies van Sofina. Tessengerlo is een chemische onderneming, en wordt vergeleken met Sofina, een investeringsmaatschappij.

²³⁶ Bijlage ESRS-standaarden, 73.

Lucht- en wateremissies

	Wateremissies			Luchtemissies					
	Nitraat (kg NO ₃ - N/y)	Fosfaat (kg PO ₄ - P/y)	Bestrijdingsmiddelen (kg/y)	Zwavedioxide (kg SO ₂ /y)	Stikstofoxiden (kg NO _x /y)	Niet- methaan vluchtige organische stoffen (NMVOC) (kg/y)	Fijne deeltjes (PM 2.5) (kg/y)	Ammoniak (kg NH ₃ /y)	Zware metalen (kg/y)
GRI				307-7 a ii	307-7 a i	307-7 a iv	307-7 a vi	307-7 a vii	
SDG	3, 6, 9, 11, 13			3, 9, 11, 13					
Groeps-beleid	CSR-beleid								
	2022								
Agro	2.908,0	N/A	N/A	551.690,0	180.487,0	N/A	32.696,0	83.000,0	181,0
Bio-valorization	20.603,0	14.300,0	N/A	78.270,0	215.005,0	2.203,0	2.287,0	677,0	0,11
Industrial Solutions	95.309,0	2.252,0	N/A	67,0	3.683,0	N/A	1.843,0	N/A	39,0
T-Power	97,0	N/A	N/A	N/A	238.600,0	N/A	N/A	N/A	N/A

(Figuur 8: Lucht- en wateremissies Tessenderlo)²³⁷

	2022	2021
Broeikasgasemissies (scope 1)	190,94 tCO ₂ e	192,7 tCO ₂ e
Broeikasgasemissies (scope 2) ³	12,56 tCO ₂ e	8,2 tCO ₂ e
Broeikasgasemissies (reizen)	533,91 tCO ₂ e	87,8 tCO ₂ e
Broeikasgasemissies (scope 1, 2 & reizen) per VTE ⁴	10,01 tCO ₂ e	6,38 tCO ₂ e
% gecompenseerde CO ₂ e-emissies	100%	100%
% verbruik hernieuwbare energie in activiteiten	94%	96%

(Figuur 9: Lucht- en wateremissies Sofina)²³⁸

Dit voorbeeld benadrukt dat door sommige ondernemingen verder wordt gekeken dan de CO₂-uitstoot. In Tessenderlo is een grote verscheidenheid aan water- en luchtemissies, in tegenstelling tot Sofina, waarbij de grootste uitstoot van zakenreizen komt en enkel CO₂-uitstoot in acht wordt genomen. Deze sectorale verschillen vereisen hier een aangepaste benadering van rapportering.²³⁹

4.5.3 Watergebruik

72. Een bijkomende uitdaging als gevolg van de klimaatverandering is waterschaarste. Water is een belangrijk bron voor ondernemingen, een aspect dat door AB-Inbev wordt benadrukt: *“More than just a key ingredient in our products, water is a critical resource for the health and well-being of*

²³⁷ TESSENDERLO, *Jaarverslag 2022, 2023*, 133.

²³⁸ SOFINA, *Jaarverslag 2022, 2023*, 53.

²³⁹ Ibid.

*communities around the world. Water resource challenges are magnified by climate pressures, inadequate infrastructure and governance issues. The growing scarcity of freshwater resources is not just an important issue for our company. It is also important to the economic, social and environmental well-being of our communities”.*²⁴⁰ Ook Solvay onderstreept het belang van water als bron voor de ontplooiing van hun activiteiten: *“Record high temperatures and long periods without rainfall around the world, and especially in Europe, over the summer of 2022 underlined the importance of addressing water scarcity...Water is essential to our operations and shortages can have a significant impact, even leading to production losses.”*²⁴¹

Hieromtrent wordt verwezen naar de ESRS-standaard E3, die betrekking heeft op water en mariene hulpbronnen.²⁴² Mijn empirisch onderzoek omvatte de analyse van het gebruik van water, waarover een aantal ondernemingen al anticipatief rapporteren. De ESRS-standaard E3 stelt dat ondernemingen doelstellingen moeten opnemen met betrekking tot schoon water, watervervuiling en duurzaamheid in de blauwe economie (activiteiten in verband met oceanen, zeeën en kusten).²⁴³ In de geanalyseerde rapporten, hebben sommige ondernemingen ambitieuze doelen gesteld voor het verminderen van watergebruik in hun productieprocessen, meestal uitgedrukt in procentuele verminderingen.

Vermindering watergebruik	
Totaal BEL 20	55%
Totaal BEL Mid	54%
Totaal BEL Small	43%
Totaal	51%

(Tabel 17: Resultaten van het onderzoek over watergebruik)

Ook hier blijkt een groot verschil tussen de ondernemingen te bestaan, aangezien het belang van dit onderwerp voor de onderneming afhangt van de sector waarin de onderneming werkzaam is. Op dit moment rapporteert iets meer dan de helft van de ondernemingen over hun inspanning om waterverbruik te verminderen. Sommige ondernemingen stellen al concrete doelstellingen op om hun waterverbruik te verminderen. Een voorbeeld hiervan is Solvay waar een duidelijke doelstelling rond de reductie van het gebruik van water wordt gesteld: *“With projects underway at more than 20 sites*

²⁴⁰ AB INBEV, 2022 Environmental, Social & Governance Report, 2023, 42.

²⁴¹ SOLVAY, 2022 Annual Integrated Report, 2023, 45.

²⁴² Bijlage ESRS-standaarden, 123.

²⁴³ Bijlage ESRS-standaarden, 124.

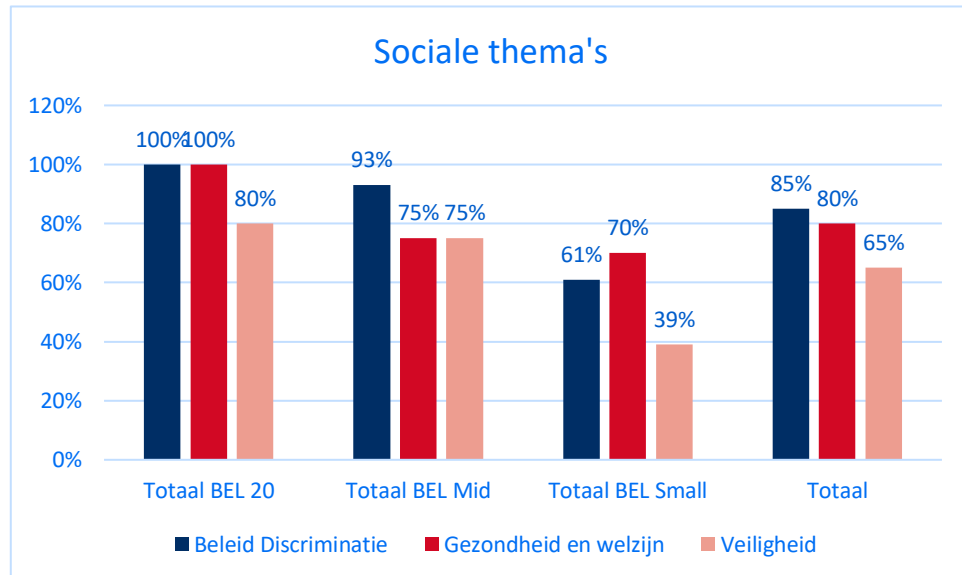
across all geographic zones, we are on track to meet our 2030 target to reduce our freshwater intake by 25% compared to 2018.”

4.6 Aandacht voor sociale thema's

73. Een tendens die opvalt bij ondernemingen, is de toenemende aandacht voor sociale thema's, waaronder discriminatie, gezondheid en welzijn, veiligheid en veiligheidsmaatregelen, mensenrechten en een goede balans tussen werk en privéleven.

	Beleid Discriminatie	Gezondheid en welzijn	Veiligheid	Policy Mensenrechten
Totaal BEL 20	100%	100%	80%	100%
Totaal BEL Mid	93%	75%	75%	82%
Totaal BEL Small	61%	70%	39%	65%
Totaal	85%	80%	65%	82%

(Tabel 18: resultaten van het onderzoek over sociale thema's)

(Grafiek 16: resultaten van het onderzoek over sociale thema's)

74. Zoals eerder uiteengezet in eerste hoofdstuk, zullen de ondernemingen in de toekomst verplicht onder ESRS S1 moeten rapporteren over de arbeidsomstandigheden van hun personeel. Deze omstandigheden omvatten aspecten zoals eerlijke verloning, de balans tussen werk- en privéleven of veiligheid en gezondheid. Bij de analysering van de duurzaamheidsrapporten was vast te stellen dat deze thema's reeds worden behandeld.

4.6.1 Gezondheid en welzijn

75. In dit onderzoek wordt gezondheid en welzijn beschouwd als een variabele die betrekking heeft op thema's zoals "gezondheidsverzekering", "flexibel werken", "thuiswerk", "mentale gezondheid", "ouderschapsverlof" "werk-privébalans" of soortgelijke onderwerpen. Alle ondernemingen van de BEL 20 rapporteren reeds over gezondheid en welzijn op het werk. Bij de BEL Mid en Small daalt dit percentage licht naar 75% en 70%.

Ook onder de ESRS-standaarden wordt dit een vereiste, waarbij ondernemingen zullen moeten rapporteren over gezondheid en welzijn op het werk, dit valt onder ESRS S1-15 werk-privébalans.²⁴⁴ Werk-privébalans wordt onder de ESRS-standaarden omschreven als thema's omtrent "gezinsverlof, flexibele werktijden en toegang tot kinderopvang".²⁴⁵ Dit legt bijvoorbeeld op dat ondernemingen rapporteren over het aantal werknemers dat recht heeft op gezinsverlof en hoeveel van hen dit daadwerkelijk opneemt.²⁴⁶ In de rapporten wordt de werk-privébalans vaak op verschillende manieren gedefinieerd en hanteren ondernemingen vaak verschillende methodes om dit te meten. Bij Proximus wordt in onderstaand voorbeeld goed fysiek en mentaal welzijn en goed evenwicht tussen werk- en privéleven berekend op basis van hoeveel werknemers procentueel in hun enquête "goed" aanduiden.²⁴⁷

De hybride manier van werken omarmen

We omarmen de nieuwe manieren van werken ten volle en evolueren naar een nieuw **evenwicht tussen werken op kantoor en thuiswerk**. Hierbij houden we rekening met de impact op het milieu van het woon-werkverkeer, het belang van persoonlijk contact en de voordelen en het comfort van thuiswerk. Nog vóór de COVID-19 pandemie stond Proximus de meeste medewerkers al twee dagen thuiswerk toe. Dit werd later op drie dagen gebracht.

We streven naar een succesvolle transitie van onze werkgewoonten door te investeren in digitale platformen en leiderschapscoaching, en door onze medewerkers te ondersteunen in hun nieuwe werkomgeving, waar resultaten, doeltreffendheid, evenwicht en samenwerking belangrijker zijn dan ieders fysieke aanwezigheid.

S2	Welzijn, tevredenheid en retentie	Eenheid	2018	2019	2020	2021	2022	*
S2.5	Evenwicht tussen werk en privé	%						
	Thuiswerk	%	N.V.T.	N.V.T.	55%	76%	N.V.T.	
	Goed fysiek en mentaal welzijn	%	N.V.T.	N.V.T.	55%	56%	78%	
	Goed evenwicht tussen werk en privéleven	%	N.V.T.	69%	68%	73%	79%	

(Figuur 10: welzijn bij Proximus)²⁴⁸

²⁴⁴ Bijlage ESRS-standaarden, 177.

²⁴⁵ Bijlage ESRS-standaarden, 195.

²⁴⁶ Ibid, 177.

²⁴⁷ PROXIMUS, *Geïntegreerd jaarverslag 2022, 2023*, 82.

²⁴⁸ Ibid.

4.6.2 Veiligheid

76. Een andere variabele betreft veiligheid, waarbij wordt nagekeken of er wordt gerapporteerd over het aantal werk gerelateerde ongevallen. Op het gebied van veiligheid rapporteert al 80% van de BEL 20, 75% van de BEL Mid en 70% van de BEL Small hierover. Het voorzien van veilige arbeidsomstandigheden is ook een rapporteringsvereiste onder de ESRS-standaarden, met name onder S1-14 veiligheid en welzijn.²⁴⁹ Veiligheid en welzijn wordt gedefinieerd als “dekking door veiligheids- en gezondheidssysteem, aantal sterfgevallen, niet- dodelijk ongevallen, beroepsziekten en verzuimdagen.”²⁵⁰ Het voorbeeld van Bpost dat hieronder wordt weergegeven, vertoont al in grote lijnen conformiteit met de invulling van de ESRS-definitie van veiligheid.²⁵¹

Vooruitgang op weg naar onze doelstellingen

AMBITIE	DOELSTELLING VOOR 2025 ¹	VOORUITGANG OP WEG NAAR ONZE DOELSTELLINGEN IN 2022	VERWEZENLIJKHEDEN IN 2022	BLIK NAAR DE TOEKOMST
We willen een favoriete werkgever worden door een omgeving te creëren die de fysieke veiligheid en het mentale welzijn van de medewerkers bevordert.	• Vermindering van het aantal ongevallen met 14%. • Vermindering van het absentisme tot 6,9%.	• Vermindering van het aantal ongevallen met 8,9% in vergelijking met de referentiejaar 2019. • Het absentisme neemt toe ten gevolge van de Covid-crisis en past in een algemene trend in de markt.	• Preventieprogramma voor verbale agressie uitgebreid tot de postactiviteiten • Oefening data-analyse met betrekking tot absentisme • Verdere ontwikkeling van een barometer van de veiligheidsprestaties • Programma rond mentaal welzijn voor operationele managers	• Verdere versterking van de veiligheidscultuur door een nieuwe manier van werken, een 'train the trainer'-programma en actieplannen voor nieuwe medewerkers • Uittol van programma rond mentaal welzijn

(Figuur 11: veiligheid Bpost)²⁵²

Het voorbeeld van KBC vermeldt ook al het aantal ongevallen en verzuimdagen.²⁵³ Bovendien wordt in deze categorie gesproken over flexibele werktijden, wat een voorbeeld is van het sub-thema werk-privébalans onder de ESRS-standaarden.²⁵⁴

²⁴⁹ Bijlage ESRS-standaarden, 176.

²⁵⁰ Ibid., 198.

²⁵¹ BPOST, *Jaarverslag 2022*, 2023, 68.

²⁵² Ibid.

²⁵³ KBC, *KBC Group Sustainability Report 2022*

Reporting on our sustainability journey: our achievements, our progress and our ambitions, 2023, 99.

²⁵⁴ Bijlage ESRS-standaarden, 199.

Health and workplace

	Note	Unit	2022	2021	2020
Sick leave (days)		number	9.0	8.0	7.5
Sick-leave rate (share of working days)		%	4.2	3.8	3.5
Last-time injury frequency rate (LTIFR) (per million hours worked)	1, 2	number	191	198	5.0
Employees entitled to workplace flexibility options (as a % of total headcount)		%	99	80	80
Employees able to control and/or vary the start or end times of the working day or working week (as a % of total headcount)		%	99	99	99
Employees able to control and/or vary the location where they work (as a % of total headcount)		%	99	99	98

¹ LTIFR is the number of injuries as a result of work-related injury/number of hours worked x 1000 000.

² Restatement of the 2021 LTIFR.

(Figuur 12: veiligheid en welzijn bij KBC)²⁵⁵

Bij veel ondernemingen wordt er al ingezet op deze thema's, maar deze gaan een stap verder dan enkel het fysieke welzijn. Een voorbeeld hiervan is UCB.²⁵⁶ Zij maken een onderscheid tussen enerzijds een veilige werkomgeving en anderzijds gezondheid en welzijn. Gezondheid en welzijn omvat bij hen mentaal, fysiek en sociaal welzijn en focust op persoonlijke groei en de interactie met collega's.

Putting health, safety and wellbeing first

At UCB, we recognize that creating value for patients starts with taking care of ourselves and fostering an environment where people can thrive. Our health, safety and wellbeing (HSWB) approach is organized in three pillars:

- 1. Safety excellence:** reducing and mitigating high risk activities to ensure a safe working environment.
- 2. Health and wellbeing:** continuing to implement our wellbeing delivery model – focused on physical wellbeing, mental wellbeing, interacting with care, social wellbeing and purpose and growth – to drive progress in meeting employee's wellbeing needs.
- 3. Product safety stewardship:** enhancing compliance and managing the potentially harmful impact of our chemicals and biological agents throughout a product's entire lifecycle.

The proper management of our HSWB risks and the associated oversight of performance is a complementary and transversal dimension of our integrated approach to health, safety and wellbeing.

It aims to guarantee that the approach is properly implemented through sustained performance management and by instilling a health, safety and wellbeing mindset into our day-to-day work.

It is also in this perspective that our manufacturing sites in Bulle (Switzerland), Zhuhai (China) and Saitama (Japan) are ISO 45001 certified, and we are looking into certifying our other manufacturing sites. We report on additional social risks in the [Risk Management](#) section of this report.

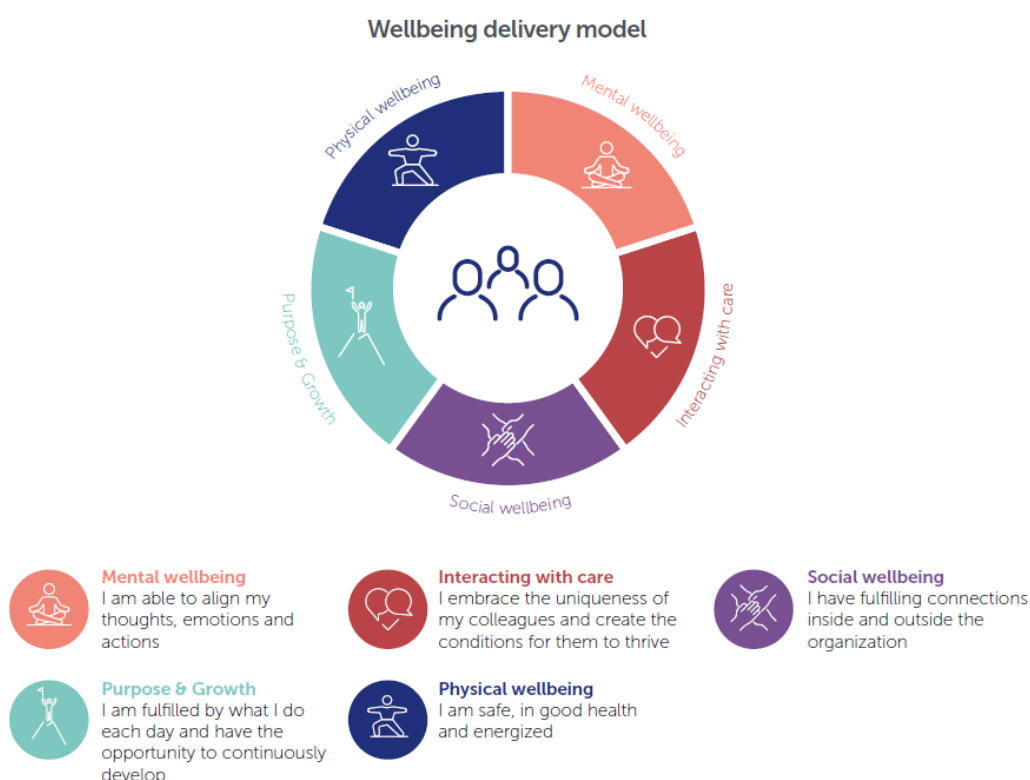
Accompanying our broader HSWB approach, we continued to use our wellbeing delivery model to drive progress in meeting employees' needs.

²⁵⁵ KBC, *KBC Group Sustainability Report 2022*

Reporting on our sustainability journey: our achievements, our progress and our ambitions, 2023, 99.

²⁵⁶ UCB, *Integrated Annual Report 2022: Together advancing tomorrow's care*, 2023, 70.

(Figuur 13: veiligheid, gezondheid en welzijn bij UCB)²⁵⁷

(Figuur 14: veiligheid, gezondheid en welzijn bij UCB)²⁵⁸

4.6.3 Naleving mensenrechten

77. Een ander sociaal aspect dat aandacht verdient, is het naleven van mensenrechten. Bij het naleven van de ESRS S1 Eigen Werknemer is het van belang dat ondernemingen de verschillende mensenrechten respecteren.²⁵⁹ De ondernemingen moeten hun toezeggingen ten aanzien van de mensenrechten beschrijven in het beleid dat relevant is voor haar eigen personeel, met inbegrip van de processen en mechanismen voor de naleving van de UN Guiding Principles on Business and Human Rights (hierna: UNGP's), de Verklaring van de Internationale Arbeidsorganisatie inzake fundamentele principes en rechten op het werk en de richtlijnen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling voor Multinationale Ondernemingen.

Wat betreft het respecteren van de mensenrechten kan worden vastgesteld dat alle ondernemingen van de BEL 20 hier melding van maken in hun duurzaamheidsrapport, voor de BEL Mid is dit 82% en voor de BEL Small 65%. In het empirisch onderzoek wordt onderzocht of de ondernemingen al

²⁵⁷ Ibid.

²⁵⁸ Ibid.

²⁵⁹ Bijlage ESRS-standaarden, 169.

rapporteerden over de mensenrechten. De meeste ondernemingen die al rapporteren over de mensenrechten, maken enkel een algemene vermelding dat ze alle mensenrechtenverdragen wereldwijd respecteren. Soms wordt specifiek vermeld welke verdragen dit zijn, zoals bijvoorbeeld door Ageas: *“Ageas fully subscribes to the UN Universal Declaration of Human Rights and the International Labour Organisation’s Core Conventions”*.²⁶⁰ Verder wordt er vaak niet in detail getreden, waardoor het moeilijk in te schatten is in hoeverre de ondernemingen al inspanningen leveren voor de naleving van de verschillende mensenrechtenverdragen.

4.6.4 Discriminatie en diversiteit

78. Naast het rapporteren over de arbeidsomstandigheden, moeten de ondernemingen ook vermelden hoe zij streven naar gelijke behandeling en gelijke kansen voor iedereen. Dit uit zich in bijvoorbeeld gelijke verloning en diversiteit. Conform ESRS S1 zijn ondernemingen verplicht om te rapporteren of zij beschikken over een beleid rond discriminatie, of zij gelijke kansen stimuleren en of ze inspanningen doen om diversiteit en inclusie te bevorderen.²⁶¹ Bovendien moeten ze rapporteren over het aantal vaste en tijdelijke werknemers, het personeelsverloop en uitsplitsingen naar geslacht en land van tewerkstelling.²⁶² De uitsplitsing naar land is vereist voor landen waar de ondernemingen ten minste 50 werknemers in dienst hebben die ten minste 10% vertegenwoordigen. De ESRS-standaarden voorzien in sjablonen voor het rapporteren van deze gegevens, deze sjablonen zijn verplicht te gebruiken.²⁶³

Alle ondernemingen van de BEL 20 hebben een beleid tegen discriminatie, dit wordt opgenomen in de duurzaamheidsrapporten en gewoonlijk in hun ethische gedragscode. Bij de BEL Mid rapporteert vrijwel elke onderneming over hun beleid tegen discriminatie, met twee uitzonderingen. In de BEL Small wordt bij slechts 14 van de 23 ondernemingen een vermelding van een discriminatiebeleid gevonden in de duurzaamheidsrapporten. Uit de duurzaamheidsrapporten, waaronder onderstaand voorbeeld, valt op te merken dat vaak algemene bewoordingen worden gebruikt om aan te geven geen onderscheid wordt gemaakt op basis van ras, gender, afkomst, nationaliteit en dergelijke en dat er wordt gestreefd naar een diverse werkomgeving voor hun personeel. Een voorbeeld hiervan is terug te vinden in het jaarverslag van Barco: *“In line with Barco’s Code of Ethics, we aim to provide challenging, meaningful, and rewarding opportunities for personal and professional growth to everyone regardless of gender, race, ethnicity, religion, sexual orientation, age, pregnancy, national*

²⁶⁰ AGEAS, *Impact for Growth: annual report 2022, 2023*, 54.

²⁶¹ Bijlage ESRS-standaarden, 169.

²⁶² Ibid, 173.

²⁶³ Ibid, 188.

*origin, marital status or disability or any other characteristic unrelated to Barco's legitimate business interests".*²⁶⁴

Het valt op dat ondernemingen ambities formuleren op alle vlakken, maar bij het bekijken van de doelstellingen komt voornamelijk de kwestie van vrouwen in de raad van bestuur naar voren. Dit komt bijvoorbeeld naar voren in het jaarverslag van Bpost²⁶⁵. Veel ondernemingen verstrekken statistieken over de diversiteit van hun personeel rond nationaliteit en genderdiversiteit. Informatie over ouderdom is in mindere mate terug te vinden, evenals statistieken rond verloop. In het jaarverslag van KBC wordt het onderscheid in ouderdom wel gemaakt.²⁶⁶ Nochtans zal het rapporteren over de leeftijdsverdeling en het personeelsverloop ook een vereiste zijn onder de ESRS-standaarden.²⁶⁷

79. Er is grote variatie in de mate van detail van de rapporten, de ene rapportering is heel summier, terwijl de andere zeer gedetailleerd is. Ook de statistieken verschillen dikwijls van onderneming tot onderneming. Een belangrijk terugkomend element, zoals eerder vermeld, is de ondervertegenwoordiging van vrouwen in de raden van bestuur en de inspanningen om de loonkloof tussen mannen en vrouwen te verkleinen. In overeenstemming met de ESRS-standaarden zullen ondernemingen in de toekomst moeten rapporteren over de genderverdeling in het hoger management²⁶⁸ en de loonkloof en totale beloning van werknemers.²⁶⁹ Sommige duurzaamheidsrapporten illustreren dit al met concrete acties, zoals specifieke opleidingen, het bevorderen van gelijke kansen voor mannen en vrouwen, zoals de doelstelling voldoende vrouwelijke kandidaten te hebben bij openstaande functies. De meeste jaarverslagen bieden een zeer gedetailleerd verslag van de leden van de raad van bestuur. De indeling man of vrouw, nationaliteit, opleiding, voorgaande carrière en andere mandaten worden in detail gerapporteerd. Een voorbeeld hiervan is terug te vinden in het jaarverslag van Melexis²⁷⁰ en Umicore.²⁷¹ Als illustratie is de rapportering omtrent de raad van bestuur van Umicore hieronder opgenomen.

²⁶⁴ BARCO, *Visioneering a bright tomorrow: 2022 Integrated annual report*, 2023, 164.

²⁶⁵ BPOST, *Jaarverslag 2022*, 2023, 72.

²⁶⁶ KBC, *KBC Group Sustainability Report 2022*.

Reporting on our sustainability journey: our achievements, our progress and our ambitions, 2023, 96-97.

²⁶⁷ Bijlage ESRS-standaarden, 173-175.

²⁶⁸ Dit betekent volgens de ESRS-standaarden één/twee niveaus lager dan de bestuurs- en toezichthoudende organen. Zie bijlage ESRS-standaarden, 192.

²⁶⁹ Bijlage ESRS-standaarden, 175-177.

²⁷⁰ MELEXIS, *Jaarverslag 2022*, 2023, 77-78.

²⁷¹ UMICORE, *Integrated Annual Report 2022: Rising today to transform tomorrow*, 2023, 120-121.

Supervisory Board

Board diversity

TENURE

INDEPENDENCE

GENDER

NATIONALITIES

Thomas Leysen

Chair

Belgian, 62

Date appointed to board

10 May 2000 (date appointment Chair: 19 November 2008)

Education

Law - KU Leuven, Belgium

Experience

Thomas Leysen became Chair of Umicore in November 2008 after serving as Chief Executive Officer of Umicore 2000-08. During this mandate, he transformed the former Union Minière from a non-ferrous company into an international materials technology group called Umicore. He joined the group in 1993 as member of the Executive Committee, and successively managed several industrial divisions.

External appointments

Chair, Mediahuis, a European newspaper publishing group, Belgium - Chair, Royal DSM, The Netherlands

Expiration of mandate

Annual General Meeting of 2024

Chairman since

19 November 2008

Chairman of the Nomination & Remuneration Committee since

19 November 2008

Chair of the Investment Committee

February 2023

Mario Armero

Member

Spanish, 64

Date appointed to board

30 April 2020

Education

Law - University Complutense of Madrid, Spain

Experience

Mario Armero started his professional career at the Armero Law firm and later joined AT&T Spain. From 1992-99 he served as Secretary General at General Electric Plastics Spain, a position that he held until 2001. He was appointed Chair and CEO of General Electric Spain and Portugal in 2001, with responsibility for all the Group's Divisions in Iberia. In March 2008, he joined Corporación Llorente, a diversified family-owned industrial group, as CEO. Following that he joined Erentis as Executive Chair. From 2012 till 2020, Mr Armero was the Executive Vice President of ANIAC, the Spanish car manufacturers association.

External appointments

Advisor of Global Infrastructure Partners - Chair of ENSO - Independent Board member of Bankinter Consumer Finance - Vice Chair of Culmia - Member of the CEDE Foundation (Spanish Confederation of Executives) - Board member of non-lucrative association Junior Achievement

Member of the Nomination & Remuneration Committee since

9 December 2020

Expiration of mandate

Annual General Meeting of 2023

Member of the Sustainability Committee

February 2023

Françoise Chombar

Independent member

Belgian, 60

Date appointed to board

26 April 2016

Education

Master Applied Language Studies Dutch, English, Spanish - Ghent University, Belgium

Experience

Françoise Chombar is co-founder and Chair of the Board of Directors of Melexis, where she served as CEO 2003-21. She was previously planning manager at Elmos GmbH and operations manager and director at several companies within the Elex group. Françoise was a mentor in the Belgian Network for Gender studies, Sofia, for 17 years. She is committed to STEM and gender balance advocacy, for which she received a Flemish Community Honour in 2019. In 2012, she was granted an Honorary Ambassadorship for Applied Languages by the University of Ghent. In 2018, she received the title of Science Fellow at VUB, Brussels and in 2021 the first Medal of Honor, awarded by the Science and Technology Group of KU Leuven.

External appointments

Chair of the Board of Directors, Melexis NV, Belgium - Chair, Flemish STEM Platform, Belgium - Independent Director, Soitec SA, France - Independent Board member of Mediahuis, Belgium - Independent Board member of Antwerp Management School, Belgium - Non-executive Board member of Ligentec SA, Switzerland

Expiration of mandate

Annual General Meeting of 2025

Member of the Nomination & Remuneration Committee since

26 April 2018

Member of the Sustainability Committee

February 2023

(Figuur 15 en 16: samenstelling raad van toezicht Umicore)²⁷²

²⁷² UMICORE, *Integrated Annual Report 2022: Rising today to transform tomorrow*, 2023, 120-121.

80. Wat betreft de rapportering van sociale aspecten blijkt dat ondernemingen hier al in grote mate over rapporteren. Hoewel de BEL Small in minder mate rapporteert dan de BEL 20 en BEL Mid, is het verschil niet zo uitgesproken als bij de rapportering over klimaat. Het verzamelen van gegevens met betrekking tot deze thema's is waarschijnlijk eenvoudiger dan voor klimaatthema's. Allereerst doordat de sociale materies minder complex zijn en er minder ingewikkelde berekeningen verwachten. Overigens is het verzamelen van informatie over hun eigen personeel ook makkelijker voor ondernemingen dan wanneer zij voor informatie afhangen van externe partijen. De rapporteringen vertonen wel grote verschillen tussen de ondernemingen doordat de ondernemingen de sociale thema's een eigen invulling geven. De komst van de ESRS-standaarden is hier belangrijk om de consistentie te verhogen.

5 Besluit

81. In welke mate rapporteren Belgische genoteerde vennootschappen nu over duurzaamheid, en welke veranderingen zal CSRD teweegbrengen? De komst van de CSRD zal aanzienlijke veranderingen teweeg brengen, zowel qua aantal ondernemingen dat verplicht moet rapporteren als de omvang van deze verplichtingen. Voor alle ondernemingen die onder het toepassingsgebied vallen zal rapporteren over duurzaamheid evenwel een verplichting worden. Het is daarom van belang te onderzoeken of ondernemingen die voorheen niet verplicht waren om duurzaamheidsrapporten op te stellen, of die dit slechts in beperkte mate deden, zich reeds voorbereiden op de nieuwe richtlijn. Er zal van deze ondernemingen namelijk een grote mate van detail verwacht worden, door onder andere de komst van de ESRS-Standaarden.

82. Uit dit empirisch onderzoek blijkt dat de ondernemingen zich al in grote mate inspannen om te rapporteren over duurzaamheid. De overgrote meerderheid heeft een vorm van duurzaamheidsrapportering, waarbij de meesten dit al integreren in het jaarverslag. Met betrekking tot thematische aspecten van het rapporteren, zijn de meeste bevindingen in lijn met de verwachtingen. De ondernemingen van de BEL 20 rapporteren al in grote aantallen over duurzaamheidsthema's. Bij de ondernemingen van de BEL Mid nemen deze aantallen vaak procentueel af, een trend die zich doorzet naar de ondernemingen van de BEL Small. In sommige gevallen is het enkel de BEL Small die achter hinkt op de BEL 20 en de BEL Mid. Dit valt voornamelijk op onder het hoofdstuk “(maatschappelijke) verantwoordelijkheid van de onderneming”, maar ook bij de rapportering omtrent de scopes is dit opvallend.

83. De ondernemingen erkennen het belang van duurzaamheid, zoals duidelijk blijkt uit de vermelding van de ambities omtrent duurzaamheid geuit door de CEO's en voorzitters van de raad van bestuur in hun voorwoorden bij de duurzaamheidsrapporten. Daarnaast hanteren ondernemingen vaak een (dubbele) materialiteitsanalyse, waarbij niet alleen wordt gekeken naar de gevolgen van het milieu op de ondernemingen, maar ook andersom. Deze analyse is voornamelijk aanwezig bij de ondernemingen van de BEL 20 en BEL Mid en komt minder naar voren bij de BEL Small.

84. Opmerkelijk is de diversiteit aan rapporteringsstandaarden die worden gebruikt, waarbij sommige vrijblijvend lijken te zijn en eerder een moreel engagement vormen dan concrete rapporteringsvereisten. Het is positief dat EFRAG zich richt op interoperabiliteit om de problematiek van verschillende standaarden aan te pakken. Doordat de ESRS-standaarden zo gedetailleerd zijn en

de andere standaarden vaak ruimer zijn, is de kans groot dat ondernemingen die rapporteren onder de ESRS-standaarden, ook voldoen aan de andere standaarden.

85. Wat de klimaatdoelstellingen betreft, zijn de meeste ondernemingen tussen 2015 en 2022 de meting van hun CO₂-uitstoot gestart. BEL 20 en BEL Mid rapporteren al uitgebreid over hun uitstoot scopes 1, 2, terwijl de inspanningen van de BEL Small nog achterblijven. Een uitdaging blijft de rapportering van scope 3, vanwege de complexiteit en afhankelijkheid van informatie van derden. Niettemin bieden de ESRS-standaarden al een oplossing door de optie te bieden deze scope weg te laten in het eerste jaar waarin het duurzaamheidsrapport moet worden opgesteld. Het is van belang op te merken dat er variatie bestaat in de impact op milieu van de verschillende ondernemingen, variërend van een onderneming in de chemiesector, naar een onderneming in de staalproductie tot holdings en onderzoeksinstellingen. Sommige ondernemingen hebben uitstoot van andere stoffen dan CO₂, waarover zij ook rapporteren. Deze diversiteit in impact onderstreept de noodzaak voor sectorale standaarden binnen de ESRS, die specifieke normen en doelstellingen moeten vaststellen die realistisch zijn voor de sectoren in kwestie.

86. Omtrent de sociale thema's, rapporteren ondernemingen over samenstelling van de raad van bestuur, tegen discriminatie en voor mensenrechten en veiligheid van het personeel. De ESRS S1 zal meer detailinformatie vereisen, maar dit lijkt voor ondernemingen geen groot probleem te zijn. Er valt namelijk op te merken dat over deze thema's al makkelijker wordt gerapporteerd dan bijvoorbeeld over de klimaatthema's. Dit is waarschijnlijk doordat de klimaatthema's veel complexer zijn en meer concrete cijfers verlangen. De ESRS-standaarden zullen zorgen voor meer consistentie in de verschillende termen die nu gehanteerd worden.

87. De meeste ondernemingen rapporteren dus al wel over de onderwerpen die de ESRS-standaarden ook zal voorop stellen, maar niet in dezelfde mate van details als van deze standaarden zal worden verwacht en er zijn nog uiteenlopende resultaten tussen de verschillende ondernemingen. In de toekomst zal dit beter op elkaar moeten afgestemd worden om de vergelijkbaarheid te bevorderen, dit wordt hopelijk bevorderd door de komst van de ESRS-standaarden en de CSRD. Voor de ondernemingen die achterlopen zullen de versoepelingen van de ESRS-standaarden wel nodig zijn, waarschijnlijk eerder voor de klimaat gerelateerde thema's dan de sociale thema's.

In conclusie valt het op hoeveel ondernemingen zich al bezighouden met duurzaamheidsrapportering, langs de andere kant zullen de ondernemingen in de toekomst geconfronteerd worden met gedetailleerde verplichtingen opgelegd waar ze snel aan zullen moeten voldoen. Vooral voor de BEL Small, in sommige gevallen de BEL Mid en enkele ondernemingen van de BEL 20 zullen dus nog serieuze

inspanningen moeten doen om in de toekomst te kunnen voldoen aan de rapporteringsvereisten van de CSRD. De ESRS-standaarden komen hier in zekere mate in tegemoet door versoepelingen op te nemen voor een aantal ondernemingen, maar dit is voornamelijk op het gebied van sociale thema's en minder op het vlak van klimaatthema's, waar dit nodiger zal zijn. Het is hierbij belangrijk op te merken dat ondernemingen die onder de NFRD vallen al volgend jaar zullen moeten rapporteren onder de CSRD. Ook grote ondernemingen hebben niet veel tijd meer, aangezien zij al vanaf 2026 onder de nieuwe richtlijn moeten rapporteren. Bovendien zullen ook kleine en middelgrote genoteerde ondernemingen al vanaf 2027 aan deze rapporteringsverplichting moeten voldoen. De deadline nadert snel voor ondernemingen, en zij zullen spoedig moeten rapporteren onder het nieuw wetgevend kader.

6 Bibliografie

Artikel

HANCOCK, A., “EU to ban ‘climate neutral’ claims by 2026”, *Financial Times* 2023, <https://www.ft.com/content/53f84f03-1f1c-4240-977f-9de0e4893377>.

Bijdrage in tijdschrift

VAN DER ELST, C. en VAN DEN BOSCH, S., “Duurzaamheid en duurzaamheidsrapportering”, *NJW* 2023, afl. 490, 774-782.

VAN GYSEGEM, J., “De S en G in ESG in de nieuwe richtlijn over duurzaamheidsrapportering door ondernemingen”, *Or.* 2024, afl. 3, 96-108.

Blog

DE BUYSER, G., TRUYENS, L., DESLANDES, M. en DE BUCK, C., “De CSRD treedt begin 2023 in werking en is relevant voor alle ondernemingen”, *Schoups* 2022 (blog), https://schoups.be/nl/news_items/de-csrd-treedt-begin-2023-in-werking-en-is-relevant-voor-alle-ondernemingen#:~:text=De%20CSRD%20treedt%20begin%202023%20in%20werking%20en%20is%20relevant%20voor%20alle%20ondernemingen, Ondernemingsrecht&text=Op%2028%20november%202022%20nam,betrekking%20tot%20duurzaamheidsrapportering%20door%20ondernemingen.

DE WOLF, J. en ANTONISSEN, B., “Corporate Sustainability Reporting Directive: nieuwe stap richting uitgebreidere duurzaamheidsverslaggeving in de EU”, *Corporate Finance Lab* 2022 (blog), <https://corporatefinancelab.org/2022/12/12/corporate-sustainability-reporting-directive-nieuwe-stap-richting-uitgebreidere-duurzaamheidsverslaggeving-in-de-eu/>.

DELAITRE, V., MA, N., HANNEZO, E., ROCHAT, E. en MORAS, B., “France is the first member state to transpose CSRD”, *Linklaters* 2023 (blog), <https://sustainablefutures.linklaters.com/post/102ivbe/france-is-the-first-member-state-to-transpose-csrd>.

FAGAN, P., NAEEM, R., BALLEGEER, D., WINTER, F., BERNARD, S., MA, N., BHATTI, J., ROJAHN, M. en MACONICK, B., “EU: ESG Ratings Regulation – Council and Parliament reach political agreement”,

Linklaters 2024 (blog), <https://sustainablefutures.linklaters.com/post/102izdd/eu-esg-ratings-regulation-council-and-parliament-reach-political-agreement>.

VOSKOBOINIKOVA, J., BARRETT, R., BALLEGEER, D., WULFF, U., IGIEHON, I., MARLOW, J., COBBAERT, T., FEIJAO, S. en MACDONALD, J., “EU CSRD: Commission proposes delay to sector-specific ESRS and ESRS for non-EU companies”, *Linklaters* 2023 (blog), <https://sustainablefutures.linklaters.com/post/102iql8/eu-csrd-commission-proposes-delay-to-sector-specific-esrs-and-esrs-for-non-eu-co>.

Documenten

EFRAG, “Draft European Sustainability Reporting Standards: Explanatory note of how draft ESRS take account of the initiatives and legislation listed in article 1 (8) of the CSRD adding article 29 (b)-5 to the Accounting Directive”, <https://www.efrag.org/lab6>, november 2022, 24p.

EFRAG, “EFRAG-GRI: Joint statement of interoperability”, <https://efrag.sharefile.com/share/view/s459956b01c6841298f78e5031759ca6e/fo8ed338-4c5e-4502-823b-88009818b85a>, 31 augustus 2023, 1p.

EFRAG, “EFRAG SRB meeting 23 August 2023”, <https://efrag.org/Assets/Download?assetUrl=%2Fsites%2Fwebpublishing%2FMeeting%20Documents%2F2307280747599961%2F04-02%20EFRAG%20SRB%20%20230823%20-%20EFRAG%20IFRS%20interoperability%20and%20mapping%20table.pdf>, 4 februari 2024, 5p.

GRI, “Consolidated Set of the GRI Standards”, <https://www.globalreporting.org/how-to-use-the-gri-standards/gri-standards-english-language/>, 30 juni 2022, 1016p.

FSMA, “Uitgebreidere duurzaamheidsrapporteringsvereisten voor genoteerde vennootschappen: wees voorbereid op de nieuwe CSRD-regels”, https://www.fsma.be/sites/default/files/media/files/2023-11/fsma_2023_26_nl.pdf, 21 november 2023, 25p.

GUBERNA, “Study on sustainable value creation in Belgian listed companies: Report on the empirical analysis”, <https://www.guberna.be/en/know/study-sustainable-value-creation-belgian-listed-companies-report-empirical-analysis>, 2023, 57p.

Duurzaamheidsrapporten

AB INBEV, *2022 Environmental, Social & Governance Report*, 2023, 105p.

AB INBEV, *Jaarverslag 2022*, 2023, 218p.

ACKERMANS & VAN HAAREN, *Jaarverslag 2022*, 2023, 240p.

AEDIFICIA, *Caring for quality of life: Annual report 2022*, 2023, 138p.

AEDIFICIA, *Caring for quality of life: Environmental Data Report 2022*, 2023, 26p.

AGEAS, *Impact for Growth: annual report 2022*, 2023, 336p.

AGEAS, *Sustainability report 2022*, 2023, 56p.

APERAM, *Circular economy in action: Annual Report 2022*, 2023, 238p.

APERAM, *Sustainability Report 2022 Sustainable by Design Made for Life*, 68p.

ARGENX, *2022 Environmental, Social and Governance Report*, 2023, 48p.

BARCO, *Visioneering a bright tomorrow: 2022 Integrated annual report*, 2023, 350p.

BIOCARTIS, *Jaarverslag 2022 Biocartis Group NV*, 2023, 208p.

BIOTALYS, *Annual Report 2022*, 2023, 236p.

CONFINIMMO, *Universal registration document 2022 including the annual financial report and the ESG report*, 2023, 384p.

D'IETEREN, *Jaarrekening en -verslag 2022*, 257p.

EKOPAK, *Geïntegreerd jaarverslag 2022, 2023*, 165p.

ELIA, *Ready to switch fast-forwarding the green transition: geïntegreerd jaarverslag, 2023*, 200p.

GALAPAGOS, *Doelgericht Vooruit: Jaarverslag 2022, 2023*, 297p.

GBL, *Delivering meaningful growth: jaarverslag 2022, 2023*, 316p.

KBC, *KBC Group Sustainability Report 2022 Reporting on our sustainability journey: our achievements, our progress and our ambitions, 2023*, 151p.

KBC, *Jaarverslag KBC Groep 2022, 2023*, 308p.

MELEXIS, *Jaarverslag 2022, 2023*, 168p.

PROXIMUS, *Geïntegreerd jaarverslag 2022, 2023*, 374p.

SOFINA, *Jaarverslag 2022, 2023*, 77p.

SOLVAY, *2022 Annual Integrated Report, 2023*, 402p.

UCB, *Integrated Annual Report 2022: Together advancing tomorrow's care, 2023*, 346p.

UMICORE, *Integrated Annual Report 2022: Rising today to transform tomorrow, 2023*, 290p.

WDP, *Wendbaar en robuust jaarverslag 2022, 2023*, 302p.

AGFA-GEVAERT, *Jaarverslag 2022, 2023*, 336p.

AZELIS GROUP, *Delivering resilient growth: Annual Report 2022, 2023*, 202p.

BEKAERT, *Integrated Annual Report 2022, 2023*, 330p.

BPOST, *Jaarverslag 2022, 2023*, 191p.

BREDERODE, *Financieel jaarverslag 2022, 2023*, 60p.

CARE PROPERTY INVEST, *Sustainability report 2022, 2023*, 39p.

CFE, *Next generations deserve new heroes Jaarverslag 2022, 2023*, 202p.

CRESCENT, *Crescent NV Jaarverslag 2022, 2023*, 149p.

COLRUYT, *Jaarverslag met duurzaamheidsrapportering 2022/23, 2023*, 300p.

COMPAGNIE DU BOIS SAUVAGE, *2022 Jaarverslag, 2023*, 138p.

DEME GROUP, *Annual Report 2022, 2023*, 152p.

EURONAV, *Jaarverslag 2022, 2023*, 200p; EXMAR, *Exmar 2022, 2023*, 194p.

FAGRON, *Jaarverslag 2022, 2023*, 121p.

GIMV, *Jaarverslag 2022-2023, 2023*, 157p.

GREENYARD, *Unleashing the pure power of plants Annual Report 2022/2023, 2023*, 310p.

HYBRID SOFTWARE GROUP, *Hybrid Software Group PLC annual report and financial statements for the year ended 31st December 2022, 2023*, 65p.

IBA, *Annual Report 2022, 2023*, 200p.

INTERVEST OFFICES & WAREHOUSES, *2022 Jaarverslag, 2023*, 288p.

JENSEN GROUP, *Jensen-Group jaarverslag 2022, 2023*, 167p.

KINEPOLIS GROUP, *Jaarverslag 2022, 2023*, 220p.

LOTUS BAKERIES, *Jaarverslag 2022, 2023*, 108p.

LOTUS BAKERIES, *Annual report 2022 ESG compilation & GRI report 2022, 2023*, 75p.

MDXHEALTH, *Annual Report 2022, 2023*, 90p.

MITHRA, *Annual report 2022, 2023*, 172p.

MONTEA, *Make space for the future: Annual Report 2022, 2023*, 225p.

NEXTENSA, *2022 Jaarverslag, 2023*, 322p.

ONTEX GROUP, *Geïntegreerd jaarverslag 2022, 2023*, 268p.

ONWARD MEDICAL, *2022 Annual Report, 2023*, 163p.

QRF, *Jaarverslag 2022, 2023*, 212p.

QUEST FOR GROWTH, *2022 Jaarrapport, 2023*, 126p.

RECTICEL, *Duurzame vooruitgang dankzij isolatie: Geïntegreerd jaarverslag 2022, 2023*, 232p.

RETAIL ESTATES, *Jaarverslag 22/23, 2023*, 141p.

ROULARTA, *Jaarverslag 2022, 2023*, 111p.

SHURGARD, *Annual Report 2022, 2023*, 301p.

SIPEF, *Geïntegreerd Jaarverslag 2022, 2023*, 274p.

SMARTPHOTO GROUP, *Jaarverslag 2022 Smartphoto Group, 2023*, 155p.

TELENET GROUP, *Financial Report 2022, 2023*, 269p.

TER BEKE, *Annual report 2022, 2023*, 151p.

TESSENDERLO, *Jaarverslag 2022, 2023*, 252p.

TEXAF, *2022 Texaf, 2023*, 132p.

TINC, *Jaarverslag 2021-2022, 2022*, 144p.

UNIFIEDSPOST, *Annual report 2022, 2023*, 195p.

VAN DE VELDE, *Van de Velde 'We ignite the power in women', 2023*, 128p.

VASTNED BELGIUM, *Jaarverslag 2022, 2023*, 108p.

VGP, *Jaarverslag 2022, 2023*, 356p.

WAREHOUSES ESTATE, *Financial Annual Report 2022, 2023*, 179p.

WERELDHAVE BELGIUM, *Integrated Annual Report 2022, 2023*, 171p.

XIOR, *2022 Jaarlijks financieel verslag, 2023*, 201p.

Papers

ARMOUR, J., ENRIQUES, L. en WETZER, T., "Mandatory corporate climate disclosures: now, but how?", <https://doi.org/10.52214/cblr.v2021i3.9106>, 28 januari 2022, 62p.

ATANASOV, A., "Current Trends in European Sustainability Reporting Legislation", <https://papers.ssrn.com/abstract=4336784>, 31 december 2022, 14p.

BASHIR, H., OGUDUGU, D. en PELIA, I., "The Role of Voluntary ESG Reporting Standards in ESG Reporting", <https://papers.ssrn.com/abstract=4675566>, 26 december 2023, 41p.

BERG, F., KÖLBEL, J.F. en RIGOBON, R., "Aggregate Confusion: The Divergence of ESG Ratings", <https://papers.ssrn.com/abstract=3438533>, 15 augustus 2019, 48p.

BRÜHL, V., "Green Finance in Europe – Strategy, Regulation and Instruments", <https://papers.ssrn.com/abstract=3934042>, 30 september 2021, 16p.

CASCIOTTI, P., "A comparison between Sustainability Frameworks: an Integrated Reading through ESG criteria for Business Strategies and Enterprise Risk Management", <https://papers.ssrn.com/abstract=4594401>, 6 oktober 2023, 74p.

CHRISTENSEN, H.B., HAIL, L. en LEUZ, C., "Economic Analysis of Widespread Adoption of CSR and Sustainability Reporting Standards", <https://papers.ssrn.com/abstract=3315673>, 30 november 2018, 170p.

GUBERNA, "Study on sustainable value creation in Belgian listed companies: Report on the empirical analysis", <https://www.guberna.be/en/know/study-sustainable-value-creation-belgian-listed-companies-report-empirical-analysis>, 2023, 57p.

HUMMELA, K. en JOBST, D., "An overview of Corporate Sustainability Reporting Regulation in the European Union", <https://papers.ssrn.com/abstract=3978478>, 1 februari 2024, 77p.

JOUVENOT, V. en KRUEGER, P., "Mandatory Corporate Carbon Disclosure: Evidence from a Natural Experiment", <https://ssrn.com/abstract=3434490>, 8 augustus 2019, 68p.

KINDERMAN, D., "The Struggle Over the EU Non-Financial Disclosure Directive", <https://papers.ssrn.com/abstract=2614983>, 1 juni 2015, 12p.

KRUEGER, P., SAUTNER, S., TANG, D. en ZHONG, R., "The Effects of Mandatory ESG Disclosure Around the World", <https://ssrn.com/abstract=3832745>, 8 april 2024, 81p.

LASHITEW, A., "Corporate Uptake of the Sustainable Development Goals: Mere Greenwashing or an Advent of Institutional Change?" <https://papers.ssrn.com/abstract=3789574>, 20 februari 2021, 17p.

PIETRANCOSTA, A., “Codification in Company Law of General CSR Requirements: Pioneering Recent French Reforms and EU Perspectives”, <https://papers.ssrn.com/abstract=4083398>, 20 juli 2022, 75p.

PIETRANCONSTA, A. en DES GROTTE, A., “ESG Trends – What the Boards of All Companies Should Know About ESG Regulatory Trends in Europe”, <https://papers.ssrn.com/abstract=4206521>, 1 september 2022, 18p.

ROUEN, E., SACHDEVA, K. en YOON, A., “The Evolution of ESG Reports and the Role of Voluntary Standards”, <https://corpgov.law.harvard.edu/2022/11/21/the-evolution-of-esg-reports-and-the-role-of-voluntary-standards/>, 21 november 2022, 56p.

TOMAR, S., “Greenhouse Gas Disclosure and Emissions Benchmarking”, <https://ssrn.com/abstract=3448904>, 1 januari 2023, 61p.

TSAGAS, G. en VILLIERS, C., “Why ‘Less is More’ in non-Financial Reporting Initiatives: Concrete Steps Towards Supporting Sustainability”, <https://papers.ssrn.com/abstract=3623889>, 10 juni 2020, 32p.

Websites

CAMBRIDGE DICTIONARY, “ESG”, https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/esg#google_vignette.

CDP, “Who we are”, <https://www.cdp.net/en/info/about-us>.

CDP, “Why disclose”, <https://www.cdp.net/en/companies-discloser>.

EFRAG, “EFRAG today: general presentation”, <https://www.efrag.org/About/Facts>.

EFRAG, “EFRAG today: sustainability reporting standards”, <https://www.efrag.org/About/Facts>.

EFRAG, “The first set of ESRS - the journey from PTF to delegated act (adopted on 31 July 2023)”, <https://www.efrag.org/lab6>.

EUROPESE COMMISSIE, “Aanbeveling voor de doelstelling voor 2040, om tegen 2050 klimaatneutraliteit te bereiken” https://commission.europa.eu/news/recommendation-2040-target-reach-climate-neutrality-2050-2024-02-06_nl?prefLang=nl.

EUROPESE COMMISSIE, “Commission welcomes agreement on postponing adoption deadlines for certain European Sustainability Reporting Standards”, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/mex_24_707?fbclid=IwAR3uUD9BI41lqM Msz4yXcCN1pNmJVilirGmQ6MZnbBSocQxc8isZfYzcb4.

EUROPESE COMMISSIE, “Delivering the European Green Deal”, https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal/delivering-european-green-deal_en.

EUROPESE COMMISSIE, “Fit for 55: De voorstellen waarmaken”, https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal/delivering-european-green-deal/fit-55-delivering-proposals_nl.

EUROPESE COMMISSIE, “Questions and Answers on the Adoption of European Sustainability Reporting Standards”, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_23_4043.

EUROPEES PARLEMENT, “MEPs adopt new law banning greenwashing and misleading product information”, <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20240112IPR16772/meps-adopt-new-law-banning-greenwashing-and-misleading-product-information#:~:text=In%20the%20future%2C%20only%20sustainability,because%20of%20emissions%20offsetting%20schemes>.

EUROPEES PARLEMENT, “Stopping greenwashing: how the EU regulates green claims”, <https://www.europarl.europa.eu/topics/en/article/20240111STO16722/stopping-greenwashing-how-the-eu-regulates-green-claims#:~:text=What%20is%20greenwashing%3F,product%2C%20which%20can%20mislead%20consumers>.

EUROPEES PARLEMENT, “Wat betekent het om CO2-neutraal te zijn en hoe kunnen we het tegen 2050 bereiken?”, <https://www.europarl.europa.eu/news/nl/headlines/society/20190926STO62270/wat-is-co2-neutraliteit-en-hoe-bereiken-we-het-tegen-2050>.

EUROPESE RAAD en RAAD VAN DE EUROPESE UNIE, “Fit for 55”, <https://www.consilium.europa.eu/nl/policies/green-deal/fit-for-55-the-eu-plan-for-a-green-transition/>.

EUROPESE RAAD en RAAD VAN DE EUROPESE UNIE, “Tijdljn - Klimaatovereenkomst van Parijs”, <https://www.consilium.europa.eu/nl/policies/climate-change/paris-agreement/timeline-paris-agreement/>.

GREENHOUSE GAS PROTOCOL, “Greenhouse Gas Protocol: The global standard for companies and organizations to measure and manage their GHG emissions and become more efficient, resilient and prosperous.”, <https://www.wri.org/initiatives/greenhouse-gas-protocol>.

GRI, “Continuous improvement”, <https://www.globalreporting.org/standards/>.

IFRS, “About the International Sustainability Standards Board”, <https://www.ifrs.org/about-us/who-we-are/#about-us>.

IFRS, “ISSB: Frequently Asked Questions”, <https://www.ifrs.org/groups/international-sustainability-standards-board/issb-frequently-asked-questions/>.

IFRS, “European Commission, EFRAG and ISSB confirm high degree of climate-disclosure alignment”, <https://www.ifrs.org/news-and-events/news/2023/07/european-comission-efrag-issb-confirm-high-degree-of-climate-disclosure-alignment/><https://www.ifrs.org/news-and-events/news/2023/07/european-comission-efrag-issb-confirm-high-degree-of-climate-disclosure-alignment/>.

IFRS, “ISSB: Frequently Asked Questions”, <https://www.ifrs.org/groups/international-sustainability-standards-board/issb-frequently-asked-questions/>.

JCI BELGIUM, “Sustainable Development Goals”, <https://www.jci.be/nl/projecten/sustainable-development-goals-sdg/>.

SASB STANDARDS; “About us: SASB Standards connect business and investors on the financial effects of sustainability”, <https://sasb.ifrs.org/about/>.

SASB STANDARDS, “Download SASB Standards”, <https://sasb.ifrs.org/standards/download/>.

SASB STANDARDS, “Why companies use SASB Standards”, <https://sasb.ifrs.org/company-use/>.

SCIENCE BASED TARGETS, “About us”, <https://sciencebasedtargets.org/about-us#what-we-do>.

SCIENCE BASED TARGETS, “Set a target”, <https://sciencebasedtargets.org/set-a-target>.

SDG, “SDG FAQs”, <https://www.sdgs.be/nl/sdgs/sdg-faqs>.

TCFD, “About”, <https://www.fsb-tcfd.org/about/>.

THE INTERGOVERNMENTAL PANEL ON CLIMATE CHANGE, “Why are we talking about 1.5°C?”, <https://www.ipcc.ch/sr15/faq/faq-chapter-1/>.

TOFUAC, “What are Sustainability Reporting Standards and Framework?”, <https://tofuac.com/news/10/2022/what-are-sustainability-reporting-standards-and-framework/>.

UNGC, “Frequently Asked Questions”, <https://unglobalcompact.org/about/faq>.

UNGC, “Making Global Goals, Local Business”, <https://unglobalcompact.org/sdgs>.

UNGC, “The Ten Principles of the UN Global Compact”, <https://unglobalcompact.org/what-is-gc/mission/principles>.

UNITED NATIONS, “The Paris Agreement: What is the Paris Agreement?”, <https://unfccc.int/process-and-meetings/the-paris-agreement>.

7 Appendix

7.1 BEL 20

Bedrijven	DZH	JV	AP V	ST CEO	ST RVB	LA	Stand SBTi's	Stand SDG	Stand SASB	Stand TCFD	Stand GRI	UNGC	REF 2013	Ref 2015	Ref 2017	Ref 2018	Ref 2019	Ref 2020	Ref 2021	Ref 2022
Ab Inbev	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0
D'Ieteren	1	1	0	1	0	1	0	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0
KBC	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0
A & VH	1	1	0	1	1	0	1	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0
GBL	1	1	0	1	0	1	1	0	1	1	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0
Ageas	1	1	1	1	1	0	1	1	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0
Sofina	1	1	0	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Argen X	1	0	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
UCB	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0
Galapagos	1	1	0	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Solvay	1	1	0	1	0	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0
Umicore	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0
Aperam	1	1	1	1	1	1	0	1	0	1	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0
Elia	1	1	0	1	1	0	0	1	1	1	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0
De Pauw	1	1	0	0	1	1	1	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0
Aedificia	1	1	1	1	0	1	0	1	0	0	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0
Cofinimmo	1	1	0	1	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0
Proximus	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0
Barco	1	1	0	1	0	1	1	1	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0
Melexis	1	1	0	1	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Totaal gerapporteerd Bel 20	20	19	5	19	13	12	12	18	10	13	17	9	0	4	2	1	4	3	4	1

Bedrijven	R Sc 1	D sc1 -2030<55%	D sc1 2030 >=55%	D sc1 - 2050	Dsc1 2050 =0	R Sc 2	D sc2 -2030<55%	D sc2-2030>=55%	D sc2 - 2050	D sc2-2050 =0	R sc3	D sc3-2030<55%	D sc3-2030 >=55%	D sc3-2050	D sc3- 2050 =0	CDP proj	GHG	CO2 Comp.	Reduct Water
Ab Inbev	1	1	0	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0	1
D'leteren	1	1	0	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	1	1	0	1	1	0
KBC	1	1	0	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	1	1	1	0	0	0
A & VH	1	1	0	0	0	1	1	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1	0	0
GBL	1	1	0	0	0	1	1	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1	1	0
Ageas	1	1	0	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	0
Sofina	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0
Argen X	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
UCB	1	1	0	0	0	1	1	0	0	0	1	1	0	0	0	1	1	1	1
Galapagos	0	0	1	1	1	0	0	1	1	1	0	0	1	1	1	0	0	0	0
Solvay	1	1	0	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	1	1	1	1	0	1
Umicore	1	1	0	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0	1
Aperam	1	1	0	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0	1	1	1	0	1	1
Elia	1	0	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0	0	1	1	1	0	0	0
De Pauw	1	0	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0	0	1	1	1	1	0	1
Aedificia	1	1	0	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	1	1	0	1	1	1
Cofinimmo	1	1	0	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	1	1	1	1	0	1
Proximus	1	0	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0	0	1	1	1	1	0	1
Barco	1	1	0	0	0	1	1	0	0	0	1	1	0	0	0	1	1	0	1
Melexis	1	1	0	1	1	1	1	0	1	1	0	0	0	1	1	0	1	0	1
Totaal gerapporteerd Bel 20	18	14	4	14	14	18	14	4	14	14	17	6	1	14	14	14	14	7	11

Bedrijven	Pol Discr	Pol Gez&Welz	Veiligh.	Pol Mens.	Mat
Ab Inbev	1	1	1	1	1
D'leteren	1	1	1	1	0
KBC	1	1	1	1	1
A & VH	1	1	0	1	1
GBL	1	1	1	1	1
Ageas	1	1	0	1	1
Sofina	1	1	0	1	0
Argen X	1	1	1	1	0
UCB	1	1	1	1	1
Galapagos	1	1	1	1	1
Solvay	1	1	1	1	1
Umicore	1	1	1	1	1
Aperam	1	1	1	1	0
Elia	1	1	1	1	1
De Pauw	1	1	0	1	1
Aedificia	1	1	1	1	1
Cofinimmo	1	1	1	1	1
Proximus	1	1	1	1	1
Barco	1	1	1	1	1
Melexis	1	1	1	1	0
Totaal gerapporteerd Bel 20	20	20	16	20	15

7.2 BEL MID

Bedrijven	DZH	JV	AP V	ST CEO	ST RVB	LA	Stand SBT's	Stand SDG	Stand SASB	Stand TCFD	Stand GRI	UNGC	REF 2013	Ref 2015	Ref 2017	Ref 2018	Ref 2019	Ref 2020	Ref 2021
Brederode	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
GIMV	1	1	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
TINC	1	1	0	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
CIE Bois Sauvage	1	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Fagron	1	1	0	1	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
IBA	1	1	0	1	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0
Lotus Bakeries	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0
Colruyt	1	1	0	0	1	0	1	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Kinepolis Group	1	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Ontex Group	1	1	0	0	0	1	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0
SIPEF	1	1	0	1	1	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Azelis Group	1	1	0	1	1	1	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0
Bekaert	1	1	0	1	1	1	1	0	1	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0
Tessenderlo	1	1	0	1	1	0	0	1	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0
Shurgard	1	1	0	1	0	0	0	1	0	1	1	1	0	0	0	0	0	1	0
Montea	1	1	0	1	0	0	1	1	1	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0
VGP	1	1	0	1	0	1	1	1	0	1	1	1	0	0	0	0	0	1	0
XIOR	1	1	0	1	1	1	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0
Retail Estates	1	1	0	1	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Care Property Inv.	1	0	1	1	1	1	0	1	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	1
Intervest Off-Ware	1	1	0	0	0	0	1	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Telenet Group	1	1	0	0	0	0	1	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0
Euronav	1	1	0	1	1	0	0	1	1	1	1	1	0	0	0	0	1	0	0
Deme Group	1	1	0	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
Recticel	1	1	0	1	1	0	1	1	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	1
Bpost	1	1	0	1	1	0	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0
Agfa-Gevaert	1	1	0	1	1	0	0	1	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0
Exmar	1	1	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Bel Mid	27	26	2	21	15	9	12	24	6	4	18	7	1	0	0	0	8	7	6

Bedrijven	R Sc 1	D sc1 -2030<55%	D sc1 2030 >=55%	D sc1 - 2050	D sc1 2050 =0	R Sc 2	D sc2 -2030<55%	D sc2-2030>=55%	D sc2 - 2050	D sc2-2050 =0	R sc3	D sc3-2030<55%	D sc3-2030 >=55%	D sc3-2050	D sc3- 2050 =0	CDP proj	GHG	CO2 Comp.	Reduct Water
Brederode	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
GIMV	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
TINC	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0
CIE Bois Sauvage	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Fagron	1	1	0	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	0	1	0	0
IBA	1	0	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0	1	1
Lotus Bakeries	1	0	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	0	1	1	1	0	1	1
Colruyt	1	0	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0	0	0	0	0	1	1	1
Kinepolis Group	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ontex Group	1	0	1	0	0	1	0	1	0	0	1	0	0	0	0	1	1	1	0
SIPEF	1	1	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Azelis Group	1	1	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
Bekaert	1	1	0	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	1	1	1	1	0	1
Tessenderlo	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Shurgard	1	0	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	0	1	1	0	1	0	1
Montea	1	0	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0	1	1	1	0	1	1	1
VGP	1	1	0	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0	1
XIOR	1	1	0	1	1	1	1	0	1	1	0	0	0	1	1	0	1	0	1
Retail Estates	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	1
Care Property Inv.	1	0	0	1	1	1	0	0	1	1	1	0	0	1	1	0	1	0	1
Intervest Off-Ware	0	1	0	1	1	0	1	0	1	1	0	0	0	1	1	1	0	0	0
Telenet Group	1	1	0	1	0	1	1	0	1	0	1	1	0	1	0	1	0	0	0
Euronav	1	1	0	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0	0
Deme Group	1	1	0	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	1	1	1	1	0	0
Recticel	1	0	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0	1
Bpost	1	0	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0	0	1	1	1	1	1	1
Agfa-Gevaert	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Exmar	0	1	0	1	0	0	1	0	1	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0
Totaal Bel Mid	24	11	8	17	15	24	11	8	17	15	16	6	2	16	14	12	16	6	15

Bedrijven	Pol Discr	Pol Gez&Welz	Veiligh.	Pol Mens.	Mat
Brederode	0	0	0	0	0
GIMV	1	1	0	0	0
TINC	0	0	0	0	0
CIE Bois Sauvage	1	1	0	1	0
Fagron	1	1	1	1	1
IBA	1	1	1	1	1
Lotus Bakeries	1	1	1	1	1
Colruyt	1	1	1	1	1
Kinepolis Group	1	0	0	1	1
Ontex Group	1	0	1	1	1
SIPEF	1	1	1	1	1
Azelis Group	1	0	1	0	0
Bekaert	1	1	1	1	1
Tessenderlo	1	1	1	1	1
Shurgard	1	0	1	1	1
Montea	1	1	1	0	1
VGP	1	1	1	1	1
XIOR	1	1	1	1	1
Retail Estates	1	1	1	1	1
Care Property Inv.	1	1	1	1	1
Intervest Off-Ware	1	1	0	1	1
Telenet Group	1	1	0	1	1
Euronav	1	1	1	1	1
Deme Group	1	1	1	1	1
Recticel	1	0	1	1	1
Bpost	1	1	1	1	1
Agfa-Gevaert	1	1	1	1	1
Exmar	1	1	1	1	1
Totaal Bel Mid	26	21	21	23	23

7.3 BEL SMALL

Bedrijven	DZH	JV	AP V	ST CEO	ST RVB	LA	Stand SBTi's	Stand SDG	Stand SASB	Stand TCFD	Stand GRI	UNGC	REF 2013	Ref 2015	Ref 2017	Ref 2018	Ref 2019	Ref 2020	Ref 2021	Ref 2022
Quest for Growth	1	1	0	0	1	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Mithra	1	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Biocartis	1	1	0	0	0	0	0	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Onward Medical	1	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
MDXHealth	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Van De Velde	1	1	0	1	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Greenyard	1	1	0	1	1	0	1	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0
Ter Beke	1	1	0	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Smartphoto Group	1	1	0	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Roularta	1	1	0	1	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Biotals	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Wereldhave Belgium	1	1	0	1	0	0	1	1	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0
Nextensa	1	1	0	1	1	0	0	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Warehouses Estate	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vastned Belgium	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
QRF	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Texaf	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Crescent	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Jensen Group	1	1	0	0	1	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
CFE	1	1	0	1	1	1	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0
Unifiedspost	1	1	0	1	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Hybrid Software Gr	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Ekopak	1	1	0	1	0		0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Bel Small	17	17	0	12	7	1	2	15	2	1	10	4	0	0	0	0	0	2	5	3
Algemeen totaal	64	62	7	52	35	22	26	57	18	18	45	20	1	4	2	1	12	12	15	6

Bedrijven	R Sc 1	D sc1 -2030<55%	D sc1 2030 >=55%	D sc1 - 2050	D sc1 2050 =0	R Sc 2	D sc2 -2030<55%	D sc2-2030>=55%	D sc2 - 2050	D sc2-2050 =0	R sc3	D sc3-2030<55%	D sc3-2030 >=55%	D sc3-2050	D sc3- 2050 =0	CDP proj	GHG	CO2 Comp.	Reduct Water
Quest for Growth	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mithra	1	0	1	0	0	1	0	1	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	1
Biocartis	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	1
Onward Medical	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
MDXHealth	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Van De Velde	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Greenyard	1	0	1	0	0	1	0	1	0	0	1	0	1	0	0	1	1	0	1
Ter Beke	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Smartphoto Group	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Roularta	0	0	0	1	1	0	0	0	1	1	0	0	0	1	1	0	0	0	1
Biotals	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wereldhave Belgium	1	1	0	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0	1
Nextensa	1	0	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0	0	1	1	0	1	0	1
Warehouses Estate	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vastned Belgium	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
QRF	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Texaf	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Crescent	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Jensen Group	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
CFE	1	1	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
Unifedspost	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
Hybrid Software Gr	1	0	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Ekopak	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Totaal Bel Small	8	3	4	4	4	8	3	4	4	4	5	2	2	3	3	2	6	1	10
Algemeen totaal	50	28	16	35	33	50	28	16	35	33	38	14	5	33	31	28	36	14	36

Bedrijven	Pol Discr	Pol Gez&Welz	Veiligh.	Pol Mens.	Mat
Brederode	0	0	0	0	0
GIMV	1	1	0	0	0
TINC	0	0	0	0	0
CIE Bois Sauvage	1	1	0	1	0
Fagron	1	1	1	1	1
IBA	1	1	1	1	1
Lotus Bakeries	1	1	1	1	1
Colruyt	1	1	1	1	1
Kinepolis Group	1	0	0	1	1
Ontex Group	1	0	1	1	1
SIPEF	1	1	1	1	1
Azelis Group	1	0	1	0	0
Quest for Growth	1	0	0	1	0
Mithra	1	1	0	1	0
Biocartis	1	1	1	1	1
Onward Medical	1	1	0	1	0
MDXHealth	0	0	0	0	0
Van De Velde	1	1	1	1	1
Greenyard	1	1	1	1	1
Ter Beke	0	1	0	1	1
Smartphoto Group	1	1	0	0	0
Roularta	1	1	1	1	0
Biotals	1	0	0	0	0
Wereldhave Belgium	1	0	1	1	1
Nextensa	1	1	1	1	1
Warehouses Estate	0	0	0	0	0
Vastned Belgium	0	1	0	0	0
QRF	0	1	1	0	1
Texaf	0	1	0	0	0
Crescent	0	0	0	0	0
Jensen Group	1	0	1	1	1
CFE	1	1	1	1	1
Unifiedspost	0	1	0	1	0
Hybrid Software Gr	1	1	0	1	0
Ekopak	0	1	0	1	1
Totaal Bel Small	14	16	9	15	10
Algemeen totaal	60	57	46	58	48

7.4 Definities variabelen

Definities variabelen	
DV	Er wordt gerapporteerd over duurzaamheid/niet-financiële informatie. Onder duurzaamheid wordt verstaan thema's omtrent ESG. Dit kan in een apart duurzaamheidsrapport zijn of geïntegreerd in het jaarverslag
JV	De rapportering over duurzaamheid gebeurt in het jaarverslag. Dit kan in aparte hoofdstukken "duurzaamheid"/"niet-financiële informatie" of dit wordt gerapporteerd bij de financiële informatie in het jaarverslag. Bij sommige rapporten staat er een letterlijke vermelding van "geïntegreerd jaarverslag" of "integrated annual report", bij andere is er een vermelding van verschillende duurzaamheidsthema's
APV	De rapportering over duurzaamheid gebeurt in een apart verslag met meer details dan in het jaarverslag. Dit is een verslag uitsluitend over de duurzaamheid in de onderneming, niet over de financiële cijfers.
ST CEO	Dit is wanneer er een officieel statement is van de CEO over duurzaamheid. In dit statement worden duurzaamheidsthema's belangrijk voor de onderneming aangehaald, net zoals hun realisaties. Dit statement bevindt zich vaak in het begin van het verslag. Het statement is te herkennen aan "letter to our shareholders", "voorwoord" of "inleiding"
ST RVB	Dit is wanneer er een officieel statement is van de raad van bestuur over duurzaamheid. In dit statement worden duurzaamheidsthema's belangrijk voor de onderneming aangehaald, net zoals hun realisaties. Dit statement bevindt zich vaak in het begin van het verslag. Het statement is te herkennen aan "letter to our shareholders", "voorwoord" of "inleiding"
LA	Toezicht door middel van beperkte mate van zekerheid
StandSBTI	Vermelding van het gebruik van de standaard in het jaarverslag/ duurzaamheidsverslag
Stand SDG	Vermelding van het gebruik van de standaard in het jaarverslag/duurzaamheidsverslag
Stand SASB	Vermelding van het gebruik van de standaard in het jaarverslag/duurzaamheidsverslag

Stand TCFD	Vermelding van het gebruik van de standaard in het jaarverslag/duurzaamheidsverslag
Stand GRI	Vermelding van het gebruik van de standaard in het jaarverslag/duurzaamheidsverslag
UNGC	Vermelding van het gebruik van de principes in het jaarverslag/duurzaamheidsverslag
Ref 2015	Ondernemingen rapporteren over duurzaamheid in referentie tot een basisjaar/base year. Het basisjaar/base year wordt door de onderneming bepaald, dit is vaak het eerste jaar waarin er cijfers beschikbaar waren/werden gerapporteerd. Hier is het basisjaar/base year 2015
Ref 2016	Ondernemingen rapporteren over duurzaamheid in referentie tot een basisjaar/base year. Het basisjaar/base year wordt door de onderneming bepaald, dit is vaak het eerste jaar waarin er cijfers beschikbaar waren/werden gerapporteerd. Hier is het basisjaar/base year 2016
Ref 2017	Ondernemingen rapporteren over duurzaamheid in referentie tot een basisjaar/base year. Het basisjaar/base year wordt door de onderneming bepaald, dit is vaak het eerste jaar waarin er cijfers beschikbaar waren/werden gerapporteerd. Hier is het basisjaar/base year 2017
Ref 2018	Ondernemingen rapporteren over duurzaamheid in referentie tot een basisjaar/base year. Het basisjaar/base year wordt door de onderneming bepaald, dit is vaak het eerste jaar waarin er cijfers beschikbaar waren/werden gerapporteerd. Hier is het basis/base year 2018
Ref 2019	Ondernemingen rapporteren over duurzaamheid in referentie tot een basisjaar/base year. Het basisjaar/base year wordt door de onderneming bepaald, dit is vaak het eerste jaar waarin er cijfers beschikbaar waren/werden gerapporteerd. Hier is het basis/base year 2019
Ref 2020	Ondernemingen rapporteren over duurzaamheid in referentie tot een basisjaar/base year. Het basisjaar/base year wordt door de onderneming bepaald, dit is vaak het eerste jaar waarin er cijfers beschikbaar waren/werden gerapporteerd. Hier is het basisjaar/base year 2020
Ref 2021	Ondernemingen rapporteren over duurzaamheid in referentie tot een basisjaar/base year. Het basisjaar/base year wordt door de onderneming bepaald, dit is vaak het eerste jaar waarin er cijfers beschikbaar waren/werden gerapporteerd. Hier is het basisjaar/base year 2021
Ref 2022	Ondernemingen rapporteren over duurzaamheid in referentie tot een basisjaar/base year. Het basisjaar/base year wordt door de onderneming bepaald, dit is vaak het eerste jaar waarin er cijfers beschikbaar waren/werden gerapporteerd. Hier is het basisjaar/base year 2022
R Sc1	Er worden cijfers gerapporteerd over scope 1 in het onderzocht duurzaamheidsrapport
D Sc1 2030	Doelstellingen rond scope 1 tegen 2030 ten opzichte van het basisjaar/base year

D Sc1 2030 <55%	Doelstellingen rond scope 1 tegen 2030 minder dan 55% ten opzichte van het basisjaar/base year
D Sc1 2030 =55%	Doelstellingen rond scope 1 tegen 2030 55% ten opzichte van het basisjaar/base year
D Sc1 2030 >55%	Doelstellingen rond scope 1 tegen 2030 meer dan 55% ten opzichte van het basisjaar/base year
D Sc1 2050	Doelstellingen rond scope 1 tegen 2050 ten opzichte van het basisjaar/base year
D Sc1 2050 0	Doelstellingen rond scope 1 tegen 2050 zijn klimaatneutraal ten opzichte van het basisjaar/base year
R Sc2	Er worden cijfers gerapporteerd over scope 2
D Sc2 2030	Doelstellingen rond scope 2 tegen 2030 ten opzichte van het basisjaar/base year
D Sc2 2030 <55%	Doelstellingen rond scope 2 tegen 2030 minder dan 55% ten opzichte van het basisjaar/base year
D Sc2 2030 =55%	Doelstellingen rond scope 2 tegen 2030 55% ten opzichte van het basisjaar/base year
D Sc2 2030 >55%	Doelstellingen rond scope 2 tegen 2030 meer dan 55% ten opzichte van het basisjaar/base year
D Sc2 2050	Doelstellingen rond scope 2 tegen 2050 ten opzichte van het basisjaar/base year
D Sc2 2050 0	Doelstellingen rond scope 2 tegen 2050 zijn klimaatneutraal ten opzichte van het basisjaar/base year
R Sc3	Er worden cijfers gerapporteerd over scope 3 in het huidig duurzaamheidsrapport
D Sc3 2030	Doelstellingen rond scope 3 tegen 2030 ten opzichte van het basisjaar/base year

D Sc3 2030 <55%	Doelstellingen rond scope 3 tegen 2030 minder dan 55% ten opzichte van het basisjaar/base year
D Sc3 2030 =55%	Doelstellingen rond scope 3 tegen 2030 55% ten opzichte van het basisjaar/base year
D Sc3 2030 >55%	Doelstellingen rond scope 3 tegen 2030 meer dan 55% ten opzichte van het basisjaar/base year
D Sc3 2050	Doelstellingen rond scope 3 tegen 2050 ten opzichte van het basisjaar/base year
D Sc3 2050 0	Doelstellingen rond scope 3 tegen 2050 zijn klimaatneutraal ten opzichte van het basisjaar/base year
CDP proj	Ondernemingen nemen deel aan het Carbon Disclosure Project
CO2 Comp	Rapportering van CO ² compensatie
Red Water	Rapportering rond reductie watergebruik. Dit gaat over het waterverbruik in het kader van de bedrijfsuitvoering.
Pol Discr	Dit is wanneer er een standpunt is van de onderneming over het beleid rond discriminatie. In dit standpunt worden discriminatiethema's belangrijk voor de onderneming aangehaald. Dit standpunt is te herkennen aan het engagement van de onderneming om discriminatie. Bijvoorbeeld over een of meer van de volgende onderwerpen "ras", "geslacht", "etniciteit", "leeftijd", "diversiteit" uit te sluiten.
Pol Gez & Wel	Dit is wanneer er een standpunt is van de onderneming over het beleid rond gezondheid en welzijn. In dit standpunt worden thema's rond gezondheid en welzijn belangrijk voor de onderneming aangehaald. Dit standpunt is te herkennen aan het engagement van de onderneming om bijvoorbeeld een of meer van de volgende onderwerpen: "gezondheidsverzekering", "flexibel werken", "thuiswerk", "mentale gezondheid", "ouderschapsverlof" "werk- en privébalans" in te voeren of verder uit te werken.
Veiligh	Dit is wanneer er een rapportering is rond veiligheid op de werkvloer in het jaarverslag. Veiligheid op de werkvloer betekent hier: werk gerelateerde ongevallen, alsook opleiding om dit te voorkomen.

Pol Mens	Dit is wanneer er een standpunt is rond het beleid van de onderneming rond mensenrechten. In dit standpunt worden mensenrechten thema's belangrijk voor de onderneming aangehaald. Dit standpunt is te herkennen aan het engagement van de onderneming om de verdragen rond mensenrechten na te leven of toe te passen. Dit is wanneer er bijvoorbeeld sprake is van een vermelding van "bescherming van de mensenrechten", "waken tegen of geen tolerantie van elke inbreuk op de fundamentele mensenrechten", "aandacht om de mensenrechten te respecteren", "focus op mensenrechten" of een specifieke vermelding van de volgende verdragen: "Universele Verklaring van de Rechten van de Mens" of "Europees Verdrag van de Rechten van de Mens".
Mat	Dit is wanneer er gerapporteerd wordt over dubbele materialiteit. Dit is wanneer er materieel wordt gerapporteerd over 2 dimensies: financieel en de impact van het bedrijf op het milieu, de mens en de samenleving. Voorbeelden van een rapportering zijn "materialiteitsbeoordeling of materialiteitsanalyse met een dubbele materialiteitsaanpak", "dubbele materialiteitsmatrix".

8 Beknopte samenvatting

1. Door de omvang van de problematiek van de klimaatverandering wordt het duidelijk dat verschillende belanghebbenden zullen moeten bijdragen aan de bestrijding ervan. Hierbij wordt steeds meer aandacht besteed aan de rol van ondernemingen, die via duurzaamheidsrapportering verantwoordelijk kunnen worden gesteld. De Europese Unie heeft in dit kader niet stil gezeten en heeft een nieuwe richtlijn voorbereid, de Corporate Sustainability Reporting Directive. Deze richtlijn zal voor een groot aantal ondernemingen de verplichting tot duurzaamheidsrapportering opleggen. In het licht van deze nieuwe richtlijn en het feit dat een groot aantal ondernemingen hiervoor niet verplicht waren te rapporteren, lijkt het nuttig om te onderzoeken in hoeverre ondernemingen hierop zijn voorbereid.

2. Om dit te evalueren wordt allereerst het juridisch kader onderzocht, dat grote uitbreidingen met zich meebrengt. Zo zullen veel ondernemingen die voorheen niet over duurzaamheid rapporteerden, dit nu wel moeten doen. Bovendien wordt het toepassingsgebied qua inhoud aanzienlijk uitgebreid, vooral door de ESRS-standaarden die worden geïntroduceerd bij de CSRD. De ESRS-standaarden bestaan uit een aantal dwarsdoorsnijdende standaarden en thematische standaarden waaronder de ondernemingen zullen moeten rapporteren. Ondernemingen zullen hun rapportering moeten uitvoeren met een grote mate van detail. Voor sommige ondernemingen komt dit er bovendien al snel aan, waarbij sommige ondernemingen volgend jaar al moeten rapporteren over hun boekjaar in 2024.

3. In het kader van deze aangrijpende juridische veranderingen, lijkt het nuttig om te onderzoeken in hoeverre ondernemingen al rapporteren over duurzaamheid en of de nieuwe wetgeving haalbaar zal zijn voor deze ondernemingen. In dit empirisch onderzoek zijn de variabelen opgesteld door informatie te putten uit de duurzaamheidsrapporten van 2022. Hieruit worden de huidige problematieken omtrent duurzaamheid achterhaald. Deze variabelen worden vervolgens getoetst aan de duurzaamheidsrapporten van de ondernemingen van de BEL 20, BEL Mid en BEL Small. Uiteindelijk worden de bevindingen over duurzaamheidsrapportering in 2022 vergeleken met de CSRD-richtlijn en ESRS-standaarden om de stand van zaken van de ondernemingen te achterhalen. Dit helpt een beter beeld te vormen over de huidige positie van de ondernemingen en of deze stand van zaken tekort schiet in de toekomst.

Het onderzoek begint met het analyseren of ondernemingen überhaupt al rapporteren over duurzaamheid, wat niet bij alle ondernemingen al het geval is. Vervolgens wordt er onderzocht waar deze informatie zich bevindt, dit is van belang voor de consistentie met de financiële informatie. De resultaten tonen aan dat de overgrote meerderheid van de ondernemingen duurzaamheidsinformatie

in het jaarverslag opneemt, wat de consistentie met de financiële informatie ten goede komt. Daarna wordt onderzocht in welke mate ondernemingen vrijwillig het belang van duurzaamheid erkennen. Dit wordt getoetst aan de vermelding van duurzaamheidsthema's in het voorwoord en de aanwezigheid van een materialiteitsanalyse. Uit de bevindingen komt naar voren dat de vermelding van een duurzaamheidsthema daalt per categorie. De ondernemingen van de BEL 20 vermelden dit bijna allemaal, bij de BEL Mid doen 75% van de ondernemingen dit, terwijl dit bij de BEL Small 52% is. Bij de meeste ondernemingen lijkt het eerder de verantwoordelijkheid van de CEO om dit voorwoord op te stellen. Daarnaast hanteren ondernemingen vaak een (dubbele) materialiteitsanalyse. Deze analyse is voornamelijk aanwezig bij de ondernemingen van de BEL 20 en BEL Mid en komt minder naar voren bij de BEL Small.

Nadat onderzocht is of ondernemingen rapporteren over duurzaamheid en of zij vanuit zichzelf al met deze thema's bezig zijn, wordt ook de inhoud van deze rapporteringen beoordeeld. Allereerst wordt onderzocht volgens welke standaarden ondernemingen hun duurzaamheidsrapportering opstellen. De conclusie hierbij is dat er een grote diversiteit aan rapporteringsstandaarden wordt gebruikt, doordat de NFRD geen verplichte standaarden oplegt. De EU hoopt hier in de toekomst verandering in te brengen, door de komst van de ESRS-standaarden. Hoogstwaarschijnlijk zal de diversiteit aan standaarden blijven bestaan, maar zullen de ondernemingen enkel onder de ESRS-standaarden moeten rapporteren om ook aan de andere standaarden te voldoen.

Met betrekking tot de klimaatdoelstellingen, zijn de meeste ondernemingen vanaf 2021 hun CO₂-uitstoot beginnen meten. Uit deze resultaten blijkt dat de BEL 20 en BEL Mid al uitgebreid rapporteren over hun uitstoot scopes 1, 2, terwijl de inspanningen van de BEL Small achterblijven. Vooral de rapportering over scope 3 blijft een grotere uitdaging dan de andere scopes, dit voor alle categorieën van ondernemingen. Niettemin komen de ESRS-standaarden hier al tegemoet door de ondernemingen de mogelijkheid te bieden deze scope in het eerste jaar, weg te laten. De klimaatkwesities hebben bovendien voor de verscheidene ondernemingen een andere impact, hierdoor wordt het belang van sectorale standaarden benadrukt.

Bij de sociale thema's valt op dat ondernemingen al uitgebreid rapporteren over deze thema's. Dit staat in contrast met de rapportering over klimaatthema's, waarbij de rapportering voor sommige ondernemingen toch moeizamer gaat. Dit kan verklaard worden doordat de informatie in eigen onderneming en bij eigen personeel verzamelen, simpeler is.

4. Op dit moment zijn er nog uiteenlopende resultaten op te merken tussen de verschillende ondernemingen, dit is vooral bij de BEL Small in vergelijking met de BEL 20 en de BEL Mid. Voor de

meeste ondernemingen zal de komst van de CSRD inspanningen verwachten. De mate waarin ondernemingen zich zullen moeten inspannen zal wel verschillen. Van sommige ondernemingen, vooral in de BEL Small, zullen er nog veel inzet verwacht worden doordat ze momenteel achterlopen in hun rapportering. Bij de andere ondernemingen is dit echter niet het geval en wordt er gerapporteerd over de onderwerpen die de ESRS-standaarden voorop zal stellen. Dit gebeurt vaak nog niet in de mate van detail die van deze standaarden en nieuwe wetgeving wordt verwacht. Ook voor hen zal er dus nog energie moeten gestoken worden in het verfijnen van hun duurzaamheidsrapporten.